

Global

challenges,

Dutch solutions

Ondernemers en hun inzet voor de

Sustainable Development Goals

Editie
2018

ondernemers

inspireren

ondernemers

Ondernemers en hun inzet voor de Sustainable Development Goals

Inhoud

Voorwoord	4
1 Interviews met ‘verduurzamers’	6
• Paul Polman, ceo Unilever, vicevoorzitter UN Global Compact	6
• Corien Wortmann, bestuursvoorzitter pensioenfonds ABP	10
• Femke den Hartog (INretail) en Peter Koppert (Modint)	14
• Steven van Schilfgaarde, ceo Royal FloraHolland	18
• Maarten Hermus, managing director Holland Greentech Uganda	22
2 Waar staan we met de SDGs?	26
2.1 Waar staan we nu?	26
2.2 Wat zijn de trends?	27
2.3 Waar is extra inzet nodig?	27
2.4 Wat zien we om ons heen?	28
3 Verbinden en versnellen: hoe, waar en met wie	30
3.1 Projecten en netwerken rond de SDGs	30
3.2 Nuttige links en publicaties	31
4 Voorbeelden vanuit bedrijven en branches	32
Verantwoording	62

Voorwoord

In 2015 ondertekenden 193 landen de 17 Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties. De SDGs vormen samen dé wereldagenda tot 2030. Inmiddels zijn we drie jaar onderweg en zien we dat de SDGs veel positieve energie en dynamiek hebben losgemaakt. De SDGs worden binnen het Nederlandse bedrijfsleven breed gedragen. Dit bleek al toen we vorig jaar de eerste editie van deze publicatie 'Global challenges, Dutch solutions' uitbrachten en het wordt in deze tweede editie nogmaals bevestigd. De mentaliteit van veel Nederlandse ondernemers is: niet wachten, maar doen. De blik is naar buiten en op de toekomst gericht.

De SDGs scheppen ruimte voor nieuwe business modellen. Ze sluiten ook naadloos aan bij de agenda *Nederland Next Level* van de ondernemersorganisaties VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland. De kern daarvan is: samen werken aan een welvend, duurzaam en inclusief Nederland. Dat 'samen werken' gebeurt volop. Veel ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan de SDGs. Ze werken bijvoorbeeld aan schoon water, schone binnensteden en een betere gezondheidszorg. Domeinen waar bedrijven het verschil maken.

Het kan en het moet

Nederland is op tal van terreinen koploper in de wereld. Dat motiveert extra om samen te werken aan de SDGs: een duurzamere wereld met kansen voor iedereen. De SDGs vormen het kader, niet alleen voor ons, maar voor nog 192 landen in de wereld die net als wij zoeken naar oplossingen voor de global challenges. Dit biedt volop nieuwe kansen voor gezonde businesscase, maar spoort ons ook aan om zelf bij te dragen aan de doelen en onze eigen 'voetafdruk' te verminderen. De uitdaging is om meer toegevoegde waarde te leveren met relatief minder grondstoffen en energie, een lagere belasting van het milieu en betere sociale condities. Dat vraagt een fundamenteel andere aanpak, innovaties, investeringen en systeemveranderingen.

Om de SDGs te behalen, zijn transitie noodzakelijk. Van fossiel naar duurzaam, van analoog naar digitaal, van regionaal naar mondiaal, van een wegwerpeconomie naar een circulaire economie. Het bedrijfsleven wordt uitgedaagd om op een nieuw *level* te acteren en om samen met de overheid te investeren in transformaties gericht op duurzame, samenhangende oplossingen. Onze focus ligt op de hiervoor noodzakelijke investeringsagenda, met initiatieven als Invest-NL, op maatschappelijke vraagstukken in het

vernieuwde topsectorenbeleid en op een versnellingsagenda voor de circulaire economie en klimaatinnovaties. Het kan en het moet!

Oplossingen versnellen

Ondernemers hebben vaak goede oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. De samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en wetenschap is een belangrijke sterkte van Nederland, toch komen oplossingen en doorbraken niet makkelijk van de grond. Als ondernemersverenigingen willen wij veelbelovende initiatieven aanjagen door samen met de overheid een versnellingscentrum op te zetten. In dat versnellingscentrum komen marktpartijen, potentiële financiers en de overheid bij elkaar om te zien wat nodig is om sneller tot renderende business cases te komen, bijvoorbeeld door her-regulering of door ruimte te maken voor experimenten. Op die manier willen we als bedrijfsleven samen met de overheid aan de slag gaan om duurzame kansen voor bedrijven en samenleving te verzilveren. Over de grenzen van sectoren heen.

Samenwerken is de enige manier

Samenwerken is de enige manier, omdat het simpelweg in je eentje

niet gaat. Dat 'samen werken' gebeurt op vele plekken in alle verscheidenheid en gradaties: van het mkb tot multinationale ondernemingen, van start-ups tot de financiële sector, van branches tot regionale verenigingen en van de Stichting NL International Business, die de ondernemersorganisaties hebben opgericht voor een meer integrale publiek-private aanpak bij handels, innovatie en investeringsbevordering, tot aan de tafels waar wordt onderhandeld over het klimaatakkoord. Gaandeweg worden waardenketens gesloten, (IMVO)-convenanten uitgewerkt en afspraken gemaakt om de doelstellingen van Parijs binnen handbereik te brengen.

Het enthousiasme voor de SDGs is al breed aanwezig. Dit bleek bijvoorbeeld begin 2018 toen MKB-Nederland gastheer was voor het SDG-café waar ondernemers presentaties gaven over hun bijdrage aan de SDGs. De belangstelling van het mkb voor de SDGs kan nog worden versterkt door meer voorlichting over de SDGs, kennisdeling en ondersteuning voor branches en bedrijven om de SDGs te vertalen naar de eigen bedrijfsvoering. Als ondernemersorganisaties zetten we ons hier krachtig voor in, maar we doen ook een beroep op de overheid om daarbij haar rol te pakken.

Ondernemers inspireren ondernemers

We zijn nog maar net van start; tegelijkertijd resteren er nog zo'n 5000 dagen tot 2030. Geen tijd te verliezen dus. Er valt veel van elkaar te leren. Daarom laten we in deze publicatie zien waar het bedrijfsleven staat, wat er al gebeurt en hoe we kunnen verbinden en versnellen. We delen kennis en ervaringen via interviews, best practices, projecten en organisaties. Ook is er een stappenplan voor bedrijven die met de SDGs aan de slag willen gaan.

Op alle fronten zien we de beweging vooruit. Wat in de vele voorbeelden opvalt, is de grote aandacht van ondernemers, bedrijven en branches voor het klimaatvraagstuk. En inderdaad: daar ligt een enorme opgave. Tegelijkertijd blijven we het inclusieve karakter van de SDGs benadrukken. Voor elk van die doelen moeten we stappen zetten en impact maken. Deze update van 'Global challenges, Dutch solutions' heeft als voornaamste doel om ondernemers te helpen met de SDGs aan de slag te gaan. Want ondernemers inspireren ondernemers. Veel leesplezier en inspiratie toegewenst!

*Hans de Boer, voorzitter VNO-NCW
Jacco Vonhof, voorzitter MKB-Nederland
Jan-Willem Scheijgrond, voorzitter Global Compact Netwerk Nederland (GCNL)*

1 Interviews

Paul Polman, ceo Unilever, vicevoorzitter UN Global Compact

'Laat het bedrijfsleven deel zijn van de oplossing, niet van het probleem'

Hij staat sinds jaar en dag bekend als SDG-pleitbezorger en gaat daarin met Unilever graag voorop. Paul Polman, ceo van Unilever en vicevoorzitter van UN Global Compact, wil de voedingsindustrie verduurzamen. Het creëren van maatschappelijke waarde voor de lange termijn levert volgens Polman alle stakeholders en ook bedrijven zelf winst op. Zijn visie op het nieuwe zakendoen: streven naar groei door de maatschappij en de planeet te dienen.

U hebt een enorme drive om de SDGs overal en bij iedereen bekend te maken. Waar komt die drive vandaan?

'Op verzoek van voormalig VN-secretaris-generaal Ban Ki-Moon ben ik destijds lid geworden van het panel van 27 topmensen dat de Sustainable Development Goals (SDGs) heeft ontwikkeld. Naarmate we ons

meer verdiepten in de wereldproblemen, zoals ongelijkheid, armoede, jeugdwerkloosheid en klimaatverandering, besepte ik dat het bedrijfsleven in vergaande mate kan en moet bijdragen aan de zoektocht naar oplossingen. Dat was voor mij het moment waarop ik echt pleitbezorger werd van de SDGs. Het is van cruciaal belang dat het bedrijfsleven deel uitmaakt van de oplossing, niet van het probleem. Allereerst omdat het bedrijfsleven niet kan bloeien in een wereld van toenemende ongelijkheid, armoede en klimaatverandering. Er is simpelweg geen business case voor aanhoudende armoede en op hol geslagen klimaatverandering. Maar ook omdat het onmogelijk is om de SDGs te behalen zonder de steun van ondernemingen. Want er zijn aanzienlijke hoeveelheden geld, innovatie en middelen nodig. De SDGs vormen een morele verplichting. Tegelijkertijd brengen de SDGs ook enorme kansen met zich

‘Er is geen compromis meer nodig tussen morele en zakelijke belangen, bedrijven kunnen het nu goed doen door goed te doen’

mee. Volgens de schattingen van de Business & Sustainable Development Commission (BSDC) vertegenwoordigen deze kansen een waarde van ruim 12 triljoen dollar tot 2030 en 380 miljoen potentiële banen. Er is geen compromis meer nodig tussen morele en zakelijke belangen, bedrijven kunnen het nu goed doen door goed te doen.’

Denkt u echt dat we de Global Goals in 2030 gaan halen?

‘Dit is hét groeverhaal van de toekomst. Mogelijk is dit onze grootste kans om werkgelegenheid te creëren en de economische groei te stimuleren zonder dat er mensen worden achtergesteld. Het is jammer dat we zo lang hebben gewacht, want we hebben nu het punt bereikt waarop voor elk van de Global Goals de kosten van niets doen hoger zijn dan de kosten van ingrijpen.

‘Voor elk van de Global Goals zijn de kosten van niets doen hoger dan de kosten van ingrijpen’

Ik ben optimistisch over het behalen van de doelen, omdat ik veel hoop en energie krijg van de vele mensen die het belang van anderen boven hun eigen belang stellen. Je zou het niet denken op basis van wat je in de krant leest, maar er zijn heel veel goede mensen op deze wereld. Ik zie ze ook in onze lokale markten: verzor-

gers die met blinden en doofblinden werken, alleenstaande moeders die in hun eentje een gezin grootbrengen en sociale ondernemers die manieren bedenken om de levens van gezinnen en gemeenschappen te verbeteren. Wat mij vooral ook hoop geeft, zijn de vindingrijkheid en creativiteit van jongeren. Zij vormen de generatie die ons zal helpen de SDGs te behalen. Hun motivatie en passie om een betere wereld te creëren, zijn uitermate inspirerend. Onlangs was ik bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) in New York waar de nieuwe campagne ‘Generation Unlimited’ van UNICEF werd gelanceerd. Doel is om jongeren kansen te bieden om hun volledige potentieel te ontwikkelen. Diezelfde energie zag ik bij One Young World (OYW), dit jaar in Den Haag. Duizenden jonge leiders uit de hele wereld kwamen hier bijeen. Ik denk dat we heel veel kunnen leren van deze jonge mensen.’

U bent vicevoorzitter van UN Global Compact. Wat zouden mensen over Global Compact moeten weten?

‘UNGC is in 2000 opgericht door wijlen Kofi Annan, oud-secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Doel is om een sterker partnerschap tussen de VN en de zakenwereld te creëren en samen te werken aan ons gezamenlijke doel. Het platform brengt ondernemingen bij elkaar die volgens de 10 principes van de UNGC willen werken en willen doen wat nodig is om deze principes te integreren in hun strategie, cultuur en dagelijkse

activiteiten. We zijn inmiddels uitgegroeid tot een organisatie met 13.000 leden. Een geweldige stimulans voor positieve verandering. Maar de kracht van de UN Global Compact zit vooral in de lokale netwerken. De SDGs moeten uiteindelijk immers in de landen zelf worden geïmplementeerd. De Nederlandse tak van de UN Global Compact is hier een goed voorbeeld van. Het Global Compact Netwerk Nederland (GCNL) is een groot voorvechter van verantwoordelijke handelspraktijken en een stuwende kracht voor progressieve, zakelijke leiders die manieren zoeken om samen de SDGs na te streven.’

Wat kunnen bedrijven doen om de SDGs te bereiken?

‘De SDGs zijn enorm ambitieus: geen armoede, geen honger en geen netto-emissies, en dat vóór 2030. De realiteit is dat niemand dit alleen kan bereiken. Ik zeg altijd: het bedrijfsleven heeft de SDGs nodig, maar de SDGs hebben ook het bedrijfsleven nodig. Voor het implementeren van de SDGs is jaarlijks 3 tot 5 triljoen dollar nodig. Het wereldwijde bedrag voor ontwikkelingshulp bedraagt 160 miljard dollar. We moeten die miljarden gebruiken om de triljoenen vanuit de private sector vrij te maken. Daarom is het essentieel dat ook de financiële wereld het enorme potentieel van de SDGs gaat inzetten. Ondernemingen hebben een uitstekende positie om samen te werken met overheden, de burgermaatschappij en ontwikkelingsorganisaties en zo een duurzame verandering in gang te

‘Als we onze kracht en creativiteit op de juiste manier en in partnerschap met anderen aanwenden, zijn de mogelijkheden legio’

zetten. De private sector heeft allerlei middelen en kennis in huis die eraan kunnen bijdragen om de volksgezondheid te verbeteren, economieën sterker te maken en tegelijk de onderneming te laten groeien; denk bijvoorbeeld aan kennis over consumenten en gedragsveranderingen, het ontwikkelen van innovatieve producten en het verstrekken van financiële middelen.

Voor alle duidelijkheid: het gaat niet alleen om maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dat is niet meer voldoende. Om de SDGs te behalen, is een radicale omslag nodig in de manier waarop ondernemingen werken; het doel is waardencreatie mogelijk maken. Bijvoorbeeld door te investeren in onderzoek en ontwikkeling en talent, en ook door te zorgen dat bedrijven een sociaal oogmerk krijgen. Om de SDGs te behalen, moeten bedrijven omschakelen naar verantwoordelijke sociale ondernemingen. Dit houdt in dat ondernemingen niet alleen intern de verandering inzetten, maar ook binnen hun bedrijfstak samenwerken om de vooruitgang te versnellen, bijvoorbeeld via groepen als het Consumer Goods Forum (CGF), de Business Council for Sustainable Development (WBCSD) en UN Global Compact. Maar daar houdt het niet op. Ondernemingen hebben ook de verantwoordelijkheid om beter beleid te stimuleren. Het bedrijfsleven is een cruciale stakeholder die kan aandringen op hogere ambities door proactief te vragen om meer overheidsinvesteringen in de sociale en fysieke infrastructuur van een SDG-economie.

We hebben gezien dat dit tot grote successen kan leiden, bijvoorbeeld tijdens de onderhandelingen voor het akkoord van Parijs. De handelsgemeenschap speelde hierbij een actieve rol door het politieke proces minder riskant te maken, waardoor andere bedrijven zich durfden aan te sluiten. Naar mijn mening zijn de klimaatovereenkomsten en de SDG-implementatie in Nederland verder gevorderd, juist doordat het bedrijfsleven zijn stem laat horen.’

Vindt u dat Nederlandse bedrijven genoeg doen om de SDGs te implementeren?

‘We gaan de goede kant op. Veel Nederlandse bedrijven lopen voorop. Er zijn al veel goede initiatieven opgestart, zoals de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC) en het SDG Charter. Daarnaast zien we buitengewoon leiderschap van de Nederlandse regering, die handel en internationale ontwikkeling nader tot elkaar brengt en een echte voorvechter is van duurzaam ondernemen. Dit is een goed voorbeeld voor andere landen. Toch gaat het ook hier nog niet ver en snel genoeg. Uit een recent onderzoek van Tilburg University bleek dat 93 procent van de ondervraagde ondernemingen op de hoogte was van de SDGs, maar dat slechts 41 procent hiermee daadwerkelijk iets deed in hun bedrijfsstrategie. Daaruit blijkt dat er nog veel werk aan de winkel is. Als we onze kracht en creativiteit op de juiste manier en in partnerschap met anderen aanwenden, zijn de mogelijk-

heden legio. Het is aan ons om deze kansen aan te grijpen.’

Unilever heeft duidelijk gekozen voor een strategie voor duurzame groei. Hoe uitdagend is dat?

‘Wij zijn ons er al lang van bewust dat het enige aanvaardbare bedrijfsmodel voor de lange termijn een bedrijfsmodel is waarbij ook de planeet en de maatschappij floreren. Daarom hebben we in 2010, ver voordat de SDGs werden opgesteld, het Unilever Sustainable Living Plan (USLP) gelanceerd: onze blauwdruk voor duurzame groei die inspringt op de uitdagingen en kansen van een wereld waarin steeds minder middelen beschikbaar zijn en de ongelijkheid steeds verder toeneemt.

Onze visie voor een nieuwe manier van zakendoen is: streven naar groei door de maatschappij en de planeet te dienen. Dat sluit nauw aan bij de SDGs.

Ons bedrijfsmodel is gunstig voor meerdere stakeholders, van consumenten tot aandeelhouders en de gemeenschap waarin we actief zijn. Wij ervaren geen weerstand, maar merken dat mensen daar deel van willen uitmaken. Klanten en leveranciers willen met ons samenwerken, jongeren willen bij ons horen en we trekken de juiste investeerders aan. Wij bouwen partnerschappen op met overheden om oplossingen op te schalen waarvan we weten dat ze werken. Het USLP is rechtstreeks gekoppeld aan inkomsten en opbrengsten.

‘We bouwen maatschappelijke waarde op voor de lange termijn zonder de behoeften van stakeholders uit het oog te verliezen’

Het stimuleert groei, verlaagt kosten, geeft ons een goede reputatie, zwakt risico's af en trekt talent aan. Dat verklaart het rendement van 300 procent voor onze aandeelhouders in de afgelopen 10 jaar.

Onze grootste uitdaging vormt het systeem waarbinnen we opereren. Zoals alle ondernemingen voelen ook wij de impact van de korte termijn focus van financiële markten en politieke systemen; deze werken niet allemaal zoals het zou moeten. We moeten het financiële systeem hervormen, met meer aandacht voor wat de maatschappij op de lange termijn nodig heeft. Ook is beter wereldwijd bestuur noodzakelijk. De sleutel hiertoe is samenwerking met al onze stakeholders, waaronder NGO's, leveranciers, overheden en de samenleving.'

Bent u tevreden met de resultaten en hoe snel het gaat?

'Ik heb er nooit aan getwijfeld dat dit het juiste model was voor Unilever. Het zit ingebakken in ons DNA. Ik ben trots op wat we hebben bereikt. Dat is te danken aan de mensen die elke dag hard werken om onze doelstellingen te realiseren en ook aan onze partners. Zonder hen zouden we deze resultaten niet kunnen behalen. We laten zien dat zakendoen ten goede kan worden aangewend en dat er maatschappelijke waarde op de lange termijn kan worden opgebouwd zonder de behoeften van alle stakeholders, waaronder onze aandeelhouders, uit het oog te verliezen. Onze merken zijn daar het beste voor-

beeld van. Met Lifebuoy-zeep hebben we eraan bijgedragen dat de hygiënische omstandigheden van bijna 600 miljoen mensen verbeterd zijn, door ziektes op afstand te houden en ervoor te zorgen dat meer kinderen de leeftijd van 5 jaar behaalden. Met Domestos zorgen we ervoor dat 25 miljoen mensen over toiletten kunnen beschikken. En met Dove hebben we bijna 30 miljoen meisjes en vrouwen geholpen hun zelfvertrouwen te verbeteren. Daarmee droegen we bij aan de SDGs 3, 5 en 6 en tegelijkertijd nam de verkoop van onze merken toe en wisten we nieuwe markten te bereiken.

Het is heel eenvoudig: met onze merken proberen we de levens van achtergestelde mensen te verbeteren. En als we dat goed doen, worden we beloond met betere bedrijfsresultaten. Dat vraagt een continue externe focus en een enorme betrokkenheid bij de consumenten die we bedienen, maar vooral dat we het belang van anderen vóór ons eigen belang stellen.'

Wat is uw advies aan andere ondernemers die met de SDGs aan de slag willen?

'Iedereen kan een steentje bijdragen, hoe groot of klein de onderneming ook is. Verandering begint bovenaan en moet duidelijk worden uitgedragen door de leiders. Niet alleen in woorden, maar vooral in daden. Overstappen op groene energie, mensen goed behandelen, plastic uitbannen op kantoor, dat soort dingen. En wel onder jouw rechtstreekse leiding. Je kunt veel bereiken door het zelf te

doen, maar onderschat nooit de kracht van partnerschappen. Er zijn grenzen aan wat één organisatie kan bereiken. Daarom is het belangrijk om samen te werken met andere ondernemingen, klanten, leveranciers, overheden, academici en NGO's. Elk van deze partijen heeft een sleutelrol in het bereiken van de meer duurzame vorm van kapitalisme die nodig is om de SDGs te realiseren.

‘Het allerbelangrijkst is dat je weet waar je het voor doet’

Er zijn enorm veel mogelijkheden om in te springen op de groeiende ambitie om de SDGs te realiseren. Sluit je aan bij initiatieven, zoals het SDG Charter, DSGC en de UN Global Compact of een lokaal initiatief en word een voorvechter van dat waarin je gelooft. Het allerbelangrijkst is dat je weet waar je het voor doet. Unilever is altijd een onderneming met een sociaal doel geweest. Vandaag de dag is ons sociale doel eenvoudig en duidelijk: van duurzaam leven de norm maken. Het is spannend om deel uit te maken van een zakelijke wereld waarin het bereiken van duurzaamheidsdoelen steeds belangrijker wordt. Daar moet iedereen deel van willen uitmaken, ook omdat het financieel een zeer logische stap is. En je leven wordt er zinvoller door. Je kunt oprecht zeggen dat je het verschil hebt gemaakt en de wereld iets hebt helpen verbeteren.'

Corien Wortmann, bestuursvoorzitter pensioenfonds ABP

'Mooie woorden zijn niet genoeg, het gaat om resultaten'

Pensioenfonds ABP wil in 2020 alleen nog beleggen in bedrijven die voldoende aandacht hebben voor verantwoord ondernemen. Het ABP heeft in totaal circa 420 miljard euro te beleggen. Voor een deel van dat vermogen ligt de lat nog hoger. In 2020 wil het pensioenfonds 58 miljard euro hebben belegd in bedrijven die concreet bijdragen aan de zeventien VN-doelen. En na 2020 gaat dat bedrag omhoog. ABP-bestuursvoorzitter Corien Wortmann-Kool over de *drive* achter *sustainable development investments*.

In gebouw Symphony, recht tegenover Station Amsterdam-Zuid, wordt net een BHV-oefening gehouden. Alle medewerkers staan buiten achter een rood-wit lint en wachten de instructies af. Ook de bestuursvoorzitter van ABP moet voor de oefening wijken.

Daarom gaan we voor het interview naar Circl, het circulair gebouwde houten paviljoen van ABNAMRO op het Gustav Mahlerplein. Een omgeving die helemaal past bij wat Corien Wortmann-Kool te vertellen heeft. In de *rooftopbar* legt ze gedreven uit waarom ABP vastbesloten koers zet naar een duurzame wereld.

ABP wil echt een verschil maken

‘In 2015 heeft ABP besloten de hele beleggingsportefeuille te verduurzamen. In dat jaar ben ik zelf aangetreden als bestuursvoorzitter. De ambitie om te verduurzamen sprak mij ook persoonlijk erg aan. Wij willen in 2020 alleen nog investeren in bedrijven die voldoende aandacht besteden aan milieu, sociale omstandigheden en goed bestuur. Duurzaamheidscriteria zijn voor ons even belangrijk als financiële criteria: rendement, risico’s en kosten.

Wij merken dat onze deelnemers en andere stakeholders in toenemende mate van ons verwachten dat we op een duurzame manier beleggen. Wij zijn niet alleen een financiële instelling, als pensioenfonds voor de overheid en het onderwijs zijn wij ook een maatschappelijke organisatie met invloed. ABP kan met een vermogen van circa 420 miljard euro echt een verschil maken.

Mooie woorden zijn niet genoeg, het gaat om de resultaten. Daarom hebben wij voor 2020 concrete doelen afgesproken en laten we elk jaar zien hoe ver we daarmee zijn. De CO₂-voetafdruk van onze aandelenportefeuille was eind 2017 28 procent lager dan in 2014. Daarmee doen we het zelfs beter dan onze doelstelling voor 2020: 25 procent lager. Verder willen we in 2020 58 miljard euro hebben geïnvesteerd in beleggingen die concreet bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Ook daarmee zijn we al een eind op weg. Eind 2017 zaten we op bijna 50 miljard aan *sustainable development investments*.’

We zoeken bedrijven die alleen positief bijdragen aan de SDGs

‘Sustainable development investments zijn beleggingen in bedrijven die producten en diensten leveren met een positieve invloed op mens en milieu. Bedrijven die voorloper zijn in de overgang naar een duurzame economie. Het probleem is dat bedrijven vaak wel met de mond belijden dat ze zich inzetten voor de VN-doelstellingen, maar die doelen vervolgens niet opnemen in hun strategie en ook niet vertalen naar meetbare prestaties. Dan worden de SDGs slechts als marketing instrument gebruikt. Wij zoeken bedrijven die hun prestaties

op het gebied van duurzame ontwikkeling hard kunnen maken dan bedoel ik: controleerbaar en valideerbaar. Bedrijven die bijvoorbeeld duurzame gewasbeschermingsmiddelen produceren, die werk maken van gecertificeerde bosbouw, microfinanciering of onderwijs voor laaggeletterden. En bedrijven die zich richten op een circulaire economie, klimaatneutraal vastgoed en hernieuwbare energie.

‘Wij zoeken bedrijven die hun prestaties op het gebied van duurzame ontwikkeling controleerbaar en valideerbaar maken’

Voorbeelden zijn er genoeg. Het Deense bio science-bedrijf Chr. Hanssen bijvoorbeeld, dat als wereldwijd marktleider in bacteriecultures en enzymen in zuivel bijdraagt aan drie doelen: het tegengaan van honger, gezondheid en welzijn en verantwoorde productie. Een ander voorbeeld is de Nederlandse bio plastics-producent Avantium, die door alternatieven voor fossiele chemicaliën te zoeken bijdraagt aan verantwoorde consumptie en productie. En het bedrijf Signify, voorheen

‘Als pensioenfondsen lopen we voorop als het gaat om duurzaamheid, maar daarmee staan we ook in de wind’

Philips Lighting, dat met innovatieve ontwikkelingen in licht bijdraagt aan duurzame steden. Bedrijven als deze laten duidelijk zien wat ze doen en maken hun duurzaamheidsprestaties meetbaar.

Wij beleggen niet in bedrijven die aan het ene VN-doel positief bijdragen, maar aan andere doelen negatief bijdragen. Zoals een pharmabedrijf dat wellicht bijdraagt aan gezondheid en welzijn, maar tegelijkertijd de geneesmiddelen zo duur maakt dat die alleen voor rijke landen en mensen beschikbaar zijn. Dat is voor ons dus geen sustainable development investment. Een zuivelbedrijf tellen we alleen mee als SDI wanneer de omzet vooral in melk zit. Dus niet grotendeels in yoghurt waar veel toevoegde suikers in zitten, want dat draagt negatief bij aan de volksgezondheid. Onderwijsinstellingen tellen we niet mee als SDI als ze alleen privéonderwijs geven, waardoor dat onderwijs alleen voor een elite toegankelijk is. De duurzame ontwikkelingsdoelen zijn immers juist afgesproken om de verschillen tussen rijk en arm te verkleinen.’

Duurzaamheid moet ook meetbaar worden

‘Het probleem is dat bedrijven wel veel financiële data hebben, maar nog nauwelijks over duurzaamheidsdata

beschikken. Voor ons zijn de duurzaamheidsdata even belangrijk als de financiële data. Daarom is onze beleggingsorganisatie APG samen met andere Nederlandse en buitenlandse investeerders hard bezig om gemeenschappelijke standaarden, oftewel taxonomieën, te ontwikkelen. Daarin vertalen we de duurzaamheidsdoelen naar heldere criteria, zoals criteria voor sustainable development investments, maar ook voor bijvoorbeeld duurzaam vastgoed, CO₂-uitstoot en klimaatrisico's.

Op dit moment werken we als pensioenfondsen samen met een aantal ngo's aan het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Dat wordt in december 2018 gepresenteerd. Met dit IMVO-convenant maken we als pensioensector duidelijk waar we voor staan en wat we willen bereiken op het gebied van duurzaam en verantwoord beleggen.

Als wij met z'n allen zoveel mogelijk dezelfde begrippen en definities hanteren, wordt het voor iedereen makkelijker om de prestaties te vergelijken en te beoordelen. Ook kunnen bedrijven beter inspelen op wat wij en andere beleggers van hen verwachten. Daarmee stimuleren we bedrijven om werkelijk bij te dragen aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken en milieuproblemen.’

Het dilemma van terugtrekken of blijven

‘Wij krijgen vaak de vraag of we met onze duurzame investeringen wel genoeg rendement behalen. Onze eerste taak is en blijft immers om onze deelnemers een goed pensioen te betalen. Op dat punt is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan. Daaruit blijkt dat we met duurzame investeringen op z'n minst hetzelfde rendement kunnen behalen en op lange termijn naar verwachting zelfs meer.

Wij vinden dat zelf niet zo verrassend. Het wordt voor bedrijven immers steeds belangrijker om minder beslag te leggen op het milieu en om te zorgen dat medewerkers goede arbeidsomstandigheden hebben. Je hebt als bedrijf rekening te houden met klimaatrisico's, uitputting van grondstoffen en mensenrechten. Geen enkel bedrijf kan het zich permitteren om op deze punten achter te blijven. Dat accepteren consumenten niet en beleggers ook niet.

Wij lopen als pensioenfondsen voorop als het gaat om duurzaamheid, maar staan daarmee ook in de wind. Vaak staan we voor het dilemma om onze beleggingen terug te trekken uit een bedrijf of juist te blijven en onze invloed uit te oefenen. We hebben bijvoorbeeld besloten niet meer te beleggen in tabaksbedrijven en producenten van kernwapens. Verschillende maatschap-

pelijke organisaties willen dat we ook niet meer beleggen in fossiele energie en ons terugtrekken uit bedrijven die schade aan de natuur veroorzaken of de mensenrechten schenden.

‘Vaak staan we voor het dilemma om onze beleggingen terug te trekken of juist te blijven en onze invloed uit te oefenen’

Toch maken wij altijd onze eigen afwegingen. Wij hebben op dit moment bijvoorbeeld 1,3 miljard euro belegd in fossiele energie, zoals kolencentrales. Wij denken dat het beter is om de energiebedrijven die nog een kolencentrale bezitten, te bewegen om te verduurzamen, dan om onze aandelen te verkopen.

Als grote aandeelhouder kunnen wij echt invloed uitoefenen. Wij vragen bedrijven hoe zij willen bijdragen aan de doelstellingen van Parijs en wat zij gaan doen op de weg van de energietransitie. Daar maken wij dan concrete afspraken over, die binnen een bepaalde termijn moeten worden gerealiseerd. Als bedrijven zich daar niet aan houden, trekken we ons terug als aandeelhouder. Maar als het kan,

blijven we liever om invloed uit te oefenen, zodat een bedrijf zijn strategie verandert en gaat bijdragen aan duurzame ontwikkeling.’

De urgentie neemt toe

‘Ik zie veel bedrijven die op de goede weg zijn en bezig zijn om een omslag te maken. Grote, beursgenoteerde bedrijven moeten daarin het goede voorbeeld geven, maar mkb-bedrijven kunnen zeker ook bijdragen aan de SDGs. Kijk eerst welke SDGs op jouw bedrijf van toepassing zijn en geef die vervolgens een plek in het hart van je bedrijfsstrategie. En vooral: maak de prestaties op die SDGs meetbaar. Als je dat samen met je medewerkers doet, win je daar alleen maar mee. Je bedrijf wordt maatschappelijk relevanter en ook nog eens aantrekkelijker op de arbeidsmarkt.

Het is de vraag of we erin slagen om alle SDGs in 2030 te behalen. De rapporten over klimaatverandering zijn niet optimistisch. In mijn ogen maakt dat de doelen echter alleen maar urgenter en onze inspanningen meer noodzakelijk.’

ABP: duurzaamste pensioenfonds van Nederland

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) heeft ABP op 11 oktober 2018 uitgeroepen tot het duurzaamste pensioenfonds van Nederland. De VBDO Benchmark Verantwoord beleggen 2018 is uitgevoerd onder de vijftig grootste pensioenfondsen in Nederland. De top 3 bestaat dit jaar uit ABP, het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) en een gedeelde derde plaats voor BpfBOUW en BPL Pensioen, het pensioenfonds voor de agrarische sector. Deze vier fondsen zijn de eerste fondsen die de hoogst haalbare score van vijf sterren hebben behaald.

THE STING

**Femke den Hartog
(INretail) en Peter
Koppert (Modint)**

'Het voortbestaan van de sector hangt ervan af'

In de sector van kleding en textiel is al langer het besef doorgedrongen dat de transitie naar duurzaamheid de enige manier is om als sector te kunnen voortbestaan. De brancheorganisaties INretail en Modint zien duurzaamheid als strategisch speerpunt. Een gesprek met de beleidsadviseurs Femke den Hartog (INretail) en Peter Koppert (Modint), in het gezamenlijke, duurzame en hippe kantoorgebouw in de bossen bij Zeist. INretail vertegenwoordigt de retail non-food, Modint vertegenwoordigt producenten en handelaren in kleding, (interieur) textiel en tapijt.

Wat heeft de kleding- en textielsector met de duurzame ontwikkelingsdoelen?

Femke den Hartog:

'De ramp met RanaPlaza in Bangladesh heeft alles versneld. In april 2013

kwamen bij het instorten van deze kledingfabriek 1134 mensen om het leven. Dat gaf een wereldwijde schok. We hadden binnen de sector al een samenwerkingsverband opgericht om misstanden in de sector aan te pakken. Die samenwerking hebben we in 2016 concreet gemaakt in het Convenant Duurzame Kleding en Textiel. Dit convenant is zowel door producenten als retail-bedrijven, maatschappelijke organisaties en de overheid ondertekend. Het was het eerste IMVO-convenant in een reeks die nog steeds wordt uitgebreid. Het convenant zet onder meer in op de aanpak van discriminatie en gender, kinderarbeid, vrijheid van vereniging, leefbaar loon, veiligheid en gezondheid en CO₂-uitstoot. Dat zijn thema's die alles te maken hebben met de sustainable development goals.'

Peter Koppert:

'Kleding- en textielbedrijven hebben alleen toekomst als ze de transitie maken naar een duurzame industrie en dit thema aanpakken in hun bedrijfsvoering. Daarmee doen ze niet alleen wat nodig is in de zorg voor mens en milieu, ze maken hun bedrijf ook innovatiever en winstgevender.'

Den Hartog:

'Duurzaamheid en transparantie worden voor consumenten steeds

belangrijker. In 2030 laat de helft van de consumenten een aankoop afhangen van de informatie waar de kleding vandaan komt en hoe die is geproduceerd. De winkel is het eerste loket waar de consument aanklopt om die informatie te verkrijgen. Die winkelier komt er niet mee weg door te zeggen dat de verantwoordelijkheid voor de productie bij de fabrikanten ligt.'

Koppert:

'Deze sector zit heel complex in elkaar en kent grote problemen op het gebied van milieu en arbeidsomstandigheden. We redden het alleen als we het met z'n allen doen: van de toeleverancier van grondstoffen en de producent op de productielocatie tot en met de winkelier en de consument. We zijn samen verantwoordelijk voor een duurzame keten.'

'Bedrijven beginnen met de risico's die het grootst zijn én waarop zij daadwerkelijk invloed hebben'

Den Hartog:

'Er zijn vele kritische non-gouvernementele organisaties en tal van certificeringen en keurmerken op

het gebied van duurzaamheid. Het is moeilijk om door de bomen het bos te zien. Met het convenant scheppen we duidelijkheid voor producent én consument. Het convenant biedt een podium waar bedrijven, ngo's en de overheid samen aan oplossingen en verbeteringen werken. En dat is niet vrijblijvend. De ondertekenaars verplichten zich om de keten stap voor stap te verduurzamen. Omdat het onmogelijk is om alles in één keer aan te pakken, beginnen ze met de risico's die het grootst zijn én waarop zij daadwerkelijk invloed hebben.'

Heeft de hele sector het IMVO-convenant omarmd?

Koppert:

'Bij de start vertegenwoordigen de ondertekenaars samen 30 procent van de markt, inmiddels zitten we op ruim 40 procent. Het doel is om in 2020 80 procent van de markt te dekken. De *first movers* en de *early adopters* zijn inmiddels aangesloten, nu gaan de twijfelaars de stap zetten. En de achterblijvers? Die krijgen we pas mee als ze er wettelijk toe worden verplicht. Maar voordat het zover is, hopen we dat de meeste bedrijven in de keten zich vrijwillig hebben aangesloten. Het is begonnen met de mensen en bedrijven die vanuit intrinsieke motivatie voor duurzaamheid kozen, daarna kwamen de bedrijven die er business-kansen

in zien. Maar wat de motivatie van een bedrijf ook precies is, we gaan de goede richting uit.'

Den Hartog:

'Multinationals die in veel verschillende landen opereren, zijn soms terughoudend om zich te verbinden aan ons relatief kleine Nederlandse initiatief, al hebben ze er veel sympathie voor. Ze willen voorkomen dat ze met allerlei nationale convenanten en verschillende eisen te maken te krijgen en wachten daarom liever op een Europees initiatief. Wij begrijpen dat wel, daarom werken we ook hard aan een Europees initiatief. Maar zolang dat er nog niet is, kunnen bedrijven hun goede intenties tonen door zich bij het Nederlandse convenant aan te sluiten. Ik ben er trots op dat bijna alle in Nederland gevestigde bedrijven die actief zijn op de Nederlandse markt zich bij het convenant hebben aangesloten.'

Koppert:

'De Nederlandse textielmarkt omvat slechts 1 procent van de wereldmarkt voor textiel. Wat dat betreft zijn we een klein landje met weinig invloed. Toch wordt er vanuit de hele wereld gekeken naar wat we hier aan het doen zijn en wordt Nederland als voorbeeld gezien. Wij laten de verandering zien die de sector wereldwijd door moet

maken. Het convenant heeft dus meer impact dan je zou denken.'

Den Hartog:

'We moeten wel voorkomen dat er in de productielanden een kloof ontstaat tussen de industrie die voor de Europese markt produceert en de industrie die voor de regionale markt produceert. De hele sector moet verduurzamen. Daarom hebben we nationale overheden nodig die erop toezien dat alle bedrijven aan de eisen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en grondstoffen voldoen. Dat kunnen bedrijven en ngo's niet in hun eentje.'

'De prijs die je als consument voor kleding betaalt, zegt niets over duurzaamheid, je betaalt vooral voor een brand'

Zijn de prestaties op het gebied van de SDGs meetbaar en toetsbaar?

Koppert:

'Alle bedrijven die meedoen aan het convenant verplichten zich tot *due diligence*, waarbij ze de risico's in hun

keten onderzoeken en prioriteren. In het eerste jaar van hun lidmaatschap onderzoeken bedrijven waar de risico's liggen en maken ze een actieplan om daar wat aan te doen. In het tweede jaar voeren ze het actieplan uit en stellen dat zo nodig bij. In het derde jaar gaan bedrijven actief communiceren over wat ze doen en welke resultaten ze bereiken. Door concrete stappen te benoemen, voorkomen we dat bedrijven het convenant of de SDGs gebruiken als *windowdressing*. Een bedrijf dat niet voldoet aan de verplichtingen vanuit het convenant kan worden geroeyeerd. Of dat effect heeft? *Naming&shaming*, daar moeten we het mee doen.'

Den Hartog:

Alle marktonderzoeken laten zien dat consumenten het steeds belangrijker vinden dat de producten die ze kopen aan de duurzaamheidseisen voldoen.'

Koppert:

'De overgrote meerderheid van consumenten wil met een gerust hart spullen kunnen kopen, zonder zich af te moeten vragen of er kinderen aan het product hebben gewerkt, rivieren zijn vervuild en mensen te weinig loon hebben gekregen om van te leven. De consument wil ontzorgd worden. Bedrijven moeten ervoor zorgen dat al die zaken op orde zijn.'

Zijn consumenten bereid een hogere prijs voor duurzame producten te betalen?

Den Hartog:

‘Er is helaas heel veel mythevorming rond de prijs van kleding. De prijs die je als consument betaalt, zegt niets over duurzaamheid, je betaalt vooral voor een brand. Voor duurzame kleding betaal je niet per se meer dan voor niet duurzaam geproduceerde kleding. Er zijn bedrijven die de kosten van bijvoorbeeld duurzame katoen niet in de prijsstelling doorberekenen, maar ergens anders in de keten de kosten verlagen. Bedrijven als Zeeman en C&A hebben grote ambities op het gebied van duurzaamheid, maar dat zie je toch niet direct terug in de prijsstelling van hun producten.’

‘Wij laten de verandering zien die de sector wereldwijd door moet maken’

Koppert:

‘Het systeem dat we in de 20e eeuw hebben ontwikkeld om tot een steeds lagere prijs te komen, heeft tot situaties geleid die we niet willen als het gaat om mensen, dieren en milieu. Het wordt tijd om correcties door te voeren. Daar zijn we nu in allerlei projecten

mee bezig. Een mooi voorbeeld is het project om tot een circulair businessmodel te komen. Binnen het convenant valt dat onder het hoofdstukje grondstoffenvraagstuk. Een actief platform van bedrijven en organisaties heeft onlangs de Roadmap Circulair Textiel gepresenteerd, waarin de keten van produceren tot en met inzamelen, sorteren en herwinnen in beeld is gebracht. Dutch Circular Textiel Valley (DCTV) is één van de icoonprojecten binnen de Transitieagenda consumptiegoederen.’

Gaat het lukken om de kleding- en textielsector in 2030 duurzaam te krijgen?

Koppert:

‘Het zal moeten, de continuïteit van de sector hangt ervan af. Er is geen bedrijf in de sector dat kan garanderen dat het vrij is van kinderarbeid of onveilige werkomstandigheden ergens in de keten en geen schade veroorzaakt aan het milieu. Maar de keten is enorm complex, het gaat tijd kosten om deze maatschappelijke tekorten of zelfs echte misstanden aan te pakken.’

Den Hartog:

‘De afgelopen jaren hebben we als brancheorganisaties heel wat missiewerk verricht om bedrijven te laten inzien dat ze echt zelf actief aan de slag moeten om hun keten te verduurzamen.

Soms waren dat moeilijke gesprekken, nu zien we dat veel leden met de omslag bezig zijn. En het mooie is dat juist zij nu aan iedereen vertellen hoe belangrijk het is om te verduurzamen.’

**Steven van
Schilfgaarde, ceo
Royal FloraHolland**

**'De sierteeltsector heeft de omslag
gemaakt'**

Het veilinggebouw van Royal FloraHolland in Aalsmeer staat in de top 5 van grootste gebouwen ter wereld: 740 bij 700 meter. De hoogte is met 4 verdiepingen een stuk bescheidener. Dat past ook wel bij een coöperatie die vraag en aanbod van sierteeltproducten bijeenbrengt, maar zelf geen winstoojmerk heeft. De coöperatie telt ruim 4000 leden en had in 2017 4,7 miljard euro omzet. Royal FloraHolland heeft in 2016 samen met onder meer LTO Glaskracht het Platform Duurzame Sierteelt opgericht, met als doel door de keten heen oplossingen te zoeken voor vraagstukken die het imago van producten en de reputatie van de sector bedreigen. De begin 2018 aangetreden CEO Steven van Schilfgaarde ziet duurzaamheid als voorwaarde voor een gezonde toekomst van de sector.

‘Het streven is dat de productie van en handel in bloemen en planten in 2020 voor 90 procent duurzaam is’

Duurzaamheid is toekomstvoorwaarde

‘Voor ik hier aantrad, werkte ik in de telecomsector. Dat is een prachtige sector, maar de sierteeltsector heeft me echt verrast. Bloemen zijn emotie. Bij elke gebeurtenis in het leven horen bloemen. De kwekers van bloemen en planten zijn bijna allemaal familiebedrijven. Die mensen zijn ontzettend trots op hun product. Dat maakt het werken in deze sector bijzonder. Je merkt dat iedereen met duurzaamheid bezig is. De jongere generatie zeker, maar de oudere generaties ook. Ze beseffen allemaal dat de sector moet verduurzamen om in de toekomst te kunnen blijven bestaan. Er is geen andere optie. De retailmarkt vraagt het, steeds meer consumenten willen het en de overheid stelt steeds meer eisen. Duurzaamheid gaat in onze sector over energie, water, gewasbescherming, verpakkingen en arbeidsomstandigheden. Die thema’s zijn verbonden met de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. We hebben een aantal doelstellingen naar onze sector vertaald.

Het streven is dat de productie van en handel in bloemen en planten in 2020 voor 90 procent duurzaam is. Die ambitie is in 2012 door het *Floriculture Sustainability Initiative* (FSI) neergezet en wordt ook door de zes grootste Nederlandse exporteurs gesteund.

We zijn er nog niet, maar we zijn wel een eind op weg. Bij planten voldoet inmiddels ruim 50 procent aan de duurzaamheidsstandaarden, bij bloemen zitten we op 35 procent. Maar het belangrijkste is dat we als sector de omslag naar duurzaamheid hebben gemaakt.’

De sierteeltsector is te bescheiden

‘De afgelopen jaren heeft de sector grote stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Ik denk dat we veel te bescheiden zijn in de communicatie over onze inspanningen en de resultaten die we bereiken. Bijvoorbeeld op het gebied van energiebesparing en duurzame energie. Er zijn kwekers die heel ver zijn met oplossingen om van het gas af te komen, bijvoorbeeld door toepassing van geothermie. Er zijn grote investeringen gedaan om gewasbeschermingsmiddelen ecologischer en moderner te maken.

‘Er zijn kwekers die heel ver zijn met oplossingen om van het gas af te komen’

Ook op het gebied van verpakkingen is er veel bereikt. We hebben bijvoorbeeld een inzamelingsproces opgezet

voor de 20 miljoen crèmekleurige fusten waarin de bloemen het land in worden gevoerd. Die worden teruggenomen, gewassen en hergebruikt. Kartonnen dozen worden ook zo veel mogelijk hergebruikt. Van het plastic dat we gebruiken, onder meer in de trays voor tuinplanten, wordt 50 procent ingezameld, versnipperd en hergebruikt. En dat percentage verhogen we nog steeds.’

‘Vanwege het gezamenlijke belang zijn we als sector groot geworden’

Markt en consument vragen transparantie

‘Als sector moeten we duurzaamheid omarmen. Dat willen wij als coöperatie bevorderen. De ene kweker doet het uit idealisme, de andere omdat hij er een concurrentievoordeel inziet. Er zijn altijd voorlopers en achterblijvers. Maar we hebben er met z’n allen groot belang bij dat we als sector een breed en diep aanbod van bloemen en planten leveren die aan de hoogst mogelijke standaarden en duurzaamheidseisen voldoen. Vanwege dat gezamenlijke belang zijn we als sector groot geworden. Daar spreken de leden elkaar ook op aan.

‘De teelt van bloemen door Nederlandse bedrijven in Kenia en Ethiopië is een gevoelig duurzaamheidsissue’

Met elkaar tillen we de sector naar een hoger niveau en zetten we de transitie naar duurzaamheid door.

De markt en de consument willen transparantie. Op dit moment is het nog moeilijk om de herkomst van bloemen te traceren, zeker bij gemengde bossen waar bloemen van verschillende kwekers in zitten. Toch zullen we die informatie zowel voor de bloemist als voor de consument inzichtelijk moeten maken. Dat lukt misschien nog niet morgen of overmorgen, maar het gaat zeker gebeuren. Wij gaan met onze leden in gesprek over de doelstellingen en maken daar concrete afspraken over. Als het nodig is, kunnen we die afspraken door regulering afdwingen. We gaan bijvoorbeeld in debat over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Aan de wettelijke eisen moet iedereen voldoen, maar wellicht kunnen we met een simpel certificeringssysteem zichtbaar maken hoe zorgvuldig een bedrijf met gewasbeschermingsmiddelen omgaat. Zo'n certificeringssysteem kan een extra impuls geven.’

Werken aan een internationaal duurzame keten

‘Een gevoelig duurzaamheidsissue is de teelt van bloemen door Nederlandse bedrijven in Kenia en Ethiopië. Die landen hebben door hun ligging bij de evenaar een geweldig klimaat voor

rozen en andere bloemen. De bloemen moeten alleen wel naar Nederland worden getransporteerd en dat gebeurt meestal per vliegtuig.

Natuurlijk zien we daar een spanningsveld. Aan de ene kant zorgen Nederlandse kwekerijen in die landen voor werkgelegenheid, economische groei en kennisopbouw. Daarmee dragen zij bij aan de bestrijding van armoede. Tegelijkertijd heeft het transport een negatief effect op de klimaatdoelen. Het gaat om een afweging. Voor ons als sector weegt het zwaarst dat bedrijven een belangrijke bijdrage leveren aan de welvaartsontwikkeling van Ethiopië en Kenia.

‘Met een IMVO-convenant werken we aan duurzaamheid binnen de hele keten’

Ik heb met eigen ogen gezien dat hele dorpen een impuls krijgen doordat er scholen en ziekenhuizen worden gebouwd, dankzij het feit dat Nederlandse kwekers het lef hebben om daar in moeilijke omstandigheden een bedrijf te starten. Daar heb ik bewondering voor. Het helpt die landen niet als onze bedrijven zich terugtrekken. Het is onmogelijk om de wereld-

economie lokaal te regelen; er zal altijd transport nodig zijn. Tegelijkertijd moet onze sector zich blijven inspannen om het transport zo duurzaam mogelijk te maken. De uitdaging is om bloemen zo efficiënt mogelijk te vervoeren, de technologie zo duurzaam mogelijk te maken en zo mogelijk zeetransport in te zetten.

Daarnaast besteden we ook aandacht aan de arbeidsmarktomstandigheden en de fysieke en sociale veiligheid in onze sector. Dat geldt zowel voor de Nederlandse kassen als voor de kassen van Nederlandse kwekers in Afrika. We werken op dit moment aan een IMVO-convenant waarin we afspraken maken over de beheersing van risico's in de internationale keten, op het gebied van milieu en mensenrechten en over de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Daarmee maken we onze inspanningen meetbaar en werken we aan duurzaamheid binnen de hele keten.’

**Maarten Hermus,
managing director
Holland Greentech
Uganda**

**'De volgende stap in de Afrikaanse
tuintbouw'**

Holland Greentech is een jong Nederlands bedrijf dat zich op de tuintbouwtechnologie voor Afrika heeft gestort. Het bedrijf heeft vestigingen in Uganda, Rwanda, Kenya en Zambia en wil verder groeien. Holland Greentech biedt diverse producten en diensten aan zoals bodemanalyse en advies, zaden, nutriënten, irrigatieoplossingen, kassen en plaagbestrijding. Doelen zijn: verbetering van de voedselproductie en voedselveiligheid in Afrika en een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Maarten Hermus, manager director in Uganda, over het verschil dat hij met Holland Greentech wil maken.

**Hogere opbrengsten met
minder grondstoffen**

'Ik ben een polderjongen, geboren op een boerderij in de Noordoostpolder. Na mijn studie in Wageningen heb

ik voor LTO gewerkt, tot ik zag dat Holland Greentech iemand zocht die de vestiging in Uganda wilde opzetten. Die uitdaging sprak mij aan. In oktober 2016 ben ik met mijn Ugandese collega Victoria Nakyangaba in Kampala begonnen. Inmiddels hebben we een team van tien Ugandezen en een goed functionerend bedrijf.

‘Onze klanten halen met onze producten hogere opbrengsten dan daarvoor’

Als adviseur en leverancier van zaden, kassen en biologische gewasbeschermingsmiddelen kunnen wij in dit land echt een verschil maken. Wij richten ons op de opkomende Afrikaanse tuinbouwbedrijven. Zij moeten de snel groeiende steden van voedsel gaan voorzien; dat wordt een enorm vraagstuk in de toekomst. De Afrikaanse tuinbouw moet een grote stap maken. Daar helpen wij bij. Wij distribueren producten van Nederlandse tuinbouwleveranciers, zoals zaden van RijkZwaan, biologische gewasbeschermingsmiddelen van Koppert en kassen en klimaat-systemen van Bosman van Zaal en Hoogendoorn. De producten zijn afgestemd op de Afrikaanse markt

en omstandigheden. Ook geven we adviezen over de toepassing ervan. Onze klanten halen met onze producten hogere opbrengsten dan daarvoor, met minder bestrijdingsmiddelen en water. Een traditionele Ugandese tomatenteler oogst een halve kilo tomaten per vierkante meter. Door onze producten te gebruiken, stijgt de opbrengst naar 5 kilo op open veld tot wel 30 kilo in een verbeterde kas. Vaak is de ziektedruk hoog en het kennisniveau van telers te laag om puur biologisch te werken, maar er kunnen wel veel chemicaliën worden bespaard. Wij leveren bijvoorbeeld plakstrips waaraan insecten blijven plakken. Daaraan kan de teler zien wanneer hij gewasbeschermingsmiddelen moet spuiten en hoeveel. Dat draagt bij aan de voedselveiligheid.’

Overheid en bedrijven kunnen veel meer samen doen

‘Wij zijn ervan overtuigd dat wij als bedrijf kunnen bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen, zoals bestrijding van hongersnood. In Uganda gaat het vooral over verborgen hongersnood. Mensen krijgen doorgaans genoeg koolhydraten binnen, maar te weinig vitamines en mineralen. Veel kinderen hebben groeistoornissen. Daarnaast dragen we als bedrijf bij aan duurzame groei van de economie en de werkgelegenheid. De werkloosheid

in Uganda is enorm; ook hoogopgeleide jongeren kunnen hier nauwelijks een baan vinden. Ze staan in de rij om bij ons te werken. Wij hebben zelf een heel aantal Ugandese werknemers in dienst, maar er ontstaan ook banen in de tuinbouwbedrijven die dankzij onze producten en adviezen groter en winstgeverder worden.

‘Wij dragen bij aan de SDGs, maar benutten ook de ondernemerskansen die wij zien’

Aan de ene kant dragen wij bij aan de SDGs, aan de andere kant benutten we ook de ondernemerskansen die wij voor onszelf zien. Wij bouwen in Afrika bedrijven op om geld te verdienen. Tegelijkertijd bouwen de mensen hier kennis en ervaring op.

‘Voor de Nederlandse overheid liggen er grote kansen in betere samenwerking met bedrijven’

Ik denk dat er voor de Nederlandse overheid grote kansen liggen in

‘Het grote probleem waar onze klanten tegenaan lopen, is het tekort aan kapitaal’

betere samenwerking met bedrijven. Bedrijven zouden een veel grotere rol kunnen spelen in het realiseren van de duurzame ontwikkelingsdoelen. Als de overheid daar financiële prikkels voor geeft, is dat een efficiënte investering. Als ik naar ons eigen bedrijf kijk: wij zouden veel meer telers en boeren kunnen bereiken wanneer we meer middelen en mensen zouden hebben om hen te trainen. Die trainingen doen wij gratis, omdat we ervan uitgaan dat de trainingen ons nieuwe, professionele klanten opleveren. Hier in Uganda trainen we dit jaar 5000 boeren en hebben we 500 klanten. Met financiële steun vanuit de overheid zouden we onze ontwikkelingsactiviteiten kunnen uitbreiden en veel meer kunnen doen.’

Werken aan duurzame ontwikkeling en ondernemerschap

‘Een groot deel van de dag zijn we natuurlijk met praktische dingen bezig, zoals offertes en klantbezoeken. En het kost veel tijd om de Nederlandse goederen in te voeren. Daar hebben we importvergunningen en handtekeningen voor nodig. De regels veranderen steeds, dat maakt het complex. Ook is er veel corruptie en daar moet je een weg in vinden, zonder dat je erin meegaat.

Los van al die praktische zaken, ben ik me er altijd wel bewust van waar we hier mee bezig zijn. Het doel dat we in

Afrika willen bereiken: we werken aan duurzame ontwikkeling en tegelijk aan ondernemerschap.

Daar hebben wij de Ugandezen zelf bij nodig. Je kunt pas succesvol zijn als je mensen vindt met wie je kunt werken en als je begrijpt hoe de dingen hier werken. Ugandezen zijn over het algemeen ondernemende mensen en pakken aan wat ze kunnen. Mijn collega’s hebben allemaal de drive om hun land verder te helpen.

Het grote probleem waar onze klanten tegenaan lopen, is het tekort aan kapitaal. Mensen zijn arm en de rente is enorm hoog. Dat maakt het heel lastig om aan kapitaal te komen. Maar als dat lukt en als klanten onze diensten en producten gaan gebruiken, dan zien ze hun productie en hun omzet stijgen.

Vervolgens nemen ze meer mensen in dienst en gaan ze er zelf ook op vooruit.

Ik weet zeker dat de tuinbouwsector in Uganda over een paar jaar enorm is gegroeid en dat er steeds meer vraag komt naar kwalitatief betere en gezondere voeding. Daar leveren wij een positieve bijdrage aan.

Wat het mij persoonlijk heeft opgeleverd om hier te gaan werken? Ik kan beter omgaan met onzekerheid en veranderingen en hecht minder waarde aan materiële goederen. Aan de andere kant ben ik ook wel wat harder geworden. Holland Greentech

is geen liefdadigheidsorganisatie, wij zijn een bedrijf dat pas spullen levert als de klant ervoor betaalt. Als wij onze zaden weggeven, kunnen we snel dicht en daar heeft niemand wat aan.

‘Wij maken met ons bedrijf echt een verschil in Afrika’

Het is voor mij belangrijker geworden om in mijn werk relevante dingen te doen. Ik heb het gevoel dat ik hier meer van betekenis ben dan in een andere baan, bijvoorbeeld in Nederland, waar alles al geregeld is. Wij maken met ons bedrijf echt een verschil in Afrika.’

2 Waar staan we met de SDGs?

2.1 Hoe staan we ervoor?

Nederland staat er goed voor met de implementatie van de 17 SDGs. De meeste SDGs zijn in het afgelopen jaar dichterbij gekomen. De doelstellingen fatsoenlijke (degelijke) banen en economische groei (SDG 8), duurzame consumptie en productie (SDG 12) en vrede, veiligheid en rechtvaardigheid (SDG 16) laten een positieve ontwikkeling zien. Dat blijkt uit het [CBS-rapport Duurzame ontwikkelingsdoelen, de stand voor Nederland](#), dat dit voorjaar werd uitgebracht op basis van een tweede meting van hoe Nederland het doet wat betreft de SDGs.

Wereldwijd is het beeld niet anders¹. De OESO kwam in juni 2016 met het rapport [Measuring distance to the SDG targets](#) en in juni 2017 verscheen het vervolg. Zoals de titel al zegt, werd niet alleen gekeken naar de situatie in het betreffende jaar, maar ook naar de afstand tot de in 2030 te bereiken (sub)doelen. De Nederlandse startpositie werd in 2016 in OESO-verband als 'very good' beoordeeld. Volgens het rapport van 2017 heeft Nederland 19 van de 169 subdoelen al bereikt en is voor de meeste gebieden de overblijvende afstand tot het doel in 2030 klein, vooral bij de vijf groene SDGs 6,

12, 13, 14 en 15 en bij SDG 17 partnerschappen. Ook de vijf sociale SDGs 1, 2, 3, 4 en 5 scoren goed, met uitzondering van duurzame landbouw (SDG 2) en gender (SDG 5). De vijf economische SDGs 7, 8, 9, 10 en 11 en vrede, justitie en sterke instellingen (SDG 16) scoren gemiddeld.

Ook in het rapport dat het Sustainable Development Solutions Network en de Bertelsmann Stiftung gezamenlijk periodiek uitbrengen, [SDG Index & Dashboard](#), staat Nederland hoog in vergelijking met andere landen: in 2016 op de 8e plaats van 156 landen en in 2017 op de 11e plaats. In de laatste versie werd een nieuwe indicator toegevoegd: 'spillover'. Dit betreft de voetafdruk van import uit ontwikkelingslanden voor consumptie. Deze extra indicator verklaart de lichte daling op de ranglijst.

Het beeld is dus positief, tegelijkertijd is er nog een wereld te winnen. We staan voor grote mondiale uitdagingen. De wereldbevolking groeit, de druk op onze aarde is groot en er zijn duurzame, samenhangende oplossingen nodig. Naar verwachting woont in 2030 60 procent van de wereldbevolking in stedelijke regio's, vaak

in deltagebieden. Die uitdagingen moeten we onder ogen zien en het hoofd bieden. Het bedrijfsleven heeft daarbij een cruciale rol. Innovaties ontwikkelen, van koers durven veranderen en polderen zitten ondernemers immers in het bloed.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat de SDGs niet enkel urgent zijn voor een duurzame wereld, maar ook economische kansen bieden. Onderzoek van de Business & Sustainable Development Commission toont aan dat duurzame bedrijfsmodellen gericht op de SDGs, kansen bieden ter waarde van ten minste \$12.000 miljard tot aan 2030. Uit [onderzoek van EY](#) blijkt dat er ook volop kansen zijn voor het Nederlandse bedrijfsleven: 'Thema's die belangrijk zijn voor het behalen van de SDGs, zoals landbouw, water, gezondheidszorg, duurzaam transport en energie, sluiten nauw aan bij de sterktes van het Nederlandse bedrijfsleven en het topsectorenbeleid. De vele voorbeelden van duurzame business cases zoals elektrisch vervoer, duurzame kassenbouw, 3D-printen, e-health en watermanagement, bieden inspiratie.' Het werken aan een duurzamere wereld gaat dus gepaard met gezonde business cases. Een wenkend perspectief.

¹ Deze en volgende alinea zijn ontleend aan [2* Nederlandse SDG-rapportage 'Nederland ontwikkelt duurzaam'](#), zoals minister Sigrid Kaag (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) die namens het kabinet op 1 mei 2018 s aan de Tweede Kamer stuurde

2.2. Wat zijn de trends?

In het voorjaar van 2018 hebben we onze achterban net als in 2017 gevraagd wat hun bijdrage is aan de SDGs. In de reacties van bedrijven zien wij zes opvallende trends.

1. SDGs worden overal vertaald naar de praktijk

We zien vele activiteiten rondom SDGs, onder meer met als doel om de kennis over de SDGs te vergroten. Er zijn veel bijeenkomsten voor ondernemers en stakeholders over bewustwording rond de SDGs, maar ook steeds meer over de vraag hoe bedrijven tot opschaling van oplossingen kunnen komen en grotere impact kunnen hebben.

2. Bedrijven betrekken SDGs steeds vaker bij hun strategieontwikkeling

Bedrijven en branches beginnen de SDGs steeds meer in hun strategieontwikkeling te betrekken. Ze kijken op welke gebieden ze de meeste impact hebben en hoe die impact kan worden ingezet. Dat varieert van mobiliteit en reizen tot energie en industrie. Deze trend wordt onderstreept door recent onderzoek van [Sustainalize](#). Hieruit blijkt dat SDGs inmiddels breed bekend zijn: 93 procent van de ondernemingen geeft aan ermee vertrouwd te zijn. 59 procent daarvan zegt de SDGs daadwerkelijk bij de strategieontwikkeling te hebben betrokken. Aandachtspunt is wel dat het daarbij vaak nog niet om een daadwerkelijke vertaling of om concrete impact gaat. Dit laat zich volgens Sustainalize verklaren doordat de SDGs pas drie jaar oud zijn. Lang niet alle bedrijven hebben in die periode hun strategie herzien.

3. SDGs ondersteunen bedrijven en sectoren bij het vaststellen van hun impact en purpose

Steeds meer bedrijven en sectoren opereren purpose gedreven: waar

kunnen we de grootste maatschappelijke waarde realiseren. De SDGs blijken daarin ondersteunend en richtinggevend te zijn. Ondernemers gaan langs de lijnen van de SDGs op zoek naar waar zij in positieve of negatieve zin de meeste impact kunnen behalen of juist weg kunnen nemen. Daarbij is het wel van belang om de andere SDGs niet te vergeten.

4. Ontwikkeling van instrumenten voor implementatie

Iedereen heeft baat bij samenwerking met verschillende sectoren en bij een mondiale, integrale benadering van de SDGs. Het helpt om vanuit een internationaal speelveld aan de implementatie van de SDGs te werken en over de impact ervan te communiceren. Er verschijnen steeds meer studies, instrumenten en gidsen over het 'hoe' van de implementatie.

5. Innovaties en doorbraakprojecten nodig voor behalen SDGs in 2030

Om de SDGs tijdig te realiseren, zijn doorbraakprojecten en innovaties nodig, want met meer van hetzelfde worden de werelduitdagingen niet opgelost. Daarom zijn onderzoek, innovatie, experimenten, doorbraakprojecten, de versnellingsagenda en de topsectorenaanpak van enorme waarde. Nederland heeft bij uitstek veel in huis om doorbraken te bereiken. Veel bedrijven zijn daar actief mee bezig.

6. Samenwerking en partnerschappen zijn onmisbaar

Opvallend is ook de veelkleurigheid aan partnerschappen. Partnerschappen bieden mogelijkheden om oplossingen op te schalen en kennis van meerdere partijen te benutten. Wat alleen niet lukt, blijkt samen wel mogelijk. Zo laten acht multinationals in de Dutch Sustainable Growth Coalition ([DSGC](#)) baanbrekend werk

zien als het gaat om het internaliseren van de SDGs in hun bedrijfsstrategie. Daarnaast laten zij zien hoe krachtig partnerschappen kunnen zijn. Het aangaan van partnerschappen wordt ook bevorderd door het SDG Charter en de IMVO-convenanten (internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen).

2.3 Waar is extra inzet nodig?

Nadere analyse van de stand van zaken in Nederland (zie CBS-rapport) leert dat vooral op de SDGs die raken aan milieu, klimaat, energie en diversiteit (gender) extra inzet nodig is. Dit heeft ook te maken met de relatief grote Nederlandse voetafdruk, vooral in vergelijking met de armere landen in de wereld. Het bedrijfsleven wil zich inspannen om die extra inzet te leveren.

- *Energieneutraal, circulair en klimaatbestendig (SDGs 12 en 13)*

Veel van de voorbeelden die bedrijven hebben aangedragen (zie hoofdstuk 4), gaan over de thema's energieneutraal, circulair en klimaatbestendig. Dit past bij de extra inzet die nodig is en ook bij de inzet van het kabinet voor een klimaatakkoord. Doel van het klimaatakkoord is om tot afspraken te komen over de wijze waarop Nederland de CO₂-uitstoot met 49 procent terugdringt in 2030. Bedrijven formuleren daartoe concrete doelstellingen en maken ook werk van een circulaire economie.

Volgens de OESO is Nederland al het meest grondstofefficiënte land van de wereld. Het bedrijfsleven kan daarop voortbouwen en nieuwe business modellen ontwikkelen die ook andere landen kunnen helpen, bijvoorbeeld om de recycling van plastic aan te pakken. Te denken valt aan een proefabriek voor de chemische recycling van plastic.

Voorwaarde is dat projecten in Nederland sneller uit de pilotfase komen en dat knellende regelgeving wordt opgelost. De ondernemingsorganisaties willen hiervoor samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) een versnelingscentrum opzetten, waar de vijf transitieagenda's worden uitgewerkt die partners, bedrijven en de overheid begin 2018 hebben gepresenteerd. Positief voor het milieu én de werkgelegenheid.

MKB-Nederland en energieleverancier Essent Zakelijk zijn een samenwerkingsverband aangegaan om bedrijven te helpen bij energiebesparing. Ondernemers kunnen een energiescan laten doen om hun energieverbruik in kaart te brengen en krijgen dan tips voor besparing. Een praktische en doelgerichte aanpak om bij te dragen aan het klimaat- en energievraagstuk.

- *Diversiteit in de top van het bedrijfsleven (SDG 5)*

Diversiteit in de top van organisaties is van groot belang om vernieuwing en creativiteit te stimuleren, en is dus cruciaal voor economische groei en ontwikkeling. Toch blijft de groei van vrouwen op topfuncties achter bij het streven dat ten minste 30 procent van de zetels in besturen en raden van commissarissen door vrouwen wordt bezet. De ondernemersorganisaties en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nemen gezamenlijk actie om te bevorderen dat bedrijven die voor januari 2020 aan deze doelstelling moeten voldoen, nagaan waar zij staan. In het voorjaar van 2019 maakt het kabinet de balans op. De discussie richt zich vooral op de top van het bedrijfsleven. Het gaat echter ook om de doorstroom vanuit de lagen daaronder. Er is inmiddels een

databank met profielen van meer dan 1.500 hooggekwalificeerde vrouwen die klaar staan voor raadsfuncties (zie hoofdstuk 3).

2.4 Wat zien we om ons heen?

Veel instrumenten, tools, programma's en partnerships zijn volop in ontwikkeling en kunnen voor anderen ter inspiratie dienen. Hieronder benoemen we een aantal uiteenlopende initiatieven om het werken aan creatieve en diverse oplossingen aan te moedigen.

De Groene Pluim – VNO-NCW Brabant-Zeeland

De Groene Pluim is een initiatief van VNO-NCW Brabant-Zeeland voor bedrijven die serieus werk maken van de SDGs. De Groene Pluim stimuleert bedrijven om (nog) bewuster te gaan ondernemen en daarin een voorbeeld te zijn voor andere bedrijven. Er zijn al veel bedrijven die 'goed doen' in de maatschappij: grote internationale ondernemingen met een stevig duurzaamheidsbeleid, maar ook familiebedrijven die toekomstbestendigheid in de genen hebben. Deze laatste groep is zich lang niet altijd bewust van de brede maatschappelijke visie die zij in zich hebben. Door deze bedrijven zichtbaar te maken, wil de regionale werkgeversvereniging een positieve beweging op gang brengen en natuurlijke verbindingen tussen bedrijven onderling en met de overheid bevorderen. De Groene Pluim is geen eindpunt maar een startpunt. Wat zijn de ambities van de betreffende ondernemer? Welke verbindingen zijn wenselijk? Welke kennis en inspiratie zijn nodig? Door binnen het regionale netwerk verbindingen te leggen, helpt de Groene Pluim bedrijven om te groeien op het gebied van duurzaam ondernemen. Op de website staat het stappenplan voor aanmelding.

Jeroen de Lange, secretaris/regiomanager van VNO-NCW Brabant-Zeeland: 'Inmiddels zijn er al tien Groene Pluimen uitgedeeld. De elfde wordt uitgereikt aan de gemeente Tilburg. Daarmee stimuleren wij bedrijven én gemeenten om werk te maken van de SDGs.'

SDG Relevance Tracker – MVO Nederland

De SDG Relevance Tracker is een goed startpunt voor een bedrijf om na te gaan aan welke SDGs het meest kan worden bijgedragen én om daarover het gesprek aan te gaan met ketenpartners. De tool werd eind 2017 door MVO Nederland gelanceerd. Aan de ontwikkeling hebben verschillende bedrijven meegewerkt, waaronder het Goudse chemiebedrijf Croda. Door meerdere medewerkers binnen een bedrijf de tool te laten invullen, wordt zichtbaar welke SDGs het meest relevant zijn en ook waar de verschillen van inzicht zitten. De tool kan ook worden gebruikt door consultants of NGO's die willen checken welke SDGs het meest relevant zijn voor een organisatie.

Richard de Oude, manager Croda: 'De SDGs vormen een taal die 193 landen verstaan en zijn alleen daarom al een mooi kader dat de Verenigde Naties heeft ontworpen. De SDGs helpen om binnen je bedrijf te kijken wat je doet en hoe dat zich verhoudt tot de SDGs. Het helpt om ook het gesprek over duurzaamheid verder te brengen. De SDG Relevance Tracker is ontwikkeld om mkb-bedrijven te helpen hun inspanningen op het gebied van duurzaamheid te stroomlijnen. We broeden inmiddels op de volgende versie om de tool nog makkelijker te maken. Meer gericht op impact en ook als hulpmiddel voor branches.'

Inkopen Nederland geeft impuls aan maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI)

Duurzaam inkopen draagt in belangrijke mate bij aan de SDG-agenda. Nevi, de inkoopvereniging en het kennisnetwerk voor inkoop en supply management, heeft daarom onlangs samen met NEN de webtool ISO20400 gelanceerd. De tool helpt organisaties om de ISO-richtlijn succesvol te implementeren en geeft ook input voor het maatschappelijk jaarverslag.

ABN AMRO heeft met de bouw van het circulaire paviljoen Circl op de Zuidas veel ervaring opgedaan met maatschappelijk verantwoord en circulair inkopen. De richtlijn ISO 20400 diende daarbij volgens Erwin van Baar, senior procurement consultant, als inspiratiebron en houvast: 'ISO 20400 is voor ons een handzame leidraad om invulling te geven aan onze uitgangspunten op het gebied van duurzaam inkopen. Zo stellen wij per MVI-thema minimale eisen voor alle inkoopcategorieën; oftewel: duurzaam inkopen als standaard. Daarnaast kijken we per categorie specifiek hoe wij meer impact kunnen maken door aanvullende eisen en afspraken over duurzaamheid te maken.'

Young Professional Programma – Global Compact Netwerk Nederland

Het realiseren van de SDGs vraagt leiderschap. Ook jong leiderschap, met het oog op de toekomst. Om jong leiderschap te stimuleren, heeft het bedrijfslevenplatform van de Verenigde Naties in Nederland, het Global Compact Netwerk Nederlands (GCNL), een Young Professional Programma opgezet. Jonge medewerkers van bedrijven uit het netwerk werken in dit programma samen aan een project dat bijdraagt aan de SDGs. De young professionals leren van

elkaar omdat ze vanuit verschillende bedrijven en disciplines komen, maar belangrijker: ze zijn ambassadeurs binnen bedrijven en inspireren andere collega's.

Eén van de projecten richtte zich op het voorkomen van voedselverspilling. Het platform Bright Vibes lanceerde de video food waste over wat je zelf kunt doen tegen voedselverspilling. De video werd binnen de kortste keren al bijna 100.000 keer bekeken. Het geldt om de video te kunnen maken, brachten de jongeren bij elkaar door een 'waste dinner' te organiseren met meer dan 150 deelnemers. Een tweede groep ontwierp een SDG-game om binnen bedrijven het gesprek aan te gaan over wat kan worden bijgedragen aan de SDGs en om de bewustwording rond SDGs te versterken.

SDG Charter gericht op partnerschappen (SDG 17)

Om de SDGs te bereiken, zijn partnerschappen noodzakelijk. Een voorbeeld daarvan is het SDG Charter, waarbinnen bedrijven, NGO's, kennisinstututen, filantropische organisaties, gemeenten en de rijksoverheid samenwerken om bij te dragen aan de SDG-agenda. Het SDG Charter onderneemt activiteiten zoals SDG Action Day en SDG Gateway: een online community waar organisaties en individuen laten zien hoe zij bijdragen aan de SDGs en waar events, partnerschappen, rapporten en andere initiatieven worden gemeld. Een ander initiatief is de implementatie routekaart voor de SDGs. Doel is om gezamenlijke acties te ontwikkelen om het 'doen' en 'bijdragen aan' de SDGs in praktijk te brengen. Binnen het charter zijn onder de naam partnerschappen ook enkele specifieke partnerschappen actief, waaronder de 'human cities coalition', gericht op

duurzame steden, en de community life centers om de toegang en kwaliteit van gezondheidszorg te verbeteren op het Afrikaanse platteland.

Op initiatief van de regionale verenigingen van VNO-NCW is tijdens de SDG Action Day 2018 het SDG katern 'Bedrijven maken het verschil' gelanceerd, met inspirerende voorbeelden van mkb'ers die bijdragen aan de SDGs. Het katern is gemaakt in samenwerking met het SDG Charter, MVO-Nederland, de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC) en Global Compact Netwerk Nederland (GCNL). *Initiatiefneemster Annemarie van Oorschot van VNO-NCW: 'Met de uitgave van zo'n special die ook in de bladen van onze regionale verenigingen is opgenomen, ontstaat een enorm bereik waarbij we natuurlijk hopen dat nog meer ondernemers er enthousiast mee aan de slag gaan.'*

3 Verbinden en versnellen: hoe, waar en met wie

PHOTO: MARCEL VAN DEN BERG/HH

Als ondernemingsorganisaties willen wij de duurzame en inclusieve ontwikkeling in Nederland versnellen. In dit hoofdstuk lichten we eerst een aantal aansprekende projecten en netwerken toe, daarna noemen we een aantal websites met informatie, tips en tools voor branches en bedrijven.

3.1 Projecten en netwerken rond de SDGs

MKB Toegankelijk

Ruim 1 op de zes mensen in Nederland heeft een beperking. In verschillende SDGs (bijvoorbeeld 10.2, 11.2 en 11.7) wordt een koppeling gelegd met het VN-Verdrag Handicap dat tot doel heeft alle mensen met een beperking – fysiek, verstandelijk of psychisch – volwaardig te laten deelnemen aan onze samenleving. Van onderwijs en cultuur tot uitgaan en openbaar vervoer. MKB-Nederland heeft samen met VNO-NCW, diverse branches, VNG, Iederin en andere partners het project [MKB Toegankelijk](#) gelanceerd. Doel is om informatie en ervaringen te verzamelen van ondernemers voor ondernemers, om de wereld zo toegankelijk mogelijk te maken voor mensen met een beperking.

Opnaarder100000.nl

Werkgevers hebben met de overheid afgesproken om in de periode tot 2026 100.000 banen te realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. Het project [Opnaarder100000.nl](#) van VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland helpt ondernemers om dit waar te maken, door middel van bijeenkomsten, ondersteuning, voorlichting en de portal [Opnaarder100000.nl](#). De website biedt informatie over de inhoud van de banenafpraak, relevante wet- en regelgeving, evenementen, inspirerende voorbeelden en verwijzingen naar organisaties die advies kunnen geven. Ook vind je op de website een overzicht van financiële regelingen en praktische ondersteuningsmogelijkheden en tips en tools voor de praktijk.

Meer vrouwen naar de top

SDG 5 draait om gendergelijkheid en empowerment van vrouwen. Uit de CBS-monitor blijkt dat Nederland op dit punt achterblijft, met name waar het gaat om vrouwen aan de top. Diversiteit aan de top is van belang om innovatie en creativiteit op gang te brengen en te houden. Binnen het project [Topvrouwen.nl](#) is een database

ontwikkeld met profielen van meer dan 1600 topvrouwen die klaar staan om functies in raden en besturen op zich te nemen. Ook worden diverse evenementen georganiseerd om de doorstroom van vrouwen naar de top aan te jagen.

Groene Groeiers

Het [Groene Groeiers](#) netwerk van de landelijke en regionale verenigingen bestaat uit ondernemers die gezamenlijk willen bijdragen aan de SDGs. In deze digitale community bieden ondernemers uitdagingen aan op het gebied van circulaire producten en processen, de energietransitie en biodiversiteit. Andere ondernemers – groot en klein, uit alle bedrijfstakken – kunnen op die uitdagingen inschrijven. Per uitdaging wordt een team geformeerd dat periodiek bijeenkomt en investeert in de ontwikkeling van groene business cases. Het netwerk Groene Groeiers richt zich op actie. Matchmaker Jolanda van Schaick zorgt daarbij voor de versnelling. Ook wordt bijvoorbeeld samengewerkt met de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC), via matchmaking bijeenkomsten.

Mooi voorbeeld: vleesverwerker Vion plaatste onlangs een uitdaging voor het verkleinen van de CO₂-voetafdruk in de totale vleesketen. Bijna vijftien bedrijven staken hun hand op: zij kunnen helpen meer ingrediënten voor het veevoer uit de regio te halen. Denk aan fruitafval van tuinders, aardappelschillen van boeren of bierbostel van brouwerijen. Dat scheelt flink in het zeecontainervervoer van soja en de ontbossing.

3.2 Nuttige links en publicaties

NL SDG Charter en Gateway

Het Nederlandse [SDG Charter](#) brengt zo'n 260 organisaties samen die door samen te werken en kennis te delen meer actie willen voor de SDGs in Nederland. Met het oog hierop is de [SDG Gateway](#) opgezet. Een bedrijf of organisatie kan hier zijn profiel aanmaken, zien wat andere organisaties doen en netwerken. De gateway meldt ook de evenementen die plaatsvinden rondom een SDG.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

De [RVO](#) voert een scala van ondernemersregelingen uit voor vraagstukken gerelateerd aan de SDGs. Ondernemers kunnen onder meer subsidie en ondersteuning krijgen voor onderzoek naar de aanpak van kinderarbeid in de keten (zie [Fonds Bestrijding Kinderarbeid](#)). Bedrijven die met (publieke) partners samen willen werken aan specifieke SDGs op het gebied van efficiënte waardenketens, voedingswaarde, circulaire economie, de agrosector of beter werk en inkomen voor jongeren en vrouwen, kunnen een beroep doen op de nieuwe [SDG Partnerschapfaciliteit](#).

Financiële sector

Onder de vlag van De Nederlandsche Bank heeft een aantal financiële instellingen een gids gelanceerd met

indicatoren voor een goede relatie tussen investeerders en SDGs. De gids is te vinden via: [SDG impact indicators. A guide for investors and companies](#). Het stimuleren van de circulaire economie vraagt een aanpak die barrières in regelgeving weghaalt, partnerschappen tot stand brengt, innovaties ondersteunt en ondersteunende financiering regelt. ABN AMRO, ING en Rabobank lanceerden hiervoor de gids '[Circular Economy Finance Guidelines](#)'.

Internationale Arbeidsorganisatie (ILO)

De [ILO](#) is een VN-organisatie die is gespecialiseerd in arbeidsvraagstukken. Het werk loopt uiteen van het vaststellen van internationale standaarden tot het formuleren van beleid. Centraal doel is het wereldwijd realiseren van het Decent Work Programma. Het werk van de ILO sluit met name aan bij SDG 8 (decent work and economic growth), maar is ook relevant voor andere SDGs. De publicatie [SDG note](#) gaat over de relatie tussen de ILO-standaarden en de SDGs. Ook is er een helpdesk voor bedrijven die ondersteuning zoeken in het naleven van internationale standaarden. De [ILO for Business](#) bevat Q & A's op talloze vraagstukken zoals kinderarbeid of leefbaar loon en biedt ook webinars aan voor ondernemers.

World Business Council for Sustainable Development (WBCSD)

De WBCSD is een samenwerkingsverband van zo'n 200 grote, internationale bedrijven. De WBCSD ondersteunt bedrijven bij groei en duurzame ontwikkeling. Dat gebeurt door lobby en door het delen en verder brengen van goede voorbeelden. Peter Bakker is momenteel president van de WBCSD.

Vijf programma's brengen de SDGs dichterbij bedrijven. Die program-

ma's draaien om 'People', 'Cities & Mobility', 'Energy & Circular Economy', 'Food, land and water' en 'Redefining Value'.

Een concreet voorbeeld zijn de Sector Road Maps, waaronder de recent verschenen [Chemical Roadmap](#). Deze wegwijzer geeft aan waar de interactie zit tussen de SDGs en de chemische sector, wat de top 10 doelen zijn voor de sector en welke sleutelkansen er zijn om transities te realiseren. De WBCSD heeft ook richtsnoeren opgesteld die voor elke sector het startpunt kunnen zijn voor het opstellen van een eigen wegwijzer; zie [Guidelines SDG Sector Roadmaps](#)

UN Global Compact

[UN Global Compact](#) is het bedrijfslevenplatform van de Verenigde Naties. Het is het grootste initiatief vanuit het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid, met bijna 10.000 bedrijven en tal van vertegenwoordigers vanuit NGO's, kennisinstellingen en gemeenten. UN Global Compact is in 2000 opgericht, bij de introductie van de Millennium Development Goals. Toenmalig secretaris-generaal Kofi Annan constateerde dat die doelen zonder het bedrijfsleven onmogelijk gehaald zouden kunnen worden. Met lokale netwerken in ruim 70 landen, waaronder het Global Compact Netwerk Nederland in Nederland, is het een platform dat met tools en publicaties kennis deelt met bedrijven die aan de SDGs werken. Paul Polman, ceo van Unilever, is vicevoorzitter van het wereldwijde bestuur van UN Global Compact. Eén van de recente publicaties is een [gids voor bedrijven over 'SDG reporting'](#), waarin is samengewerkt met onder meer het Global Reporting Initiative (GRI).

4 Voorbeelden vanuit bedrijven en branches

FOTO: UN PHOTO ALBERT GONZALEZ FARRAN

ABN AMRO

ABN AMRO zet zich in voor het bijdragen aan SDG 8 en 10. In 2016 was ABN AMRO de eerste bank wereldwijd die rapporteerde over mensenrechten volgens de richtlijn van de Verenigde Naties. Ook in 2018 blijft de bank zich inzetten voor het respecteren van mensenrechten, onder andere door eind 2018 wederom te rapporteren over die mensenrechtenkwesties die voor de bank het belangrijkste zijn, volgens de rapportagerichtlijn van de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'. Door kritisch te kijken naar wat speelt bij de stakeholders en de eigen organisatie op het gebied van 'human rights', kan het bankieren en de organisatie stelselmatig worden verbeterd. Voor meer informatie: <https://www.abnamro.com/nl/over-abnamro/in-de-maat-schappij/duurzaamheid/nieuws-brief/2017/speciale-editie/index.html>

Ahold Delhaize

Ahold Delhaize draagt bij aan de verdere realisatie van de SDGs (kijk online voor een compleet overzicht: <https://www.aholddelhaize.com/en/home/>). Essentieel voor het behalen van de doelen zijn partnerships. In Nederland werkt Albert Heijn nauw samen met een aantal partijen. Zo is één van de partners Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en inspireert Albert Heijn jongeren meer te bewegen en gezond te eten, ook middels het 'Ik eet het beter' lesprogramma op basisscholen. Voedselverspilling voorkomen en reduceren is tevens een belangrijk onderwerp en daarom is Albert Heijn aangesloten bij de Taskforce Circulaire Economie, met als doel verspilling in 2030 te halveren. Een ander voorbeeld is de wereldwijde samenwerking met Voedselbanken in alle markten waarbij Albert Heijn één van de donateurs is. Samen met partners binnen de Green

Protein Alliance stimuleert Ahold Delhaize dat Nederlandse consumenten meer plantaardige eiwitten gaan eten (zie ook <http://albert-heijn.instantmagazine.com/publicaties/duurzaamheidsverslag2017/cover>).

AkzoNobel

AkzoNobel brengt haar duurzame initiatieven zoveel mogelijk in lijn met de SDGs en stimuleert een rol voor de private sector bij het realiseren van de SDGs, zo is het bedrijf lid van de 'Dutch Sustainable Growth Coalition'. Onder leiding van AkzoNobel en Solvay heeft de 'World Business Council for Sustainable Development' met een aantal andere industriegroepen en chemiebedrijven het afgelopen jaar een 'Chemical Sector SDG Roadmap' opgesteld (<http://sdgroadmaps.wbcsd.org/>). De roadmap laat zien hoe de sector met de grootst mogelijke impact

kan bijdragen aan de SDGs en hoe gezamenlijke actie kan worden opgeschaald. Het bedrijf richt zich op programma's die zorgen voor een beter gebruik van grondstoffen voor verf en coatings producten en die extra waarde creëren voor de klanten. Bijvoorbeeld doordat met een speciale coating die door het voorkomen van algenvorming ervoor zorgt dat een schip minder brandstof verbruikt, of verf die de luchtkwaliteit binnenshuis verbetert. Ook wordt verder ingezet op circulariteit en een duurzame product portfolio. Daarnaast worden gemeenschappen en steden geholpen om hun buurten op te waarderen, door gebouwen te verven en deze daarmee van kleur en bescherming te voorzien, waarbij ook leden van de gemeenschap getraind worden.

Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU)

De belangrijkste SDG waar de ABU aan bijdraagt is 8: 'economische groei, werk en kansen voor iedereen'. Verschillende voorbeelden laten dat zien. Onder meer vanuit USG People het initiatief 'Kansrijkberoep.nl' in Groningen en Noord-Drenthe. Er werken 24 gemeenten en het UWV samen met technische intermediairs voor het opleiden van elektro- en installatiemonteurs. Werkzoekenden met een uitkering zonder relevante vooropleiding worden opgeleid via een leerwerktraject bij twee ROC's. De intermediairs betalen de opleiding en zorgen voor passende leerwerkplekken en de begeleiding van deelnemers. Technicum – concernlid van USG People – is een van deze vijf gespecialiseerde intermediairs. Een ander voorbeeld is de ManpowerGroup die met verschillende partners waaronder Vluchtelingen Werk Nederland programma's opzet om statushouders duurzaam naar werk te bemiddelen. De activiteiten zijn gebundeld in een

agenda met 3 pijlers: 'ready for work', 'skilling-up' en 'integrating & including'. Zo wordt concreet bijgedragen aan SDG 4, 5, 8 en 10.

Alliantie verduurzaming voedsel (AVV)

De Alliantie Verduurzaming Voedsel is een samenwerkingsverband van de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO Nederland), de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), de Vereniging Nederlandse Catering-organisaties (Veneca), Koninklijke Horeca Nederland (KHN) en Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) om de voedselketen te verduurzamen. Klimaat en klimaatverandering nemen een belangrijke plaats in. Daarbij draait het niet alleen om CO₂-uitstoot, maar bijvoorbeeld ook om biodiversiteit, een gezonde bodem en waterbesparing. Het is de ambitie van de Alliantie Verduurzaming Voedsel om verduurzaming in de Nederlandse agrifoodketen te versnellen en ernaar te streven dat het voedsel dat via supermarkt, horeca of catering aan de consument wordt aangeboden steeds duurzamer geproduceerd wordt. De lat wordt steeds hoger gelegd. Er wordt ingezet op 9 thema's: terugdringen van uitstoot, energiebesparing, behoud van biodiversiteit, zorg voor water en bodem, halvering van verspilling van voedsel in 2030, voedselkilometers in perspectief, balans voor dier en milieu, eerlijke handel en arbeidsomstandigheden. Als het bijvoorbeeld gaat om het terugdringen van uitstoot wordt ingezet op nieuwe teeltprocessen en ander voer als kansrijke opties. Daarnaast worden bedrijven gestimuleerd in de hele keten om energie te besparen en te kijken naar zaken als slimmer transport, inkoop van

duurzamere grondstoffen en het sluiten van kringlopen.

ANVR (brancheorganisatie voor Nederlandse reisondernemingen)

ANVR verzorgt 90 procent van de georganiseerde vakanties. ANVR werkt met 'Travelife', een internationaal erkend training-, management- en rapportagesysteem dat reisondernemingen ondersteunt bij hun duurzaamheidsprestaties. Er is een overzicht beschikbaar voor leden die inzicht willen krijgen in hoe het behalen van bepaalde duurzaamheidscriteria (sociale en milieu-issues) bijdragen aan de SDGs. Tevens is op 5 juli jl. een SDG@thebeach event georganiseerd om met een kopgroep van leden aan de slag te gaan met de SDGs. Tijdens deze sessie zijn praktijkvoorbeelden van leden reisorganisaties gedeeld om te laten zien hoe zij met SDGs in de praktijk omgaan. Ook is er o.a. gekeken welke SDGs bij reisbedrijven het meest leven. Hieruit zijn de volgende doelen naar voren gekomen:

- SDG 8: goede banen, stabiel inkomen lokale bevolking, ontwikkeling.
- SDG 14+15: bescherming onderwaterleven en leven op land.
- SDG 11+13: ongelijkheid verminderen en klimaat: bewustzijn binnen de eigen organisatie.
- SDG 12: verantwoorde consumptie: duurzamer vervoer.

Arcadis

Arcadis adviseert anderen op duurzaamheidsaspecten en logistiek. Zo is Arcadis in de Australische stad Sydney betrokken bij de ontwikkeling van Moorebank, een nieuw logistiek centrum. Dit draagt bij aan SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur en SDG 11 duurzame steden en gemeenschappen en betreft een investeringssom van meer dan AU\$ 150 miljoen en leidt tot een

afname van de hoeveelheid broeikasgassen. Dit wordt gerealiseerd door de aanleg van een spoorverbinding ter vervanging van het huidige vervoer met vrachtwagens. Hierdoor wordt in 2030 een dagelijkse reductie gerealiseerd van 150.000 vrachtwagenkilometers op de straten van Sydney (73.000 ton CO₂-besparing per jaar), wordt het transport over langere afstanden verkort met 93.000 kilometer per dag (41.000 ton CO₂-besparing per jaar) en levert het centrum 65 miljoen kWh per jaar aan zonne-energie.

Arte

Het bedrijf is producent van onder meer werk- en keukenbladen. Het maatschappelijk verantwoord ondernemen is al jaren onderdeel van het beleid. Er is inmiddels op niveau 4 van de MVO Prestatieladder gecertificeerd. Aan de indicatoren zijn nu ook de SDGs gekoppeld. Zo wordt gewerkt aan de SDGs 3, 8, 10 en 16 waarin gezondheid, welzijn en goede werkomstandigheden centraal staan. Dit geldt zowel dichtbij (bv in de fabriek in Helmond), alsook ver weg (bv steengroeves in India). Samen met de internationale organisatie TFT worden de arbeidsomstandigheden gecontroleerd wat helpt in de strijd tegen kinderarbeid. Daarnaast wordt op het gebied van duurzaamheid (SDG 6, 7, 12) water gerecycled dat nodig is voor de productie en wordt regenwater toegevoegd. Het CO₂-gebruik wordt gecompenseerd met de aanleg van een bos in Bolivia. Ook zijn er plannen om op het dak van 10.000 m² zonnepanelen te leggen en is op het bedrijfsterrein een grote biodiversiteitstuin aangelegd. Met Sociaal Label wordt een project uitgevoerd om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan de slag te krijgen (SDG 4, 8). Het bedrijf is er van overtuigd dat duurzaam ondernemen meer opbrengt dan het kost. De SDGs

helpen bedrijven om hun duurzaamheid concreet te maken.

ASML

ASML ondersteunt de 2030-ambitie van de SDGs. Het bedrijf heeft in kaart gebracht hoe de strategie de doelen ondersteunt en hoe de huidige en toekomstige activiteiten de bijdrage aan deze doelen kunnen maximaliseren. Innovatie en infrastructuur als een doelstelling voor duurzame ontwikkeling is verbonden met de kern van het bedrijf. De visie is een wereld waarin halfgeleidertechnologie overal aanwezig is en de moeilijkste uitdagingen van de maatschappij ondersteunt. Hieraan wordt bijgedragen door producten en services te ontwikkelen en continue te verbeteren zodat klanten computerchips kunnen maken die goedkoper en krachtiger zijn. Halfgeleidertechnologie wordt zo aantrekkelijker voor een groter aantal producten en diensten, wat vooruitgang mogelijk maakt op gebieden zoals gezondheidszorg, energie, mobiliteit en entertainment. Bij de strategie staan nog vier andere duurzame ontwikkelingsdoelen centraal:

- Eerlijk werk en economische groei: ASML bouwt een leveranciersnetwerk van wereldklasse zodat ASML zich kan concentreren op de sterke punten en de leveranciers eerlijke voordelen kunnen behalen door samenwerking in een open innovatie-structuur. Daarnaast wil het bedrijf dat de medewerkers hun duurzame inzetbaarheid kunnen behouden en continu verbeteren, bijvoorbeeld door een inspirerende werkomgeving.
- Kwalitatief goed onderwijs: ASML voert een intensief kennisprogramma om de interesse in technologie bij jongeren te vergroten en lokaal en regionaal aanbod van talent te verhogen. Ook worden

onderwijsprojecten voor kansarme kinderen en tieners financieel ondersteund.

- Verantwoordelijke consumptie en productie: ASML omarmt de circulaire economie. Dat gebeurt door het verbeteren van de energie-efficiëntie van de productie, efficiënt gebruik van andere bronnen en materialen, maar ook door 'refurbishment' van systemen, onderdelen te reviseren en door de levensduur van systemen te verlengen door ze naar een hoger prestatieniveau te upgraden terwijl ze 'in het veld' worden gebruikt.
- Klimaatactie: de energiebehoefte voor de eigen activiteiten wordt geleverd uit hernieuwbare energiebronnen en er wordt ook geïnvesteerd in nieuwe duurzame energiebronnen. Ook investeert ASML in het verbeteren van de energie-efficiëntie van de producten en meer energie-efficiënte halfgeleiders.

A.S.R.

In de rol *als duurzame belegger* (alle SDGs, specifieke focus SDG 7 en 13), ligt de nadruk op de duurzame bijdrage aan de maatschappij, bijvoorbeeld door te investeren in duurzame energie (zon en wind) en in maatschappelijke ondernemingen. Anderzijds investeert a.s.r. niet in wapenhandel en de tabaksindustrie. Een voorbeeld voor de SDG integratie in het a.s.r. beleggingsproces is de lancering van een staatsobligatiefonds met specifieke eisen gekoppeld aan de SDGs.

In de rol *als duurzame verzekeraar* (SDG 3, 8 en 13) zet a.s.r. in op het verduurzamen van haar verzekeringsproducten en diensten met een focus op preventie (Schade), veiligheid (Zorg, AOV) en duurzaam vermogen (Pensioenen, Bank & Hypotheken). Zo is er bij Schade een klimaatcomité opgericht dat maatregelen en oplos-

singen bedenkt voor zowel klanten als voor a.s.r. hoe om te gaan met de klimaatverandering.

In de rol *als duurzame werkgever* (SDG 5 en 8) streeft a.s.r. naar een inclusieve cultuur, waarin verschillen tussen medewerkers worden herkend, gewaardeerd en benut. A.s.r. wil in 2026 minimaal 70 mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben. In de *maatschappelijke rol* (SDG 1, 7 en 8) wordt via de a.s.r. foundation gewerkt aan financiële educatie voor kinderen en jongeren en ook bij huishoudens met (een risico op) problematische schulden.

AVAG (Nederlandse kassenbouw- en installatiesector)

Nederlandse bedrijven zorgen voor duurzame voedselproductie in de wereld. Binnen AVAG Greenhouse Technology Center, werken Nederlandse bedrijven samen op het gebied van 'integrated growing systems', componenten en bijbehorende service. Aangesloten bedrijven leveren het volledige pakket aan kennis en techniek voor hoogwaardige kassenbouwconstructies, teeltsystemen, logistiek, E-grow, energie-en waterefficiëntie en dragen zo bij aan de SDGs.

- AVAG bedrijven zorgen onder andere voor water- en energieoplossingen in elke klimaat. Waar mogelijk worden deze in grid geplaatst. Denk hierbij aan bijvoorbeeld zon energie, geothermie en windenergie. Substantiële waterbesparingen vinden plaats door onder andere water te recyclen of teeltsystemen te implementeren.
- AVAG is initiator van de in 2018 gestarte masterclass 'Feeding Mega Cities'. In samenwerking met onder andere Nyenrode Business Universiteit is een start gemaakt met behulp van de Nederlandse greenhouses om de megasteden in

de toekomst te voorzien van vers en duurzaam geproduceerd voedsel.

Boskalis

Boskalis werkt hard aan verdere verduurzaming in lijn met de SDGs:

- SDG 13: Boskalis Nederland en biobrandstofleverancier GoodFuels tekenden een lange termijn partnership en zetten in op verdere verduurzaming. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is een van de lange termijn doelstellingen van Boskalis. Met een 35% reductie van de uitstoot van materieel in Nederland in de komende vijf jaar wordt een belangrijke stap gezet in de realisatie van deze ambitie. Belangrijk onderdeel voor Boskalis in het partnership met GoodFuels is het gebruik van zuiver duurzame reststromen die niet concurreren met de voedselvoorziening of leiden tot ontbossing van regenwouden.
- SDG 17: De Blue Scan, een innovatief digitaal platform dat duurzaam inkopen faciliteert. Maritieme bedrijven Boskalis, Heerema Marine Contractors, Pon Power, Royal IHC en Theunissen Technical Trading werkten samen om de tool te ontwikkelen. Door alle gebruikte methodes te combineren, is een systeem ontwikkeld waarbij de duurzame prestaties van elke leverancier in kaart worden gebracht. Het hanteren van één systeem betekent dat leveranciers slechts eenmaal de scan uitvoeren, in plaats van dat zij allerlei losse scans voor verschillende afnemers moeten doorlopen. Dit levert zowel efficiëntie als kostenbesparingen op voor de leverancier. <https://maritimebluescan.com/what-is-blue-scan>.

Brocacef Groep

Als groep van ondernemingen actief in de gezondheidszorg, levert

Brocacef haar belangrijkste bijdrage aan de SDGs op het gebied van 'Gezondheid en Welzijn'. Een voorbeeld hiervan is Medicatie Controle App met elektronische toedienregistratie, door Brocacef ontwikkeld in samenwerking met organisaties uit de IT en de thuiszorg. Door het Apotheek Informatie Systeem van de apotheek te koppelen aan een app konden papieren toedienlijsten vervangen worden door een digitale lijst. Zo kan het toedienen van medicatie gecontroleerd en afgetekend worden. De app biedt apothekers en patiënten meer gemak, verbetert de medicatieveiligheid en maakt tijd vrij voor zorg. De toedien app heeft in 2017 de KNMP-zorginnovatieprijs gewonnen.

Bouwend NL

De branche speelt een belangrijke rol in vernieuwing van bouw en infra en de energietransitie. Allemaal zaken die direct linken aan verschillende SDGs waaronder 7, 12 en 13. Concrete voorbeelden maken dit inzichtelijk. Zo wordt de voormalige Bijlmerbajes in Amsterdam door gemeente en marktpartijen getransformeerd tot een zeer duurzame nieuwe stadswijk. Alle gebouwen in het Bajes Kwartier worden volledig energieneutraal. Bij het bouwen van de wijk wordt 98 procent van het materiaal uit de gevangenis opnieuw gebruikt. Zie ook: <https://www.dearchitect.nl/architectuur/nieuws/2017/09/nieuwe-wijk-met-1350-woningen-komt-op-plek-bijlmerbajes-101182584?vakmedianet-approve-cookies=1&a=2.209657364.701674771.1542017475-664846035.1530185186>. Verder wordt ingezet op het gebruik van minder materiaal met minder energie/CO₂-uitstoot. Dit wordt onder meer gedaan via het ontwerpen en realiseren van 3D geprinte huizen in Eindhoven (<https://www.3dprintedhouse.nl/nl/>). Ook zijn er steeds

meer voorbeelden van wijken die hun energie uit duurzame bronnen halen: zo halen de woningen van het Naaldwijken nieuwbouwproject Hoogeland straks hun energie uit de restwarmte van de kassen van Prominent en zijn daarmee zeer CO₂-arm. Ook worden circulaire fietspaden aangelegd (<https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/stad-van-de-toekomst/28727/eerste-circulaire-fietspad-in-zevenaar-geopend>) en zijn er innovaties rondom de toepassing van glas. Door te zorgen voor de juiste toetreding van zonlicht wordt het binnenklimaat veel gezonder. Glas speelt een steeds belangrijkere rol op het gebied van doorval- en brandveiligheid. De laatste noviteit is dat glas zelf energie op kan wekken ('power windows'). Daarnaast is glas 100% recyclebaar.

Cedris

Cedris wil bijdragen aan groei, werk en kansen voor iedereen en daarmee aan de SDGs 8, 10, 4 en 5. Partnerschappen en innovatie zijn daarbij van groot belang. Met ABU, OVAL en NRTO is de alliantie 'Samen Werken voor Werk' opgericht. De samenwerking begon projectmatig, onder andere met het aan het kabinet aangeboden rapport 'Een leven lang ontwikkelen', maar komt nu op een hoger niveau. Om het doel 'meer mensen aan de slag' te krijgen te realiseren, wil de Alliantie de kennis van hun leden bundelen, toegesneden op regionale arbeidsmarktvragestukken. De Alliantie zal succesvolle voorbeelden delen van pps-samenwerking, maar ook overheden en aangesloten leden stimuleren om innovatieve pilots in de regio te starten. Dit gebeurt in nauw contact met het Ministerie van Sociale Zaken en met de werkgevers.

Verder is Cedris samen opgetrokken met FNV, LCR, Wij Staan Op! CNV,

VCP en Ieder(in) inzake het belang van loonkostensubsidie voor zowel werknemer als werkgever, met oog voor verdere verbetering. Dit leidde tot aanpassing van het kabinetsstandpunt.

Innovatie en nieuwe verbindingen maken op leren en werken is zichtbaar in de ontwikkeling van diverse sociale werkbedrijven naar een werkleerbedrijf. Met de inzet van praktijkleren, met o.a. praktijkverklaringen en het combineren van werk en scholing voor mensen die te weinig leercapaciteit hebben voor het reguliere mbo-onderwijs. Ook wordt sterk geïnvesteerd in een goede aansluiting met werkleertrajecten voor jongeren die van Vso/Pro scholen komen.

Cedris is met TNO en SBCM de Kennisalliantie Inclusie en Technologie gestart om met nieuwe technologie de kans op duurzaam werk voor mensen met een beperking te vergroten. Sinds 2017 zijn een aantal pilots gestart, bij onder meer Amfors (Amersfoort) en Senzer (Helmond). Er wordt gewerkt met o.a. Operator Support Systems en cobots, en voor de nabije toekomst worden ook pilots voorzien met inzet van VR, AR en serious gaming. De uitkomsten zijn veelbelovend en boort zo een groot potentieel van mensen aan dankzij ondersteunende technologie.

Centraal bureau voor de rij- en binnenvaart

De Binnenvaartbranche is met name op 2 terreinen van de 17 doelen vertegenwoordigd:

- Klimaatverandering aanpakken (SDG 9)
- Innovatieve en Duurzame Infrastructuur (SDG 13)

Het doel en de missie is per 2050 CO₂-neutraal zijn. Dat betekent dat tussen nu en 2030 de sector het

volgende wil realiseren: van 2,1 Mton in 2018 naar 1,3 Mton CO₂-uitstoot. De Binnenvaart-branchen zet in op een hoge ambitie: De 0,8Mton CO₂-besparing tot 2030 is voornamelijk gebaseerd op de inzet van zuinigere schepen, accu-elektrische en H₂-brandstofcel schepen en toepassing van biodiesel blend. De maatregelen die de sector neemt zijn:

- a. Ontwikkeling naar (diesel) elektrische binnenvaart
- b. Bijmenging biobrandstoffen
- Ontwikkeling brandstofcel waterstof voor binnenvaartschepen. (Pilots & Demonstraties/Onderzoek, Ontwikkeling, Innovatie)
- Ontwikkeling batterij als energiedrager voor binnenvaartschepen. (Pilots & Demonstraties /Onderzoek, Ontwikkeling, Innovatie)
- Logistieke ketenoptimalisatie (van weg naar water) (UITROL én Onderzoek/innovatie: gedragsmaatregelen (verhoging inzet binnenvaart, Green Awards, synchromodaliteit/modal shift van weg naar water, on board monitoring, wachttijden verminderen voor afstemming met slots aan terminal, brug- en sluitstijden, doorvaarhoogtes, congestieproblemen haven Rotterdam, beladingsgraad verhogen, leegvaart verlagen).

CnSolutions

CnS richt zich op duurzame energie en draagt daarmee bij aan SDG 7. Duurzame energie wordt geleverd op het moment dat het wordt opgewekt. Rechtstreeks van vertrouwde producenten, rechtstreeks uit de natuur. Producenten en afnemer van duurzame energie zijn bij CnSolutions geen vreemden van elkaar. Beide partijen gaan fysiek bij elkaar aan tafel, met het commitment dat ze worden ontzorgd voor de gehele operationele uitvoering. De prijs die de producent wil ontvangen voor zijn duurzame energie,

wordt 1:1 betaald door de afnemer ervan. Groen, en ook financieel duurzaam door het verwijderen van schakels in de keten. Zo is de focus gericht op het aggregeren van deze duurzame energie waarbij wordt gezorgd voor tijdige (door)levering van de benodigde hoeveelheden en bijbehorende certificaten. Alleen op momenten dat het niet waait, de zon niet schijnt of er geen andere vorm van duurzame energie beschikbaar is, wordt 'traditionele' groene energie geleverd.

Coors

Coors Interieurbouw uit Ridderkerk richt zich op duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen en social return. Een voorbeeld is het culinaire stadskantoor in Venlo waarbij een duurzame vaste inrichting werd verzorgd, waarbij het interieur CradletoCradle (C2C) is gefabriceerd en geplaatst. Voor CradletoCradle zijn alle gebruikte materialen en producten hoogwaardig hergebruikt. Het gebruik en toekomstige hergebruik is niet schadelijk voor omgeving en mens. C2C komt tot uiting in de gekozen materialen, detailleringen en samenstelling van de meubelen. De voorbereiding, productie en montage zijn volgens dit C2C concept uitgevoerd. Er is met de Gemeente Venlo een overeenkomst gesloten voor het terugnemen en hergebruik en/ of gescheiden en duurzame afvoer van het geleverde meubilair voor het hoofgebouw.

Corbion

Het bedrijf is o.a. actief op het gebied van melkzuur en melkzuurderivaten en leverancier van emulgatoren, functionele enzymenmixen, mineralen, vitamines en uit algen gewonnen ingrediënten. Er wordt ingezet op duurzame ingrediënten die de kwaliteit van leven verbeteren voor mensen nu én voor toekomstige generaties. In 2017 is de strategie afgestemd op

de SDGs waarbij vooral wordt bijgedragen aan Zero hunger (SDG2) en *Responsible production and consumption* (SDG12). Met oplossingen voor houdbaarheidsverlenging, voedselveiligheid en gezonder voedsel wordt bijgedragen aan het verbeteren van voedselzekerheid. Zo is brood een van de meest weggegooiden levensmiddelen en de houdbaarheidsoplossingen voor bakkerijproducten helpen dit te verminderen. Oplossingen voor voedselveiligheid kunnen het risico van listeria-besmetting verminderen. SDG12 gaat onder andere over de circulaire economie. De biobased chemicaliën en materialen van Corbion spelen een sleutelrol in de overgang naar een circulaire economie. Ze worden gebruikt als vervangers voor op aardolie gebaseerde producten in diverse markten zoals farma, elektronica, schoonmaakmiddelen, persoonlijke verzorging, landbouw, coatings, kleefstoffen en oplosmiddelen. Daarnaast produceert het bedrijf melkzuur voor bioplastics. De in 2016 opgerichte joint venture Total Corbion PLA zet melkzuur om in polymelkzuur of PLA, een biologisch afbreekbaar plastic. PLA vermindert het gebruik van traditionele fossiele plastics en is gemaakt van hernieuwbare grondstoffen – suikerriet – die CO₂ absorberen tijdens de groei. Deze bioplastic kan worden hergebruikt en gerecycled, is composteerbaar en draagt daarom bij aan de circulaire economie.

Cumela

Binnen de brancheorganisatie voor ondernemers in groen, grond en infra zijn 30.000 mensen actief met als gemeenschappelijke deler het actief zijn in, op en met bodems. Om deze geschikt te maken, te bewerken en te (onder)houden voor voedselvoorziening, natuur, conserveren van water, mobiliteit, wonen, werken, recreatie spel- en sport. Inzet is niet alleen

gericht op het in stand houden van de bodem, maar ook om deze te verbeteren, o.a. door het kennisniveau over bodems te vergroten via het samen met het onderwijs en de vakbonden ontwikkelen van een e-learning voor het middelbaar onderwijs. Met verschillende partners wordt samengewerkt, ook gericht op waterkwaliteit en het stimuleren van nieuwe energiebronnen. Inzet op duurzame productie gebeurt onder meer door het gebruik van drones, en gps-gestuurde machines en werktuigen zodat plaats specifiek gewerkt kan worden. Ook wordt CO₂-reductie gestimuleerd bij gebruik van groot materieel. Daarnaast wordt ingezet op SDG 8 en fatsoenlijke banen met liefst alle werknemers in eigen dienst.

DELA

De coöperatie DELA zet onder meer in op de energietransitie door het verminderen van het gebruik van gas. Dit raakt aan SDG 7. Zo wordt het eerste crematorium zonder gas gebouwd in Groningen. De crematieoven gaat werken op groene elektriciteit. Tot voor kort was gas de meest efficiënte brandstof voor crematieovens. Door technische innovaties is een elektrische oven nu zo'n 20% efficiënter. Daarmee is elektrisch cremeren een goed alternatief geworden in het streven om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen. Op dit moment heeft het bedrijf 21 crematoria in Nederland. Ook daar wordt bekeken, bijvoorbeeld tijdens verbouwingen, of ook bestaande crematoria de overstap kunnen maken. Nieuwe crematoria worden sowieso uitgerust met ovens op groene elektriciteit.

Deloitte

Bij Deloitte maken we een 'impact that matters', zo ook op het gebied van de SDGs. Deloitte heeft zich gecommitteerd aan de SDG doelen 4 (Quality Education), 8 (Decent Work and

Economic Growth) en 16 (Peace, Justice and Strong Institutions). Dit wordt in de praktijk gebracht middels verscheidene initiatieven en projecten.

- Zo wordt de kennis, energie en talenten van Deloitte's maximaal benut middels de Deloitte Impact Foundation.
- Met projecten zoals de Ocean Clean-up, het Nationaal Geldexamen en de SDG Quickscan zetten Deloitte's zich collectief in voor de maatschappij en de SDGs.
- Daarnaast is er 'World Class', een organisatie-breed initiatief dat Deloitte's lokale inspanningen samenbrengt in een global ambitie, en zich focust op het in de praktijk brengen van SDG 4 en 8.
- Met het oog op de groeiende digitalisering en globalisering wordt samengewerkt met bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen om individuen de kans te geven zich te ontwikkelen en de vaardigheden te leren die nodig zijn om succesvol te worden in de steeds veranderende wereld.

Ook is Deloitte al enige jaren Knowledge Partner van de 'Social Progress Imperative'; een ngo die als doel heeft sociale welvaart meetbaar te maken. Elk jaar publiceert deze NGO de Social Progress Index (SPI), welke middels 12 indicatoren en 50 componenten de welvaart van meer dan 100 landen meet. De SPI is daarnaast ook in staat de SDGs meetbaar te maken, en kan zo handen en voeten geven aan de vooruitgang van de SDGs. Meer weten over Deloitte en de Sustainable Development Goals? Kijk dan [hier](#).

De Nederlandse Cosmetica Vereniging (NCV)

De brancheorganisatie van fabrikanten en importeurs voor cosmetica en de cosmetica-industrie hechten veel waarde aan het beschermen van

het aquatisch milieu. In 2015 is een Europees aanbeveling uitgebracht om uiterlijk in 2020 alle plastic 'microbeads' die gebruikt worden voor het scrubben en reinigen in afwasbare cosmetica, geleidelijk af te bouwen. In de periode van 2012-2017 heeft deze aanbeveling geleid tot een reductie van meer dan 97% van de gebruikte 'microbeads' in heel Europa. Dat is van positieve invloed op de SDG-agenda. Daarnaast is gebleken dat cosmetica bijdraagt aan het zelfvertrouwen en welzijn van mensen. Het is van invloed op het zelfbeeld waarbij gezondheid en hygiëne worden beschouwd als de meest bepalende factoren voor de goede kwaliteit van ons leven. De branche heeft er een speciale uitgave aan gewijd 'Zeker door Cosmetica' en zo dit aspect bij een breed publiek onder de aandacht gebracht.

DSM

Alle SDGs zijn belangrijk voor DSM en met zijn specifieke competenties draagt DSM met name bij aan SDGs Zero Hunger (2), Good Health and Wellbeing (3), Affordable and Clean Energy (7), Responsible Consumption and Production (12) en Climate Action (13). Deze vijf SDGs zijn gelinkt aan DSM's duurzame groeigebieden die gericht zijn op het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor voeding en gezondheid, klimaat en energie en grondstoffen en circulariteit. Een voorbeeld is DSM's bijdrage aan SDG 2 'Zero Hunger'. DSM werkt aan het verbeteren van voeding via initiatieven zoals het 'Nutrition Improvement Program' met verrijkte voeding en micronutriënten, de samenwerking met het Wereld Voedselprogramma van de VN en met 'Africa Improved Foods' (AIF). AIF is een initiatief van DSM om samen met investeerders en de Rwandese overheid ondervoeding in Rwanda aan te pakken. AIF maakt in een nieuwe hypermoderne fabriek in de Rwandese

hoofdstad Kigali gezonde pap van lokaal geoogste maïs, soja en andere landbouwproducten van kleinschalige boeren, die de groeiachterstand onder kinderen kan voorkomen.

Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC)

De CEO's van acht Nederlandse multinationals – AkzoNobel, DSM, FrieslandCampina, Heineken, KLM, Philips, Shell en Unilever – hebben de krachten gebundeld in de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC). De coalitie staat onderleiding van Jan Peter Balkenende en wordt gesteund door VNO-NCW en gefaciliteerd door Accenture. De DSGC-bedrijven volgen de zeventien SDGs als richtlijn voor het werken aan een toekomstbestendige wereld. Op enkele van deze doelen wil de DSGC de impact vergroten door samen op te trekken:

- betaalbare en duurzame energie en Klimaatactie (SDG 7 & 13);
- verantwoordelijke consumptie en productie (SDG 12);
- einde aan honger en zorg voor goede gezondheid en welzijn (SDG 2 & 3).

Effect creëren de leden van de DSGC door zelf continu te investeren in duurzame businessmodellen en innovaties, onder meer op het gebied van energievoorziening, grondstof gebruik en voedselsystemen. Zij willen duurzame projecten graag opschalen door samen te werken met elkaar, met andere bedrijven in de keten (met name mkb) en tussen bedrijfstakken (SDG17 Partnerschap). Vanuit de DSGC werken de multinationals onder meer samen aan:

- toepassing van biobrandstof, zoals het Corporate Biofuel Programma;
- Inkoopconsortium voor groene energie;
- BICEPS, network emission reduction with shippers;
- interne CO₂-prijzen.

Kijk voor meer voorbeelden van projecten, nieuwsartikelen en events op: www.dsgc.nl

Dijkstra Draisma

Het familiebedrijf Bouwgroep Dijkstra Draisma is voortrekker in het vernieuwen en verduurzamen van de bouw. Het bedrijf heeft zich ontwikkeld van aannemer naar aanbieder. Ze biedt producten en diensten aan en ontplooit nieuwe innovaties, zoals een 100% demontabele woning met droge verbindingen, egaliserend behang en een voor 92% circulaire isolatiegevel. De verduurzamingsuitdagingen van 2050 kunnen in haar ogen alleen worden gerealiseerd door de bouwprocessen te robotiseren en te industrialiseren. Voor de isolatiegevel is in de eigen fabriek een nieuwe, geïndustrialiseerde productielijn ontwikkeld in samenwerking met de machine- en software-

leverancier en een robotproducent. Zo kunnen vier keer zoveel woningen per jaar worden gerealiseerd. De missie 'Samen voorop richting de duurzame toekomst', past dan ook bij de SDG-agenda. Onder meer bij de SDGs 12 en 13 maar ook 17 (partnerschap). Want samenwerken is noodzakelijk om de benodigde bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Het bedrijf is de trotse winnaar van de Koning Willem I Prijs 2018 in de categorie midden- en kleinbedrijf. Het bedrijf werd onderscheiden voor de mate waarin het in de afgelopen jaren durf, daadkracht, duurzaamheid en doorzettingsvermogen heeft getoond.

ECOstyle

Het bedrijf ontwikkelt en vermarkt natuurlijke producten voor bodemplanten en dier waarbij biodiversiteit

het uitgangspunt is. ECOstyle is een familiebedrijf dat al in 1967 is opgericht in een tijd waarin duurzaamheid nog niet een issue was. Nu is dat wel het geval en de SDGs sluiten naadloos aan bij wat het bedrijf al decennia doet. Het gaat daarbij om het versterken van de kringloop, de kracht van de natuur, ecologie, biodiversiteit, duurzaamheid, zorg voor elkaar en zorgvuldig omgaan met het milieu. Het bedrijf voelt zich vooral thuis in de doelen rondom het klimaat en leven op het land. Er wordt gewerkt aan een beter ecosysteem en behoud van biodiversiteit. Maar ook het idee van partnerschappen past heel goed omdat daarmee wordt gezien hoe kennis kan worden samengebracht om tot nieuwe ideeën en concepten te komen en hoe die dan weer kunnen worden gedeeld. Dat gaat als bedrijf alleen niet, de wereld beter maken is iets

dat je samendoet en maakt dat het bereik ook vele malen groter is. Wereldwijde impact moet het gezamenlijke doel zijn.

Elsevier

Het bedrijf is wereldwijd actief op het gebied van wetenschappelijke, technische en medische informatie en analytics en speelt een belangrijke rol bij het bevorderen van het welzijn van de mens en economische vooruitgang. Dit doet zij door haar wetenschappelijke en gezondheidsinformatie die innovatie stimuleert en kritische besluitvorming mogelijk maakt. Om de toegang tot deze content te verruimen, ondersteunt Elsevier programma's waar middelen vaak schaars zijn, o.a. Research4Life <https://www.elsevier.com/about/corporate-responsibility/research4life>. Dit is een samenwerkingsverband met VN-agentschappen en ongeveer 200 uitgevers. Research4Life biedt wetenschappelijke informatie aan onderzoekers in 100 ontwikkelingslanden. Als medeoprichter en de belangrijkste bijdrager levert Elsevier meer dan een kwart van het materiaal dat beschikbaar is in Research4Life en omvat het ongeveer 3.000 Elsevier-tijdschriften en 20.000 e-books. In 2017 werden er 2,4 miljoen downloads van Reserach4Life-artikelen van 'ScienceDirect' gedownload wat een belangrijke bijdrage levert aan kennisdeling en ontwikkeling.

Eneco

Eneco Groep draagt op haar schaal bij tot het realiseren van de SDGs door de dagelijkse inzet voor de missie 'Duurzame energie van iedereen'. Eneco Groep heeft de ambitie om de ketens waarin ze actief zijn binnen de grenzen van onze aarde te brengen, samen met belanghebbenden, zoals klanten en omwonenden. Zo heeft Eneco Groep zich gecommitteerd aan de Parijse klimaatafspraken om ruim

onder de 2°C opwarming van de klimaat aarde te blijven, met een streven naar 1,5°C (SDG13: Climate Action). Deze afspraken zijn vertaald naar het bedrijf, inclusief de leveranciers en klanten, met behulp van het 'Science Based Target initiative (SBTi)' (<http://sciencebasedtargets.org/>). Ze realiseren deze doelstellingen door investeringen in duurzame energie (SDG7: Affordable and Clean Energy) samen met alle partners. Zo is het leven van miljoenen Nederlanders al een stuk groener door de keuzes die veel van die partners maken! Zoals het netwerk van KPN, het fotopapier van Fujifilm, Calvé pindakaas van Unilever, nutriënten van DSM, het kraanwater van Evides Waterbedrijf, de pakket-service van PostNL, de e-Golf van Volkswagen, alle treinen van NS, de zoekmachine van Google, de luchthavens van Royal Schiphol Group, een biertje van Heineken. Geen dag zonder duurzame energie dankzij deze partners van Eneco. Allemaal klanten waarmee Eneco een langjarige samenwerking heeft. Door de langjarige verbintenis met een specifiek wind- of zonnepark zorgt Eneco samen met alle partners ervoor dat Nederland steeds een stukje duurzamer wordt: https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=LJfaeVXEeXw.

EnergieFlex

EnergieFlex is een energieleverancier die schone energie levert en bijdraagt aan het mooier maken van de wereld. Dit gebeurt onder meer via het energieproduct 100% Sociaal Groen. Hiervoor is voor de energiemarkt in Nederland het unieke keurmerk FairTrade gegeven. Dankzij de samenwerking met FairClimateFund worden de allerarmsten in India geholpen een beter bestaan op te bouwen. Ook dichterbij huis wordt bijgedragen: in samenwerking met voetbalclubs N.E.C. Nijmegen en NAC Breda wor-

den jaarlijks samen met de voetballers kerstpakketten uitgedeeld aan mensen die een steuntje in de rug verdienen. Daarnaast zijn er nieuwe sociale producten: als iemand een energiecontract sluit, wordt namens diegene een bedrag aan een goed doel gegeven. Ook is er een energieaanbod voor leden van sportverenigingen die met de opbrengst daarvan sociaal/maatschappelijke projecten kan uitvoeren.

Energie-Nederland

Een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem realiseren zijn de pijlers onder de ambities en activiteiten van Energie-Nederland en haar leden. Een cruciaal onderdeel hiervan is efficiënt energiegebruik door huishoudens. Samen met een brede groep stakeholders is Energie-Nederland aangesloten bij het convenant om het energiegebruik in de gebouwde omgeving met 10 PJ terug te brengen in 2020. Dit heeft ertoe geleid dat alle energieleveranciers hun klanten -indien zij beschikken over een slimme meter- een meer toegankelijk energieoverzicht sturen met daarop specifieke informatie over het energiegebruik en feedback op het energiegedrag van de klant. Daarnaast voorzien onze leden hun klanten maandelijks van tips en suggesties hoe energie te besparen. Een ander belangrijk onderwerp is de noodzaak om het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving terug te brengen. Energie-Nederland doet daarom mee met de Green Deal 'Aardgasvrije Wijken'. Samen met nationale, regionale en lokale overheden en met verschillende stakeholders, steunen en stimuleren we het gebruik van hernieuwbare bronnen en daarbij het gebruik van nieuwe technologieën, in de vorm van pilotprojecten. Op deze manier willen we zeker stellen dat de nationale reductiedoelstelling van 49% in 2030 wordt gerealiseerd.

Tenslotte nemen wij als branchevereniging namens de energiesector deel aan de nationale klimaatonderhandelingen. Het is ons doel om een versnelling te realiseren door het aandeel hernieuwbare energie te vergroten, besparing te realiseren, een stabiel energiesysteem en CO₂-vrij regelbaar vermogen te ontwikkelen en zo daadwerkelijk CO₂-reductie te behalen. Op deze manier hopen wij een concrete bijdrage te leveren aan de SDGs 7, 9, 11 en 13.

Eosta

Eosta focust op 3 gebieden:

- Bekendheid en enthousiasme voor de SDGs: Dat wordt gedaan met de campagne 'faces of SDG' waarbij mensen op de foto gaan met een favoriet ontwikkelingsdoel en een bijpassende quote. Zie: <https://www.natureandmore.com/nl/faces-of-the-sustainable-development-goals>. En: <http://www.sdgnederland.nl/?s=eosta>
- Samenwerking met de klanten: Eosta werkt met de grote retailorganisaties in Europa waarvan veel de SDGs benoemen in het jaar- duurzaamheidsverslag. Middels de projecten en telers (100% biologisch) helpt Eosta klanten om de ontwikkelingsdoelen concreet te maken.
- Koppelen aan duurzame landbouw: terwijl de 17 doelen allemaal belangrijk zijn, opperen verschillende experts dat de grootste prioriteit ligt bij de SDGs die onze biosfeer bepalen: Life on Land (15), Climate Action (13), Life Below Water (14) en Clean Water (6). Eosta kan pas echt aan de slag met de overige doelen als de veiligheid van de planeet is gewaarborgd. Landbouw en voeding raken deze 4 biosfeer doelen als geen ander. Zowel op een positieve als negatieve manier. Even kort samengevat: grootschalige chemische landbouw bedreigt de bodems, onze

wateren en de biodiversiteit, en is daarmee een grote oorzaak van klimaatverandering. Terwijl er ook landbouwsystemen zijn die oplossingen bieden en de biosfeer repareren. Denk bijvoorbeeld aan permacultuur, agroforestry, agroecology en biologische landbouw. Met een mondiaal duurzaam landbouwbeleid kan niet alleen iedereen worden voorzien van gezonde voeding, maar kunnen ook serieuze stappen worden gezet om klimaatverandering terug te dringen en tegelijkertijd de bodems, bossen, oceanen en grondwater te beschermen. Hier pleit het bedrijf dan ook voor. Zie bijvoorbeeld: <http://www.sdgnederland.nl/nieuws/de-biosfeer-heeft-voorrang/>

Ernst & Young Nederland

Aan de hand van onze materiële thema's, de impact van onze dienstverlening en de rol die EY speelt in de maatschappij, is bepaald welke SDGs EY Nederland het meest typeren. Dit zijn SDG 4 (Quality education), 5 (Gender equality), 8 (Decent work and economic growth), 12 (Responsible consumption and production), 16 (Peace, justice and strong institutions) en 17 (Partnerships for the goals).

- Om aan de purpose 'Building a better working world' invulling te geven, trekt EY talent aan om het verschil te maken bij de klanten en daarmee in de maatschappij. Zo creëert EY niet alleen betekenisvolle banen, maar ook economische groei (SDG 8).
- Met de controlewerkzaamheden draagt EY bij aan betrouwbare informatie en daarmee voor rust, vertrouwen en stabiliteit op de financiële markten (SDG 16), en met advies stelt het bedrijf klanten in staat duurzamere producten en diensten te leveren, waardoor wordt bijgedragen aan SDG 12.
- Omdat de mensen van EY van

onschatbare waarde zijn voor de bedrijfsvoering en continuïteit, investeert EY jaarlijks fors in cursussen en opleidingen (SDG 4).

- Daarnaast moedigt het bedrijf de werknemers aan hun kennis en kunde pro bono in te zetten bij maatschappelijke organisaties en social startups (SDG 17).
- Goed werkgeverschap betekent ook dat iedereen die bij het bedrijf werkt, zichzelf kan zijn, zich thuis voelt, gelijke kansen en beloning krijgt. Op die manier wordt sturing gegeven aan SDG 5.

Eteck Energie Bedrijven B.V.

Eteck wil vernieuwend zijn in de duurzame energiesector en zet in op nul als het hoogst haalbare. Het bedrijf gelooft in de maximale inzet voor een minimale belasting van het milieu. De ambities zijn onder andere 0% gebruik van fossiele brandstoffen, 0% CO₂-uitstoot, 0 storingen en 0 klachten. Met het uitspreken van deze ambities is de inzet gericht op duurzame en betaalbare energie en het bijdragen aan veilige en duurzame steden. Duurzaam wooncomfort en goed geregeld. Hiertoe ontwikkelt, bouwt, onderhoudt en exploiteert Eteck duurzame energiesystemen, veelal met warmte en koudeopslag in de bodem. Gedurende meer dan 15 jaar zijn daarmee in de woningbouw en utiliteit inmiddels meer dan 250 projecten gerealiseerd en/of in onderhoud. Met concepten als Nul op de Meter en EPCo (energie-neutraal wonen) heeft het bedrijf daarnaast de innovatieve kant laten zien. Er wordt voortdurend gewerkt aan nieuwe concepten en ideeën, zo ook voor de bestaande bouw. Om deze ambitieuze doelen te kunnen verwezenlijken spelen goede partnerships een belangrijke rol. Zo werkt het bedrijf nauw samen met projectontwikkelaars, installateurs en woningcorporaties en zo gezamenlijk te gaan voor nul.

Faber Halbertsma Group

Het businessmodel van de Faber Halbertsma Groep was eerst lineair, maar tegenwoordig is het bedrijf een exponent van de circulaire economie. Het hout dat zij gebruiken bij de productie van hun houten pallets is 100% afkomstig uit duurzaam beheerde bossen, en 90% van dit hout is 'Chain of Custody' gecertificeerd. Zij stimuleren hergebruik van houten pallets door hun systeem van pallet pooling: via een uitgebreid netwerk van service centers huren klanten hun pallets voor opslag en transport van hun producten. Hiermee wordt hun materiaal voor méér dan 95% opnieuw ingezet, waardoor grondstoffen niet in de afvalfase belanden. Pas na een lange levensduur worden de gebruikte pallets vermalen tot grondstof voor de voor de spaanplaat industrie, bodembedekking in stallen of energieopwekking. Dit businessmodel heeft ervoor gezorgd dat in de afgelopen twintig jaar de hoeveelheid afval in deze industrie flink is verminderd.

FME

Technologie speelt een steeds grotere rol bij het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. FME verbindt en mobiliseert de technologische industrie en de samenleving voor elke vraag of uitdaging waarop technologie het antwoord is. FME werkt aan een sectorbrede agenda rond de thema's energie, zorg, agri& food en gebouwde omgeving. Door relevante partijen met elkaar te verbinden rond concrete vraagstukken kan innovatie worden versneld, op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

- Energy: De energietransitie biedt een unieke kans om de economie duurzaam te moderniseren. Het kan en moet zuiniger, duurzamer en slimmer met technologische oplossingen. Technologie maakt gebouwen, vervoermiddelen en

complete productieketens zuiniger. Het ontsluit duurzame productie van energie en maakt het mogelijk om vraag, aanbod en verbruik van energie slimmer aan te sturen. FME wil samen met haar leden de energietransitie versnellen.

- Zorg: Nieuwe technologie kan patiënten vaker thuis in de eigen vertrouwde omgeving helpen in plaats van in het ziekenhuis. Dit vraagt meer aandacht voor het grote potentieel van medische technologie. Door te investeren in innovatieve zorg dichtbij de patiënt, wordt de zorg mensgericht, beter én leuker. Om deze kansen beter te benutten zet FME zich in voor een Nationale Agenda Zorgtechnologie.
- Agri & Food: Nederlandse bedrijven die de Agri & Food sector van innovatieve technologie voorzien zijn wereldwijd koplopers. Personalised Food, Urban Farming, Smart Food Factory – wordt mogelijk dankzij robots, big data en ICT. FME zet in op het ontwikkelen van internationale coalities met sterke, complementaire en innovatieve regio's in de wereld om innovaties en nieuwe creatieve oplossingen voor het slimmer en duurzamer produceren en distribueren van voedsel te versnellen.
- Gebouwde omgeving: de druk op de gebouwde omgeving om voor globale vraagstukken zoals verstedelijking, klimaatverandering en digitalisering oplossingen te vinden, neemt snel toe. Technologie speelt een wezenlijke rol om de gebouwde omgeving in 2035 – of al eerder – CO₂-neutraal te maken. FME positioneert technologie in de bouw om te zorgen dat innovaties en producten beter en sneller worden toegepast.

FNLI

De FNLI leden streven naar gezond, verantwoorde en duurzaam geproduceerd voedsel en sluit daarmee aan

bij SDG 12 duurzame productie en consumptie. Zie het voorbeeld van FNLI lid Baltussen. Deze producent van groente- en fruit conserven, is van mening dat zij niet alleen de verantwoording heeft producten van goede kwaliteit te leveren, maar ook voor de wijze waarop het product tot stand komt.

'We zijn afhankelijk van de oogst en dus van de natuur en het milieu. Moderne technologie helpt ons daarbij door o.a. het toepassen van precision farming waarbij door middel van technologie, de gewassen en grond dat krijgen wat ze nodig hebben voor een optimale gezondheid en productiviteit. Op deze manier kunnen we duurzaamheid van de grond, de oogst en bescherming van het milieu waarborgen.'

Door de nauwe samenwerking met telers weet Baltussen als geen ander hoe belangrijk het is om écht dicht bij de natuur te blijven. Daarom is het bedrijf ruim 25 jaar geleden, als een van de eerste conservenfabrieken in Nederland, gestart met de productie van biologische producten. Inmiddels is ruim 60% van datgene wat er geproduceerd wordt biologisch. Daarnaast werkt Baltussen samen met alle partners in de keten aan een eenduidige aanpak om (voedsel) verspilling terug te dringen. Dat betekent het goed op elkaar afstemmen van vraag en aanbod, optimale oogst momenten benutten, afspraken maken over kwaliteit en logistiek op een slimme manier inzetten. Ook in de fabriek zelf staat duurzaamheid hoog in het vaandel en lopen er verschillende projecten op het gebied van duurzaamheid. *'Zo hebben we afgelopen jaren een forse reductie van gas, water en elektra (door o.a. LED-verlichting te plaatsen) weten te realiseren, terwijl de productie flink gestegen is.'*

FrieslandCampina

De purpose van FrieslandCampina is *nourishing by nature*. Dit staat voor betere voeding voor consumenten in de wereld, goede inkomsten voor de boeren, nu en in de toekomst. Drie stevige pijlers die fungeren als de basis waarop FrieslandCampina zijn producten ontwikkelt en vermarkt. *Nourishing by nature* betekent ook dat FrieslandCampina leidend wil zijn in het bereiken van de SDGs voor hun sector, niet alleen in Europa, maar ook daarbuiten. Dit komt onder andere tot uiting in het Dairy Development Programma, dat zich richt op (kleinschalige) boeren in Azië, Afrika en Oost-Europa. Door het delen van sectorkennis en expertise tijdens trainingen, kennispartnerschappen en het initiëren en ondersteunen van projecten ter verbetering van de infrastructuur van de melkveehouderij, draagt FrieslandCampina bij aan voedselzekerheid, het duurzamer produceren van melk en het verbeteren van de positie van melkveehouders in een aantal landen. Dit sluit onder andere aan op de SDGs 'Einde aan armoede' (SDG 1), 'Einde aan honger' (SDG 2), 'Fatsoenlijke banen en economische groei' (SDG 8) en 'Partnerschappen voor de doelen' (SDG 17).

Geelen Counterflow

Het familiebedrijf maakt grote drogers en koelers voor de voedingsmiddelenindustrie. De SDGs passen bij de strategie van het bedrijf. Het bedrijf streeft in de productie naar 100 procent duurzaam. Intern rapporteert het bedrijf over de ecologische voetafdruk: energieverbruik, zelf opgewekte energie en CO₂-uitstoot en die voetafdruk wordt steeds kleiner. Het bedrijf draagt ook bij aan SDG 12 (duurzame consumptie en productie). Onder meer via een duurzaam kantoor dat vijftig procent meer energie opwekt dan

verbruikt, optimaal is geïsoleerd en energie opwekt met zonnepanelen, aardwarmte en zonnecollectoren. Ook de fabriek wordt steeds duurzamer omdat op de fabriekshal 2500 zonnepanelen liggen, de gasverwarming vervangen gaat worden door warmtepompen en er een nieuwe hal bij komt met een lange zonnegevel. Ook wordt bijgedragen aan SDG 13 (klimaat). Het bedrijf heeft een elektrische droger ontwikkeld die 65 procent energie bespaart vergeleken met zijn gasgestookte voorganger. En als groene stroom wordt gebruikt, is de CO₂-uitstoot zelfs 99 procent lager. De droger werkt met warmtepompen die water van 120 graden kunnen genereren, en die na het drogen van de voedingsmiddelen energie terugwinnen uit de lucht. Bovendien kan 65 procent van het tijdens het proces verdampte water worden opgevangen en hergebruikt, het gaat om meer dan duizend liter per uur. Zo wordt vooruitgang geboekt waarbij er ook een economisch motief is. Schone energiebronnen worden waarschijnlijk veel goedkoper dan fossiele.

Global Compact Netwerk Nederland: SDG-Young Professional Programma

Voor het behalen van de SDG-agenda is leiderschap nodig. Nieuwe oplossingen aandragen, koers verleggen en partnerschappen aangaan vraagt lef. Ook jong leiderschap van de Young professionals in bedrijven is daarvoor nodig. Zij zijn de leiders van de toekomst. Daarom heeft het Global Compact Netwerk Nederland (GCNL), het bedrijfslevenplatform van de Verenigde Naties, een Young Professional Programma (YPP) opgezet. Jongeren vanuit verschillende bedrijven werken maandelijks samen aan een specifiek SDG-project dat ze zelf ontwerpen. Zo richtte een groep zich op het voorkomen van voedsel-

verspilling, ontwikkelt een andere groep een SDG-game dat gespeeld kan worden binnen bedrijven om de dialoog over de SDGs aan te gaan. Weer een andere groep stimuleert andere lokale netwerken van Global Compact in andere landen een dergelijk Young Professional Programma te starten. Zo wordt de realisatie van de SDG-agenda gestimuleerd.

Greenco

Het verhogen van de groenteconsumptie is waarop wordt ingezet vanuit Greenco. O.a. door het aanbieden van snackgroenten. Ten aanzien van voedselverspilling (SDG 12) wordt gepoogd de verliezen in de keten tot het minimum te beperken. Een voorbeeld hiervan is de weggeefactie van 6 miljoen tomaatjes afgelopen zomer. Door extreme weersomstandigheden voldeed een partij geogste tomaatjes niet aan de hoge kwaliteitsnormen en kon de gebruikelijke houdbaarheidsstermijn niet gegarandeerd worden. In plaats van verspillen werd het product belangeloos weggegeven. Als het gaat om verpakkingen wordt ingezet op minder en recyclebare verpakkingen en verpakkingen die zijn gemaakt van gerecycled materiaal, dit draagt bij aan SDG 12. Ook op het gebied van energie, SDG 7, is de inzet gericht op het reduceren van energieverbruik maar ook het gebruik van duurzame energie zoals aardwarmte. Het doel is een klimaat neutrale bedrijfsvoering. SDG 8 raakt aan een van de speerpunten te weten goed werkgeverschap. Zo wordt geïnvesteerd in het menselijk kapitaal door opleidingen en (taal)cursus aan te bieden waarmee een veilige en motiveerende omgeving wordt gecreëerd.

Groene Groeiers

Binnen het netwerk Groene Groeiers van VNO-NCW zijn ondernemers actief die met elkaar willen bijdragen aan de SDGs. In een digitale com-

munity plaatsen zij uitdagingen op het gebied van circulaire producten en processen, energietransitie en biodiversiteit. Andere ondernemers – groot en klein, uit alle bedrijfstakken – kunnen op die uitdagingen inschrijven. Per uitdaging wordt een team geformeerd dat periodiek bijeenkomt en investeert in de ontwikkeling van groene business cases. Het netwerk Groene Groeiers is de fase van praten voorbij en richt zich op actie. Matchmaker Jolanda van Schaick zorgt daarbij voor de versnelling. Mooi voorbeeld: Vleesverwerker Vion plaatste onlangs een uitdaging voor het verkleinen van de CO₂-voetafdruk in de totale vleesketen. Bijna vijftien bedrijven staken direct hun hand op: zij kunnen helpen meer ingrediënten voor het veevoer uit de regio te halen. Denk aan fruitafval van tuinders, aardappelschillen van boeren of bierbostel van brouwerijen. Dat zal flink schelen in het zeecontainervervoer van soja en de ontbossing (zie ook www.groenegroeiers.nl).

GroentenFruit Huis

Duurzame productie en handel van groenten en fruit staat centraal in het werk om de beschikbaarheid van gezonde en duurzame voeding te organiseren. Dit raakt o.a. aan SDG 3 (gezondheid en welzijn). Daarin is nog veel te winnen als het gaat om het eten van groenten en fruit in Nederland. Er wordt wel groenten en fruit gegeten, maar de dagelijks aanbevolen hoeveelheden worden niet gehaald. Andere SDGs waar de sector aan bijdraagt zijn verantwoorde productie en consumptie (SDG 12), goed werkgeverschap en gedegen economische groei (SDG 8), innovatie en infrastructuur (SDG 9) en duurzame partnerschappen om de doelen te bereiken (SDG 17). Duurzaam telen met respect voor het milieu en gericht op het produceren van een veilig, winstgevend en gezond

product staat dagelijks centraal in de verschillende schakels van de groente- en fruit keten. Door efficiëntie en logistieke expertise streeft de Nederlandse groente- en fruitsector naar toegewijde en geoptimaliseerde toeleveringsketens met borging van voedselveiligheid, mensenrechten, duurzame ontwikkeling van productie-regio's en minimalisering van de milieu-impact.

Havenbedrijf Rotterdam

Het bedrijf wil koploper zijn in de energietransitie en in relatie tot de SDGs Betaalbare & duurzame energie en Klimaatactie zijn concrete initiatieven opgepakt. Het Wuppertal Instituut deed onderzoek naar verduurzaming van de industrie: (<https://www.portofrotterdam.com/sites/default/files/rapport-decarbonization-pathways-for-the-industrial-cluster-of-the-port-of-rotterdam.pdf?token=4Ri58reM>) en verduurzaming van de logistiek: (https://www.portofrotterdam.com/sites/default/files/wuppertal_instituut_2018_decarbonization_of_transport_and_logistics_synthesis_report.pdf). Deze onderzoeken vormen de basis voor beleid en onze actieplannen. Verder is in samenwerking met andere partijen het rapport 'In drie stappen duurzaam' opgesteld. Het maakt onderdeel uit van het voorstel voor hoofdlijnen van een klimaat-akkoord. Ten aanzien van verduurzaming van transportketens die via Rotterdam lopen, is de boodschap dat CO₂-reductie in de zeevaart nodig en mogelijk is. Hiervoor moeten twee transitiepaden worden gevolgd: 1) inzetten op efficiency en 2) inzetten op klimaatvriendelijke brandstoffen. Daarvoor is een stimuleringsregeling beschikbaar van 5 miljoen euro voor scheepseigenaren die experimenteren met CO₂-arme brandstoffen. Voor de binnenvaart is een 100% korting op binnenhavengeld geïntroduceerd

wanneer wordt voldaan aan hoge CO₂-reductie eisen zoals het elektrisch varen voor minimaal 50% van de tijd of 3 uren per dag. In internationaal verband wordt opgeroepen tot een Noordwest-Europese coalitie voor een gezamenlijke CO₂-prijs. Verder is initiatief genomen voor een World Ports Climate Action Program waarin het met de havens van Hamburg, Antwerpen, Long Beach, Los Angeles, Vancouver en Barcelona samenwerkt aan klimaatvriendelijke zeescheepvaart (zie ook <https://www.portofrotterdam.com/nl/zakendoen/haven-van-de-toekomst/energietransitie/alles-over-de-energietransitie/samen-het-succes>).

Heineken

Met *Brewing a Better World* wil Heineken, van 'graan tot glas', een actieve bijdrage leveren aan de SDGs. Het bedrijf richt zich met name op SDG 2, 3, 6, 7, 8, 12 en 13. Drie voorbeelden:

- Begin 2018 is het 'Drop the C' programma geïntroduceerd (SDG 7 & 13), en zijn ambitieuze doelstellingen neergelegd om het percentage hernieuwbare energie – zowel elektrisch als thermisch – in de productie wereldwijd te verhogen naar 70% in 2030. Dit is in lijn met de COP21 ambitie en moet zich vertalen in een CO₂-reductie van 80%, vergeleken met 2008. Het bedrijf werkt ook aan CO₂-reductie in de rest van de keten: distributie, koeling en verpakkingen.
- Water (SDG 6) is een ander voorbeeld, waarbij verder wordt gekeken dan efficiënt watergebruik en waterbehandeling in de eigen brouwerijen. In gebieden waar water onder druk staat wordt gewerkt met Ngo's en andere partijen samen om de situatie te verbeteren. Zo worden herbebossingsprojecten in Indonesië gesteund, wordt in Mexico gewerkt met boeren om efficiënter met irrigatie om te gaan, levert het bedrijf

apparatuur aan een waterbedrijf in Egypte om lekkages in de infrastructuur op te sporen, en herstelde Heineken samen met *Commonland* drie *lagunes* in Doñana, een belangrijk natuurgebied in Spanje en een hotspot voor biodiversiteit.

- Het is de ambitie om in Afrika 60% van de grondstoffen, zoals cassave, sorghum en maïs, lokaal in te kopen bij kleinschalige boeren. Dat is geen gemakkelijke opgave, maar er wordt aan gewerkt samen met Ngo's en de Nederlandse overheid om de productiviteit van kleinschalige boeren te verbeteren, en hen toegang te geven tot betere gewassen en financiering. Hierdoor verbetert de voedselzekerheids situatie en levensstandaard van de betrokken boeren en gemeenschappen. Momenteel lopen er zes van deze Public Private Partnerships, die werk bieden aan meer dan 150.000 boerenfamilies (SDG 2 & 8).

IMVO Convenant Verzekeringsector

In juli 2018 ondertekenden Het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland namens de gehele Nederlandse verzekeringssector, met maatschappelijke organisaties, de vakbeweging, de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingsamenwerking en de Minister van Financiën het IMVO Convenant Verzekeringsector, zie <https://www.verzekeraars.nl/branche/zelfregulering/overzicht/imvo-verzekeringsector-convenant/>. Het convenant heeft betrekking op de beleggingen van de Nederlandse verzekeraars. Het convenant is een brede en ambitieuze overeenkomst die zich inzet om samenwerking tot stand te brengen tussen betrokken partijen om potentiële en actuele ESG issues in de internationale keten te voorkomen en waar mogelijk aan te pakken.

In aanvulling op afspraken over ESG risico analyses, beleid en transparantie, is er een specifiek hoofdstuk opgenomen over het nastreven van positieve impact en het bijdragen aan de SDGs. Ieder jaar wordt er door partijen gezamenlijk aan een jaarthema gewerkt; het eerste thema is klimaatverandering en de energietransitie.

ING

ING heeft een kredietportefeuille van meer dan 500 miljard euro die vele sectoren bestrijkt. De kredietportefeuille wordt nu zodanig ingericht dat ING gaat voldoen aan de doelstelling van het Akkoord van Parijs om de wereldwijde opwarming ruim onder de twee graden Celsius te houden.

- Dit doet ING dankzij het co-creëren van een innovatieve, nauwkeurige manier om de klimaatimpact van onze portefeuille te meten, de zogenoemde Terra-aanpak. Dit maakt ING de eerste wereldwijde bank die zich committeert aan het gebruiken van wetenschappelijk onderbouwde scenario's om onze bedrijfsstrategie te sturen. De Terra-aanpak kijkt welke technologische vernieuwing nodig is in bepaalde sectoren om ruim onder de stijging van de temperaturen wereldwijd twee graden Celsius te blijven. Bijvoorbeeld in de auto-industrie zal het maken van minder benzineauto's niet volstaan, er moeten ook meer elektrische auto's worden geproduceerd. Terra meet welke technologische verschuiving nodig is vergeleken met de technologie die klanten nu en in de toekomst toepassen. Hier gaat financiering een rol spelen en dat is waarop ING impact kan hebben. De Terra-aanpak volgt uit onze samenwerking met het 2° Investing Initiative (2°ii). Dit is een wereldwijde denktank voor klimaatgerelateerde informatie en onderzoek binnen financiële markten met steun

van o.a. de Europese Commissie, verschillende Europese overheden, academici, expertgroepen, en maatschappelijke organisaties.

- Verwarming, verlichting of de airco die doorlopend aanstaan: gebouwen verspillen ongeveer de helft van alle opgewekte duurzame energie in Nederland. Daarom introduceerde ING dit jaar de ING Energy Robot. Deze registreert de energieverpilling door het gebruik van algoritmen die gegevens van de 'slimme' energiemeter van een gebouw vergelijken met een benchmark van dat specifieke gebouw. Hiermee wordt tot 15% van de energiebesparingsmogelijkheden in kaart gebracht.

De Nederlandse portefeuille van ING Real Estate Finance telt zo'n 30.000 gebouwen met meer dan 17 miljoen vierkante meter onroerend goed. De robot kan helpen om jaarlijks € 30 miljoen aan energiekosten en 92.000 ton CO₂-uitstoot te besparen, zonder extra investeringen en helpt gebouwbeheerders, onderhoudswerkers, energiebedrijven en bewoners om hun energiebeheer snel en goedkoop te verbeteren.

INNAX Gebouw & Omgeving

INNAX heeft als missie om gebouwen en woningen zodanig te verduurzamen dat deze zelfvoorzienend worden in energie. Het bedrijf onttrekt energie uit duurzame energiebronnen, waardoor opdrachtgevers geheel of gedeeltelijk onafhankelijk worden van het energienet. Met die oplossingen wordt bijgedragen aan verschillende SDGs; betaalbare en duurzame energie, klimaatactie en een duurzame gemeenschap in het bijzonder. Een voorbeeld is het gerenoveerde bedrijfsgebouw van Alliander in Duiven, dat nu voorziet in meer dan haar eigen energiebehoefte en daarmee positief bijdraagt aan haar omgeving. INNAX is een van de initiatiefnemers van

de Huurdakrevolutie: een stichting zonder winstoogmerk die zich inzet voor een doorbraak van zonnestroom op huurwoningen. Het doel: 10% van alle huurwoningen op zonnestroom in 2020. Met partnerorganisaties wordt meegedacht over innovatieve energieconcepten zoals het prijswinnende plan 'Nagele in Balans' dat het dorp Nagele in tien jaar aardgasvrij maakt. Daarnaast is INNAX nauw betrokken bij het Deltaplan Duurzame Renovatie: een verduurzamingsprogramma voor bestaand vastgoed van de Dutch Green Building Council. Hierbij gaat het om de ontwikkeling van roadmaps en

tools die praktische handvatten geven voor een duurzame renovatie.

Instock

De strijd tegen voedselverspilling, daar gaat het om bij Instock. Het doel is een halvering van de voedselverspilling in 2030 (SDG 12). Hoewel een bekend probleem bij de meeste mensen, is een oplossing voor de grote hoeveelheden weggegooid eten nog niet zo eenvoudig. In de horeca liggen veel mogelijkheden het verschil te maken. Het bedrijf heeft vestigingen van een restaurant, in Amsterdam, Den Haag en Utrecht en rijdt met foodtrucks het

hele land door. Ook het inspireren van zoveel mogelijk andere restaurants en horecagelegenheden is waarop wordt ingezet. Het bedrijf heeft eigen producten, zoals het Pieper Bier, en in 2017 is een Food Rescue Center opgezet. Daar worden onverkochte producten verzameld waar andere restaurants en cateraars gebruik van kunnen maken. Op de muur van het kantoor wordt bijgehouden hoeveel eten wordt gered. In vier jaar gaat het al om ruim 480 duizend kilo. Voortdurend wordt gezien hoe meer impact te kunnen maken. Dat betekent meer partners betrekken en ook het gesprek aangaan met de overheid om regelgeving te verbeteren. Zo is er bijvoorbeeld een heel vreemde wet die handelsnormen bepaalt voor afwijkende vormen en maten van groente en fruit. Die moeten vaak worden weggegooid. Ontzettend zonde en makkelijk te voorkomen. Er valt nog een wereld te winnen.

Klankbordgroep Levensbeschouwing en Ondernemen (KLO)

De leden van de Klankbordgroep Levensbeschouwing en Ondernemen (KLO) hebben de link gelegd tussen de SDGs en de encycliciek van de Paus 'Laudato si'. Deze encycliciek verscheen in 2015 net voor de ondertekening van het Klimaatakkoord van Parijs. Door de goede timing van de publicatie en inhoud werd 'Laudato si' wereldwijd omarmd en het debat over het oog hebben voor onze 'moeder' aarde en het verantwoord doorgeven ervan aan volgende generaties stond daarmee op de kaart. Direct rakend aan verschillende SDGs, maar in het bijzonder bijdragend aan SDG 13. De leden van de KLO, met vertegenwoordigers vanuit de regionale verenigingen, het bedrijfsleven en de wetenschap, hebben onlangs tijdens hun reis naar Rome zich verdiept in het gedachten-

goed van 'Laudato si' en de link met de SDGs. Zo werd een bezoek gebracht aan de Nederlandse ambassadeur van het Vaticaan, een denktank van het Vaticaan en de wereldvoedselorganisatie FAO. VNO-NCW stimuleert daarmee de reflectie ook vanuit deze levensbeschouwelijke invalshoek op de SDGs.

KLM

KLM heeft in 2018 vier nieuwe partners in het KLM Corporate BioFuel Programme verwelkomd. Duurzame bio-kerosine levert een structurele bijdrage aan de verduurzaming van de luchtvaart. Door de bijdrage van corporate partners in het programma kan KLM de alternatieve brandstof inkopen en worden op dit moment alle KLM-vluchten vanaf Los Angeles gedeeltelijk met duurzame bio-kerosine uitgevoerd. Dit draagt bij aan het realiseren van SDG Industry, Innovation and Infrastructure (9) en Responsible Consumption and Production (12). Ook hebben passagiers van KLM, door hun bijdrage aan KLM's CO₂ZERO-compensatieservice, in een jaar tijd 281 hectare bos gecreëerd in Panama. De activiteiten van dit herbebossingsproject zorgen niet alleen voor het herstel van ecosystemen, maar bieden ook capaciteitsopbouw en creëren langdurige werkgelegenheid met een duurzame inkomstenbron voor de lokale bevolking. Het herbebossingsproject in Panama draagt zodoende bij aan SDG Work en Economic Growth (8), Responsible Consumption and Production (12), Climate Action (13) en Life on Land (15).'

Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen (KVG)

De grafische bedrijfstak werkt vanuit verschillende invalshoeken aan duurzaamheid. Onder meer wordt ingezet op duurzame inzetbaarheid van werk-

nemers. Daarvoor is een mobiliteitscentrum C3 ingericht om mensen van werk- naar werk te begeleiden. Ook is een Verzuimsteunpunt Grafimedia opgericht. Daar kunnen werkgevers en werknemers terecht voor advies en ondersteuning op het gebied van verzuim, verzuimmanagement en re-integratie en stappen voorwaarts zetten op dat vlak. Ook heeft de branche met andere organisaties in de papierketen Papier Recycling Nederland (PRC) opgericht. Dit met als doel ervoor te zorgen dat de inzameling van oud papier en de herverwerking ervan worden gewaarborgd. Ook wanneer de papierprijs zodanig laag is dat het niet meer de moeite waard zou zijn om het in te zamelen vanuit economisch perspectief. Oud papier en karton dat wordt gebruikt voor niet-verpakkingsdoeleinden werd in 2017 in Nederland voor 84 procent gerecycled. Daarnaast is in samenwerking met Europese zusterorganisaties een ISO-gecertificeerde berekeningswijze ontwikkeld voor het berekenen van de CO₂-voetafdruk: de ClimateCalc. Ook is een specifieke energiemodule ontwikkeld en koopt de Stichting Energie Inkoop van het KVG (SEI), opgericht in 2001, al sinds 2009 alleen nog maar groene stroom in wat bijdraagt aan onder meer SDG 12 en 13.

KPN

KPN gelooft in vooruitgang, voor mens én milieu. Daarom heeft KPN zich gecommitteerd aan de doelen van de VN. De focus ligt op drie doelen waar het bedrijf met hun producten en diensten de grootste invloed op hebben:

- Industrie, innovatie en infrastructuur: het KPN-netwerk is onlosmakelijk verbonden met Nederland en zit tot in de haarvaten van het land. KPN neemt verantwoordelijkheid door te zorgen voor de beste ICT-infrastructuur, vandaag en morgen.

Een netwerk dat met innovaties en investeringen continu wordt onderhouden en verbeterd.

- Duurzame steden en gemeenschappen: KPN werkt aan Smart Cities: slimme steden die door technologie aangenamer zijn om in te wonen. In Amsterdam en Rotterdam is meegewerkt aan straatverlichting die pas aangaat zodra er iemand in de buurt is, afvalcontainers die een signaal geven als ze vol zijn en parkeerplekken die online laten weten dat ze vrij zijn. Zo wordt de stad prettiger, schoner en efficiënter.
- Duurzame consumptie en productie: KPN helpt klanten duurzamer en milieuvriendelijker te zijn. Daarnaast wordt ook voortdurend naar de eigen organisatie gekeken. Het bedrijf is zich zeer bewust dat de bedrijfsactiviteiten invloed hebben op de aarde. KPN laat apparatuur produceren waarvoor grondstoffen nodig zijn en het bedrijf is een van Nederlands grootste energieverbruikers. KPN wil dat in 2025 de netwerkactiviteiten vrijwel volledig circulair zijn.

MKB INFRA (de brancheorganisatie voor mkb-bedrijven in de infrasector)

MKB INFRA is samen met drie Hogescholen en een ondersteunende partij aangesloten bij het TKI Deltatechnologie. Samen met de Hogescholen worden door de leden van MKB INFRA praktische uitvoeringsmethoden en materialen voor Infrastructurele werken ontwikkeld en getest, die wateroverlast door extreme regenval en hittestress helpen te beteugelen. Dat is in het bijzonder van belang voor de SDGs gericht op innovatie en klimaatactie. Daarenboven dragen de maatregelen bij aan schadepreventie, waardoor de extra inspanningen of duurdere materialen in het totale kostenplaatje minimaal zijn, zo ze al

niet kostenneutraal of zelfs besparend uitpakken. Bij gebleken geschiktheid worden publicaties opgesteld die de methodes en materialen beschrijven met hun kosteneffecten. Niet alleen worden deze publicaties rechtstreeks aan verantwoordelijke overheden ter beschikking gesteld, maar ze dienen ook als instructiemateriaal voor de leden, die ze tevens gebruiken om het bewustwordingsproces bij hun overheids- en particuliere klanten te vergroten.

MVO de ketenorganisatie voor oliën en vetten

MVO heeft in december 2017 in samenwerking met MVO-Nederland de SDG RelevanceTracker gelanceerd. De workshop met een aantal leden was de inleiding tot meer activiteiten op dit gebied. Vanaf dat moment heeft MVO 'SDG 17 Partnerships' in de praktijk gebracht binnen de eigen projectgroepen maar ook in samenwerking met VNO-NCW, EPOA de aandacht op de UN SDGs gevestigd in presentaties en workshops. MVO zet zich in voor het bevorderen van de energie-efficiency en het verminderen van de broeikasgasemissies. MVO heeft samen met de andere VGI-sectoren en RVO in mei 2018 een bijeenkomst georganiseerd over het nieuwe kabinetsbeleid met als titel AgroFoodKlimaat. Daarnaast blijft MVO zich inzetten voor andere onderwerpen die voor de leden van belang zijn en een beleidsmatige samenwerking met overheidsinstanties vereisen.

Nederlandse Brouwers

De Nederlandse Brouwers (Grolsch) hebben een nieuw bierkrat ontwikkeld dat volledig gemaakt is van plastic consumentenafval. Dit levert een positieve bijdrage aan de SDGs. Het krat is volledig vervaardigd van gerecycled plastic consumentenafval. Het plastic consumentenafval wordt ingezameld, gesorteerd, gescheiden en vermalen. De

lichte kunststoffen zoals polypropreen en polyethleen worden gedroogd, verzameld en opnieuw verwerkt tot kunststof. Het kunststof dat hieruit ontstaat is sterk en daarmee is het krat gemaakt. Dit is een voorbeeld van één van de innovatieve ontwikkelingen die bijdragen aan de duurzaamheidsagenda.

Nederlandse Spoorwegen (NS)

NS zet zich in voor duurzame mobiliteit en wil met haar bedrijfsvoering de positieve impact op de maatschappij vergroten en de negatieve impact verkleinen. NS draagt bij aan 6 SDGs, te weten 7, 8, 9, 11, 12 en 13. Als het gaat om SDG 12 wordt ingezet op het maximaliseren van het hergebruik van treinmaterialen. Door treinen grondig te renoveren is het mogelijk om de inzet van treinen met 20 jaar te verlengen. Dat is nu het geval voor één van de dubbeldekkers van NS. Tijdens dit renovatieproces wordt 96% van de trein hergebruikt of gerecycled. Zo'n 86% van het totaalgewicht wordt opnieuw gebruikt in de vernieuwde trein of in andere treinen. Denk hierbij aan het casco, veel elektrische onderdelen, die eerst een revisie ondergaan en houten zijpanelen die na opschuren en schilderen weer 20 jaar mee kunnen. Sommige onderdelen zoals de snelschakelaar – die kortsluiting voorkomt – zijn niet meer geschikt voor de vernieuwde dubbeldekker, maar nog wel bruikbaar in andere treinen. Wat niet herbruikbaar is, wordt zoveel mogelijk gerecycled. Dit lukt voor zo'n 10% van het materiaal. Voor de laatste 4% wordt nog naar oplossingen gezocht, want de NS streeft maximaal hergebruik na.

Nederlandse vereniging van leasemaatschappijen (NVL)

Leasemaatschappijen die bedrijfsmiddelen financieren leveren een aanzienlijke bijdrage in het verduurzamen

van de economie. Equipment leasing faciliteert het bedrijfsleven door investeringen mogelijk te maken, hetzij in capaciteitsgroei, hetzij ter vervanging van bestaande capaciteit. Bij vervanging wordt stelselmatig geopteerd voor meer duurzame objecten (denk aan het vervangen van vrachtwagens met euro-5 motoren door geavanceerde euro-6 motoren). Daarnaast ontstaat een geheel nieuwe markt van objecten die een wezenlijke bijdrage leveren tot verduurzaming, denk aan zonnepanelen, windmolens, maar ook warmtepompen, warmte-recuperatie systemen, ledverlichting, etc. waarbij objectfinanciering de ideale oplossing is. Immers de gebruiker hoeft niet zelf in één keer een fors bedrag te investeren, maar kan dankzij een maandelijkse leasetermijn de besparingen of opbrengsten uit de nieuwe systemen laten gelijk lopen met de uitgaven. Leasemaatschappijen richten zich daarnaast ook op het financieren van circulaire bedrijfsmodellen waarbij de aandacht verlegd wordt van het eenmalig verkopen van een object naar het managen van de levenscyclus van een object door de fabrikant of leverancier. Deze kan gebruikte objecten terugnemen en na 'refurbishment' opnieuw inzetten. De financiering van gebruikte objecten maakt hier onderdeel van uit. Per saldo worden objecten langer ingezet, en uiteindelijk hergebruikt als grondstof voor weer nieuwe objecten.

Nederlandse Vereniging van Makelaars en Taxateurs van onroerende goederen (NVM)

De NVM heeft in 2018 een programma ingezet om met haar leden (makelaars en taxateurs) een actieve en betrokken rol in de verduurzaming van Nederlands vastgoed op te pakken. De Nederlandse vastgoedmarkt zal de komende jaren een metamorfose ondergaan. Tot 2050 zal de verduur-

zaming en energietransitie van de bebouwde omgeving een grote opgave zijn. Het traditionele businessmodel van de makelaars (als dealmaker) en taxateurs (als waardebepalers) zal hierdoor worden aangevuld met nieuwe vormen van dienstverlening en producten die deze vastgoedtransitie ondersteunen. De NVM-makelaar (en taxateur) zal daarbij als breed georiënteerde (huisvestings-)adviseur doorgroeien tot spil in het vastgoedproces. Tezamen met haar deelnemingen – funda, realworks, fluX, Academie voor Vastgoed en brainbay – werkt de NVM aan nieuwe producten om haar leden te faciliteren deze opgave in te vullen en te realiseren.

Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP)

Toonaangevend ESG-beleid is wat wordt bevorderd. Iets dat daarmee positief bijdraagt aan de SDGs. Zo wordt in 2018 wederom de ESG Award uitgereikt. Deze award gaat naar de participatiemaatschappij met het meest toonaangevende ESG-beleid. ESG staat voor Environmental, Social en Governance. De prijs is in 2017 vanuit de vereniging in het leven geroepen om meer bekendheid te geven aan het feit dat haar leden factoren als energieverbruik, klimaat, beschikbaarheid van grondstoffen, gezondheid, veiligheid en goed ondernemingsbestuur meewegen bij de selectie en het beheer van deelnemingen in bedrijven. In 2017 werd Egeria door de onafhankelijke jury uitgeroepen als winnaar. Naast het feit dat haar ESG-beleid het meest toonaangevende was, was Egeria zeer gevorderd in het monitoren van de voortgang en rapportage hiervan aan beleggers. Cruciale variabelen om ESG-beleid succesvol te implementeren. Egeria heeft haar kennis met sectorgenoten gedeeld om de kennis breed te delen en ook toekomstige winnaars

worden gevraagd dat te blijven doen om de kennis over ESG te vergroten.

Netherlands Water Partnership (NWP)

Water is gerelateerd aan elke Sustainable Development Goal (SDG); of het nu gaat om klimaatbestendige steden, droogte, vrede (watercrisis), het financieel maken van duurzame oplossingen; te veel, te vies, te weinig water. De deelnemers van het NWP werken aan deze brede waterdoelstelling; van drinkwater tot waterbouw, van sanitatie tot satelliet-technologie, en van voedselzekerheid tot energie. NWP is hét netwerk dat zich richt op meer impact van de Nederlandse watersector in het buitenland. 180 deelnemers van verschillende gremia (overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en Ngo's) hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat een sterke, samenwerkende watersector tot meer internationale kansen leidt. Want Nederland is sterk in een integrale aanpak op water, waar meerdere disciplines voor nodig zijn.

- Zo houden bijvoorbeeld veel Ngo's zich bezig met water, sanitatie en hygiëne (WASH) en Integrated Water Resource Management (IWRM). Het NWP host het NGO Water Platform, waarin meer dan 20 Ngo's zich verenigen die allen actief zijn in de watersector.
- Ook de andere deelnemersgroepen dragen bij aan het behalen van de SDGs, te noemen de drinkwaterbedrijven en waterschappen die de handen ineen hebben geslagen om meer impact en daadkracht te bereiken via het WaterWorX programma en de Blue Deal.
- Samenwerking en afstemming op SDG-gerelateerde thema's vindt meestal plaats binnen NWP in kleinere, regionaal of thematisch gerichte netwerken. Met deze

samenwerking biedt de Nederlandse watersector complete oplossingen voor internationale watervraagstukken en kan snel reageren op kansen. Intensivering van deze samenwerking biedt voordelen voor iedereen, en is ook belangrijk voor de transitie naar een duurzame samenleving. Het NWP-bureau faciliteert de samenwerking binnen de Nederlandse watersector en dient als contact- en informatiepunt. Vanwege haar rol als spil in het netwerk is het NWP-bureau een partner in overheidsprogramma's voor de watersector, zoals het Programma Partners voor Water, het 'Water OS' programma, Young Expert Programmes en het 'Dutch Risk Reduction Team'.

Nederlandse zuivelverwerkende industrie (NZO)

De Nederlandse zuivelsector draagt bij aan het beëindigen van honger en aan de gezondheid van mensen en heeft de mondiale zuivelverklaring (The dairy declaration of Rotterdam) getekend, gericht op het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen. Zuivel is een voedingsstoffenrijk product en speelt een belangrijke rol in het leveren van energie, eiwitten en micronutriënten (SDG 2, 3) en het voorkomen van welvaartsziekten. Daarnaast draagt de Nederlandse zuivelsector bij aan het vergroten van kennis over zuivelproductie (SDG 4, 8). De Nederlandse zuivelindustrie werkt op het gebied van milieu en klimaat samen met ketenpartijen in de vorm van convenanten om energiegebruik te reduceren en hernieuwbare energie op te wekken (SDG 7, 13, 17).

Duurzame zuivelketen (Initiatief ITO en NZO)

Zuivelproducenten en verwerkende industrie werken samen, ook met stakeholders en ketenpartijen (SDG 17), voor een duurzame toekomstbesten-

dige melkveehouderij in de Duurzame Zuivelketen. Alle zuivelondernemingen stimuleren melkveehouders te verduurzamen op 4 gezamenlijke doelen ten aanzien van energie en klimaat, weidegang, diergezondheid & dierenwelzijn en milieu & biodiversiteit. Dit jaar hebben melkveehouders inzicht gekregen in hun bedrijfseigen klimaat footprint (SDG 13). Met WNF en Rabobank is een biodiversiteitsmonitor ontwikkeld (SDG 12, 15 en 17) en de zuivelketen wil toe naar een grondgebonden melkveehouderij, met minder gebruik van o.a. soja uit andere continenten (SDG 12).

Next Level Infra Systems (NLIS)

Het betreft een project van superinnovatieve snelwegen, te bouwen boven de E-wegen in de Rijndelta van Europa, Duitsland, Nederland en België waarin wordt samengewerkt met o.a. VolkerWessels. Doel is tweeledig. Enerzijds langs particuliere weg een substantiële bijdrage leveren aan de doorstroming van het verkeer in het drukste deel van Europa. Anderzijds door toepassing van tal van innovaties de automobilitéit de geëigende omgeving te bieden voor zijn technologische doorontwikkeling naar elektrisch en zelfsturend vervoer. Op de speciale wegen laden elektrische auto's tijdens het rijden op via inductielussen. Sensoren in de weg communiceren met de auto's en zorgen voor een veilig en eenduidig wegbeeld. Zonnepanelen maken de constructie met al zijn functies self supporting. Op deze wegen worden alleen personenauto's, bestelwagens en speciale bussen voor openbaar vervoer toegelaten. Vrachtverkeer moet beneden blijven. Maar doordat personenwagens kunnen kiezen voor deze gegarandeerde fileloze trajecten, komt er op de openbare wegen meer ruimte voor het vrachtverkeer. Deze veilige, energiezuinige en anti-congestiedienstverlening

wordt door de gebruikers betaald door middel van elektronische tol. Dit concept kan veel milieuwinst opleveren. Met deze wegen wordt de transitie van de auto van vervuilend naar schoon sterk bevorderd. NLIS draagt zo bij aan 6 SDGs te weten: 7, 8, 9, 11, 13 en 15.

NieuweStroom

Het platform van NieuweStroom creëert de stroomversnelling naar een schoon en toekomstbestendig energiesysteem. Klanten en partners worden verbonden om samen slimme en eerlijke oplossingen te realiseren en te delen. Gedacht kan worden aan softwaremodules in apparaten, die afname en afgifte van energie regelen op basis van vraag en aanbod. Dit bespaart energiekosten en vermindert de CO₂-uitstoot. Dit hoeft niet te leiden tot minder stroomverbruik (door toenemende elektrificatie middels onder andere warmtepompen, zonninstallaties en elektrisch vervoer), maar zorgt voor slimmer verbruiken en niet meer dan nodig. Dynamische en eerlijke prijzen zijn het fundament om fluctuaties in het energieverbruik af te vlakken; ze geven de financiële prikkel om bewuster vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen (bijv. waarom je elektrische auto opladen op een prijsspiek bij thuiskomst i.p.v. goedkoopste moment rond 3 uur 's nachts). Zo wordt voorkomen dat miljarden investeringen nodig zijn om het energienet te verzwaren om steeds groter wordende pieken op te vangen. Deze investeringen kunnen slimmer ingezet worden door bijvoorbeeld community batterijen te plaatsen. Het platform, alsook de kennis en technologie zijn open en toegankelijk voor iedereen.

NN Group

NN Group is een verzekeraar en vermogensbeheerder die in achttien landen actief is. NN wil lange termijn waarde creëren voor de stakeholders.

Speerpunten van NN's corporate citizenship strategie zijn: het verbeteren van financieel welzijn en verantwoord beleggen.

NN focust zich op SDGs 8 en 12.

Daarnaast zijn de SDGs 1, 3 en 7 gekozen vanwege specifieke activiteiten zoals NN's engagement met investee companies en de impact investeringen. NN Investment Partners heeft een methodologie ontwikkeld waarmee de bijdrage van bedrijven aan de SDGs wordt beoordeeld en volgens de SDGs kan worden belegd. Deze methodologie wordt toegepast op het NN (L) Global Equity Impact Opportunities Fund (EUR 328 mio, H1 2018) en het NN Global Sustainable Opportunities Fund (EUR 252 mio, H1 2018). Het NN (L) Green Bond Fund is sterk gegroeid en kent een beheerd vermogen van EUR 560 mio (H1 2018).

Samen met FMO, lanceerden we in 2018 het NN FMO Emerging Markets Loans Fund dat investeert in leningen aan financiële instellingen, duurzame energieprojecten en agrarische bedrijven in opkomende markten. In samenwerking met BNG Bank en Bewust Investeren BV creëerde NN Group in 2018 een nieuwe financiële propositie ten behoeve van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Het maatschappelijke programma, NN Future Matters, richt zich op financiële zelfredzaamheid en het creëren van economische kansen. Sinds 2015, zijn 74.000 jongeren bereikt (2020 doelstelling: 100.000 jongeren).

Samen met andere financiële instellingen heeft NN bijgedragen aan verschillende publicaties, waaronder 'SDG impact indicators, a guide for investors and companies'. Momenteel wordt geprobeerd deze indicatoren te verankeren in bestaande reporting initiatieven.

NUON

Als onderdeel van Vattenfall, wil Nuon binnen één generatie vrij zijn van fos-

siele brandstoffen; niet alleen voor het eigen energiebedrijf, maar ook voor klanten en de wereld om NUON heen. Met deze ambitie en strategie draagt het bedrijf direct bij aan de SDGs, vooral 7, 8, 11, 12, 13 en 17. Zo zet Nuon/Vattenfall zich in om problematische schulden bij klanten te voorkomen, onder andere samen met gemeenten op het gebied van 'Vroegsignalering', maar ook via de *Schuldeiserscoalitie* en in het eigen incassoproces (zie [schulden voorkomen](#)). Om de ambitie om fossielvrij te zijn in één generatie, waar te maken investeert het bedrijf fors in zonnepanelen, wind, elektrificatie van de energievoorzieningen vervoer, worden de kolencentrales gesloten en stapt het bedrijf voor de gascentrales over op CO₂-vrije brandstoffen. Zo ontwikkelt NUON één van de grootste windparken op land (Windpark Wieringermeer, 400MW) en heeft men de wereldprimeur met de bouw van het eerste subsidievrije offshore windpark Hollandse Kust Zuid (750 MW). Daarnaast helpt NUON de klanten met het verduurzamen van het energiegebruik thuis of op de zaak, met bijvoorbeeld zonnepanelen en energiebesparingsoplossingen, én op de weg als marktleider publiek-laden voor elektrisch vervoer.

NVZ

NVZ is de brancheorganisatie voor fabrikanten en importeurs van producten die te maken hebben met het reinigen, desinfecteren en onderhouden van de woon- en werkomgeving. Met als insteek 'Schoon | Hygiënisch | Duurzaam' wordt bijgedragen aan verschillende SDGs. Onder meer SDG 3 die tot doel heeft een gezond leven en welzijn voor iedereen te verzekeren. Een gezond leven begint met goede hygiëne. Dit wordt onder andere bereikt door een goede schoonmaakroutine: bijvoorbeeld op de plaatsen waar eten wordt

bereidt maar ook daar waar mensen toiletteren. Was- en reinigingsmiddelen zijn onmisbaar bij een efficiënte schoonmaakroutine. Daarnaast werkt de sector aan kennis en opleidingen op het gebied van goede hygiëne. SDG 5 staat voor het bereiken van gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Als wordt gekeken naar de verdeling van de huishoudelijke taken, constateert NVZ dat wereldwijd (helaas) nog altijd de vrouw een grotere rol speelt in het huishouden. Het aanbod van steeds efficiëntere schoonmaakproducten heeft er echter toe geleid dat er relatief minder tijd hoeft te worden besteed aan het huishouden. Daarmee is er meer tijd gekomen, met name voor vrouwen en meisjes, voor opleiding en werk. Iets dat nodig is om de SDG agenda tijdig te realiseren.

NXP Semiconductors

Zestig jaar geleden werd de eerste werkende geïntegreerde schakeling (chip) ontwikkeld. De chip maakt deel uit van ons dagelijks leven en leven zonder chips is ondenkbaar geworden. Dit betekent ook dat chiptechnologie, en dus NXP Semiconductors als een van de grootste chipfabrikanten ter wereld, een belangrijke bijdrage kan leveren aan de realisatie van de VN SDGs. NXP Semiconductors is sinds 2014 lid van de Responsible Business Alliance en sinds 2017 van de UN Global Compact. NXP Semiconductors producten, operationele activiteiten en activiteiten op het gebied van maatschappelijke betrokkenheid dragen bij aan 15 van de 17 SDGs. Onze producten dragen bij aan de volgende 6 SDGs:

- # 2 Zero Hunger: met de chiptechnologie kan in de hele voedselketen data worden verzameld. Met al deze gegevens wordt de landbouw efficiënter en productiever, en wordt voedselverspilling voorkomen.
- # 3 Good Health and Well-Being: de chips worden steeds meer toegepast

in de medische wereld. Bijvoorbeeld als het gaat om het monitoren en diagnosticeren van patiënten met behulp van een snelle en beveiligde draadloze verbinding met de arts of het ziekenhuis. Dit draagt bij aan een betere en betaalbare gezondheidszorg.

- # 4 Quality Education: met behulp van de technologie leert NXP kinderen programmeren, en laat ze ervaren hoe leuk technologie kan zijn. NXP is overtuigd van het belang van het op jonge leeftijd ontwikkelen van digitale vaardigheden.
- # 9 Industry Innovation and Infrastructure: de producten dragen direct bij aan het verminderen van energieverbruik van apparaten, straatverlichting en gebouwen.
- # 11 Sustainable Cities and Communities: de chips die in de auto-industrie worden gebruikt, dragen actief bij aan de verhoging van de verkeersveiligheid, de verkeersstroom en daardoor (indirect) de luchtvervuiling.
- # 16 Peace, Justice and Strong Institutions: de technologie beveiligt persoonlijke informatie zoals in elektronische paspoorten en in de gezondheidszorg om identiteitsdiefstal te voorkomen en daarmee vaak fraude.

Ørsted

Ørsted richt zich op windenergie op zee en werkt onder meer aan de komst van het windpark Borssele 1+2 voor de Zeeuwse kust. Het windpark van 752 MW (94 turbines) wordt het grootste windpark op zee van Nederland. Borssele 1+2 gaat een hoeveelheid elektriciteit leveren die overeen komt met het gebruik van een miljoen Nederlandse huishoudens. Ørsted heeft Zeeland als thuishaven gekozen voor het onderhoud en de coördinatie van de bouw van het windpark. Eind 2018 start in Vlissingen-Buitenhaven de bouw van de onderhoudslocatie. Ook gaat het energiebedrijf dan van

start met de werving van (onderhouds) personeel voor het windpark.

Outdoor Furniture Nederland (OFN)

Het bedrijf ontwerpt, realiseert, onderhoudt en exploiteert 'objecten' in de buitenruimte. Gedacht kan worden aan meubilair, bushaltes of reclameobjecten langs wegen. Het bedrijf onderschrijft de SDGs en draagt concreet bij aan zeker vijf doelen met veel nadruk op circulariteit. Vervuiling wordt actief bestreden, reststromen worden hergebruikt en afval wordt voorkomen. Onder meer door sensortechnieken toe te voegen in de objecten. Die geven inzicht in de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving. Samen met partners wordt dan ingezet op maatregelen om de omgeving veiliger en gezonder te maken. Zo wordt de luchtkwaliteit gemeten – onder meer fijnstof, stikstof en ozon – en worden systemen ingezet die fijnstof aantrekken en dus uit de lucht halen. In de buitenruimte kan daarmee tot dertig procent fijnstofreductie worden bereikt binnen een radius van vijftig meter. Zo wordt bijgedragen aan een gezonde leefomgeving voor omwonenden en medewerkers van bedrijven op zo'n locatie. Het bedrijf bestrijdt niet alleen actief de vervuiling van de leefomgeving, maar houdt ook rekening met het milieu en de invloed daarop door in de ontwerpfase de objecten zoveel mogelijk groen, circulair en duurzaam te maken. Circulariteit betekent hergebruik op productniveau. Om dit te bewerkstelligen worden de producten uniform en modulair gemaakt, waardoor ze breed inzetbaar zijn. Zo voorkomt circulariteit nieuw afval.

Philips

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de strategie van het gezondheidstechnologie bedrijf en Philips gelooft dat technologie en verantwoor-

delijk leiderschap een bijdrage kunnen leveren aan SDG 3, 12 en 13. Philips zet zich in 3 miljard menselijke levens te verbeteren vanaf 2025, waarvan 300 miljoen mensen in gemeenschappen met geen of slechte toegang tot zorg. Om de toegang tot de gezondheidszorg te verbeteren is samenwerking essentieel. Philips ondersteunt daarom actief het SDG Partnership Platform in Kenia dat zich richt op het ontwikkelen van Publiek Private Partnerships (PPP) voor het versnellen van de transformatie van de primaire zorg. In 2018 hebben Philips en de overheden van Ethiopië en Nederland een overeenkomst met een looptijd van zeven jaar getekend voor de bouw van het eerste gespecialiseerde cardiologiecentrum in Ethiopië. Alle grote medische systemen worden in 2020 door Philips teruggenomen en krijgen een herbestemming, deze circulaire strategie wil Philips uitbreiden tot alle medische apparatuur in 2025 (SDG12). Philips zet zich daarnaast in om CO₂-neutraal te worden in haar activiteiten door het gebruik van duurzame energie, verminderde emissies, en verhoogde energie-efficiëntie (SDG 13). Door verantwoord om te gaan met energie en materialen, Eco-Design-principes toe te passen bij het ontwerpen van groene producten en oplossingen, en andere sleutelfactoren aan te pakken, blijft duurzaamheid verankert in de innovatieprocessen.

Platform Zelfstandige Ondernemers (PZO)

Het platform draagt onder meer bij aan de SDGs 4, 8 en 10. Zo is in samenwerking met MigrantINC en HarveyBloom een bijeenkomst voor ondernemende statushouders georganiseerd. Statushouders die een onderneming in Nederland willen beginnen hebben vaak moeite met het doorgronden en begrijpen van het

complexe Nederlandse systeem van wet- en regelgeving. Onderwerpen als BTW, inschrijven bij de Kamer van Koophandel en het afdragen van inkomstenbelasting zijn uitgebreid aan bod gekomen. Het Nederlands werd gehanteerd en deels vertaald in het Arabisch en Engels. Met deze activiteiten wil het platform met betrokken partners meer vluchtelingen naar economische zelfstandigheid helpen en zorgen dat mensen sneller met succes geworteld raken in de samenleving.

PwC

PwC Nederland focust op 4 SDGs. De SDGs sluiten naadloos aan op het streven van PwC Nederland om een purpose geleide en waardengedreven organisatie te worden. Op basis van de bedrijfsstrategie en kernactiviteiten kan PwC op vier SDGs de meeste impact maken, zonder de andere SDGs te vergeten. Voor deze gekozen SDGs is een concrete ambitie geformuleerd:

- onze mensen digitaal fit maken (SDG 8);
- een inclusieve cultuur stimuleren (SDG 10);
- 100% circulair worden (SDG 12);
- en bijdragen aan het (her)vormen van belastingwetgeving (SDG 16).

Er wordt actief gestuurd op deze ambities met KPIs die worden geïntegreerd in de management rapportages en het jaarverslag. Kennisdeling is daarbij van groot belang. Door samenwerking vanuit verschillende sectoren en met een integrale benadering tussen de doelen kan de meeste impact worden gemaakt. Zo is bijvoorbeeld met de [SDG Reporting Challenge](#) en de [SDG Booster](#) onderzocht hoe verschillende sectoren de SDGs integreren en over de SDGs rapporteren. De bevindingen zijn gedeeld tijdens het SDG Booster event in november 2017. Daarnaast start dit jaar een intern programma

om PwC'ers te informeren over en enthousiasmeren voor de SDGs.

Rabobank

De Rabobank is een coöperatieve bank met diepe wortels in de maatschappij. Rabobank wil vanuit haar missie 'Growing a better world together' als toonaangevende Food & Agribank maatschappelijke impact realiseren op het gebied van voldoende en duurzaam geproduceerde gezonde voeding voor een groeiende wereldbevolking.

De Rabobank beschouwt de zeventien SDGs als benchmark voor de uitdagingen waar we gezamenlijk voor staan. De Rabobank draagt bij aan het realiseren van de SDGs met financiële ondersteuning, het delen van kennis en het verbinden van partijen. De Rabobank heeft haar bijdrage aan de SDGs verankerd in haar strategische ambitie, omdat zij de verantwoordelijkheid voelt om hieraan een betekenisvolle bijdrage te leveren. Haar visie *Banking for Food* en Bankieren voor Nederland wordt concreet gemaakt met het driejarige programma Kickstart Food. Binnen dit programma steunt Rabobank, samen met klanten en partners, initiatieven voor klimaatvriendelijke landbouw en initiatieven die voedselverspilling tegengaan. Daarbij wil ze de thema's meer nadrukkelijk op de agenda zetten en zichtbaar maken hoe samenwerking kan bijdragen aan het vinden van oplossingen die substantieel bijdragen aan het behalen van de SDGs.

In het jaarlijkse SDG-rapport brengt de bank per SDG in kaart welke initiatieven worden ondersteund (met financiële oplossingen, kennis of netwerk). Ook worden concrete voorbeelden behandeld zoals het UN Partnership, de Circular Economy Challenges en de Verspillingsfabriek. Voor meer info zie: <https://www.rabobank.com/en/images/rabobanks-contribution-to-the-un-sustainable-development-goalsv2.pdf>.

Randstad

Het wereldwijde bedrijf dat zich richt op uitzendwerk en HR-diensten, draagt als het gaat om de SDGs met name bij aan nummer 8 'promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all'. Het doel is om in 2030 wereldwijd 500 miljoen mensen verder te helpen in hun werklevens. Een voorbeeld uit Nederland is Randstad Participatie dat mensen met een arbeidsbeperking aan het werk helpt en bedrijven hierbij ondersteunt (www.randstad.nl/werkgevers/onze-hr-diensten/hr-oplossingen/participatie).

Recron

De Nederlandse recreatiebedrijven zijn actief via campings, vakantieparken, groepsaccommodaties of jachthavens. Zij dragen bij aan de SDG agenda op het gebied van onder andere lokale economische ontwikkeling, schoon drinkwater en sanitair, opwekking van duurzame energie en beheer van de natuur. Onder meer via Green Key worden ondernemers binnen de branche ondersteund om hun bedrijf duurzamer te laten zijn. Green Key is hét internationale keurmerk voor duurzame bedrijven en doen er alles aan om het milieu te sparen en gaan daarmee verder dan de bestaande wetten en regelgeving. In Nederland zijn zo'n 700 gecertificeerde locaties. Ook het ecolabel voor stranden en jachthavens Blauwe Vlag helpt mee voor een schoner milieu.

Rijk Zwaan

Onder het motto 'Sharing a healthy future' worden verbeterde groenterrassen ontwikkeld, waarmee Rijk Zwaan bijdraagt aan m.n. de SDGs 2, 8, 12 en 17. Inzet is een groeiende wereldbevolking te kunnen blijven voorzien van gezonde producten, rekening houdend met en inspeliend op klimaat-

verandering en de beperkte beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen (SDG 2.4). Verbeterde rassen zorgen bijvoorbeeld voor een efficiëntere benutting van landbouwgrond en een lager verbruik van water (SDG 8.4). Andere veredelingsdoelen zijn een verminderde toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (SDG 12.4) en een langere houdbaarheid, zodat minder voedsel wordt verspild (SDG 12.3). Voor de ontwikkeling van deze rassen is het kunnen blijven beschikken over de genetische variatie die de natuur biedt noodzakelijk. Daarom wordt wereldwijd samengewerkt met genenbanken. Rijk Zwaan financiert verzamelmissies die de genenbanken in staat stellen hun collecties uit te breiden en genetische bronnen voor de toekomst veilig te stellen (SDG 2.5). Ook wordt ingezet op het bestrijden van honger en armoede in ontwikkelingslanden. Aantrekkelijke en kwalitatief hoogstaande groenten dragen bij aan de ontwikkeling van lokale afzetstructuren en een verhoging van de groenteproductie en -consumptie (SDG 17.11). Ook kennisoverdracht is essentieel. Daarbij werkt Rijk Zwaan intensief samen met overheden, ngo's en andere (lokale) partners (SDG 17.17), bijvoorbeeld via het publiek-private samenwerkingsproject SEVIA, waarbij kennis over tuinbouwtechnieken zich via het 'train the trainer' principe verspreid over Tanzania.

Royal HaskoningDHV

Uit het recent gepubliceerde CBS-rapport 'Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs) dichterbij gekomen' blijkt dat Nederland verder wegzakt uit de EU-kopgroep qua broeikasgasintensiteit per inwoner. Royal HaskoningDHV onderneemt innovatieve acties in haar operatie en via haar dienstverlening om CO₂-reductie te realiseren en hierdoor constructief

bij te dragen aan o.a. SDG13. Laten we mobiliteit als voorbeeld nemen. Als een van de voorlopers in Nederland kiest Royal HaskoningDHV voor een complete verduurzaming van haar leasevloot en gaat voor 100% elektrisch. Deze ambitie moet in 2021 zijn gerealiseerd en is onderdeel van haar duurzame mobiliteitsbeleid. Het bedrijf geeft hiermee invulling aan de energietransitie in mobiliteit. Het stoppen met de hybride- diesel- en benzine-auto's betekent een vermindering van Royal HaskoningDHV's CO₂-uitstoot met 2.000 ton per jaar. Vergelijkbaar met de uitstoot van 300 gezinnen en goed voor een verlaging van Royal HaskoningDHV's CO₂-uitstoot in Nederland met 13%. CEO Erik Oostwegel benadrukt dat wanneer je als bedrijf klanten adviseert over duurzame mobiliteit en de energietransitie, je zelf de daad echt bij het woord moet voegen.

Koninklijke Vopak

Gedreven door zijn bestaansreden, 'Storing vital products with care', en de voor het bedrijf meest relevante ('materiële') duurzaamheidsvraagstukken, omarmt Koninklijke Vopak vier specifieke SDGs. Ten eerste faciliteert Vopak toegang tot energie en schone brandstoffen, en omarmt het de energietransitie door te onderzoeken hoe het oplossingen kan helpen ontwikkelen voor een CO₂-arme toekomst (SDG 7: betaalbare en schone energie). Ten tweede stelt Vopak de veiligheid van de medewerkers en haar burens als allereerste prioriteit (SDG 8: 'decent work and economic growth'). Daarbij wil het bedrijf de negatieve effecten van de activiteiten op de omgeving minimaliseren, vooral door emissies naar lucht, water en bodem te verlagen (SDG 12: Responsible consumption and production). Tot slot, om de producten die het bedrijf worden toevertrouwd zorgvuldig op te kunnen slaan, onderhoudt

en runt Vopak een betrouwbare en duurzame terminal-infrastructuur in belangrijke havens over de hele wereld. Daarvoor worden onder meer substantiële investeringen gedaan in digitalisering en nieuwe technologie (SDG 9: Industry, innovation and infrastructure). Nu Vopak deze SDGs heeft omarmd, wordt de volgende stap om concrete doelstellingen (targets) te formuleren die de komende jaren zullen worden nagestreefd om de bijdrage aan de SDGs te realiseren.

Schiphol

Schiphol Group zet zich sterk in voor het verduurzamen van de luchtvaartsector. Daarbij worden drie doelen gehanteerd: een luchtvaartsector met een schone toekomst, toekomstbestendige luchthavens, en een gezonde werk- en leefomgeving. Aan deze doelen zijn twee lange termijn-doelstellingen gekoppeld: Schiphol is een klimaatneutrale luchthaven in 2040 en een zero waste airport in 2030. De SDGs worden benut om de regie- en voortrekkersrol van het bedrijf ook op de lange termijn in te vullen en te versterken. In 2016 zijn de activiteiten afgezet tegen de SDGs. Van de zeventien SDGs zijn er zes die aansluiten op de activiteiten en rol in de keten (SDGs 8, 9, 11, 12, 13 en 17). Op deze SDGs wordt positieve impact vergroot en wordt de negatieve impact verkleind, om zo te werken aan een toekomstbestendige luchtvaartsector (zie ook geïntegreerde jaarverslag 2017 over de bijdrage aan SDGs www.jaarverslagschiphol.nl). Daarnaast heeft de brancheorganisatie Airport Council International de *Environmental Strategy Committee*. Schiphol heeft het initiatief genomen om de SDGs in dit overleg te bespreken om enerzijds de kennis over de SDGs te vergroten en anderzijds om de Europese airports te laten leren van elkaars inzichten.

Schoonmaakbranche OSB

In de schoonmaakbranche wordt onder meer samen met de sociale partners gewerkt aan de duurzame en brede inzetbaarheid van werknemers. Dit raakt met name aan SDG 8. Op dit vlak zijn o.a. in de meest recente CAO afspraken gemaakt. Enerzijds gericht op het vergroten van de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt van werknemers. Anderzijds wordt actief ingezet op het langer gezond aan het werk houden van mensen, de mogelijkheid om opleidingen te volgen en het leren van Nederlands. Bedrijven bieden werknemers ook arbeidsovereenkomsten aan met meer uren.

Signify

Signify hanteert vooral een sterke focus op vier SDGs, omdat het bedrijf daar de meeste impact op kan hebben: SDGs 7, 11, 12 and 13.

- SDG 7: Met het behalen van de doelstelling om in 2020 meer dan 2 miljard LED lampen & armaturen te leveren, besparen we energiegebruik gelijk aan de hoeveelheid die door 60 middelgrote coal-fired power stations wordt geleverd indien gecombineerd met netwerksystemen. Ook wordt toegang voorzien tot licht aan gemeenschappen die geen of onvoldoende toegang hebben tot een stabiel elektriciteitsnetten.
- SDG 11: de duurzame operationele praktijken en de duurzame producten, systemen en diensten verminderen de negatieve milieu-impact van steden. Via de Philips Lighting foundation levert Signify humanitaire hulpverlichting bij rampen
- SDG 12: duurzame verlichting is energie- en grondstoffen efficiënt en draagt bij aan de maatschappelijke behoeften. Verlichting vormt nu 15% van de wereldwijde elektriciteitsvraag. Een wereldwijde omslag naar LED zou deze vraag met 8% verlagen in 2030. Met het duurzaamheids-

programma wordt over de breedte de milieudruk van de activiteiten gereduceerd.

- SDG 13: de overgang naar de 'low-carbon' economie wordt door Signify gesteund door de belofte aan CO₂-neutraliteit, het gebruik van hernieuwbare elektriciteit, en het leveren van duurzame verlichting. Hierin wordt ook gewerkt in partnerschappen met VN, overheden, wetenschap, NGO's en collega-bedrijven. Meer informatie is beschikbaar via <https://www.signify.com/global/our-company/corporate-social-responsibility/contribution-to-sdgs> en <https://www.signify.com/global/sustainability>

Shell

Shell richt zich in het bijzonder op zes SDGs, te weten 7, 8, 11, 12, 13 en 17. De volgende voorbeelden onderstrepen dat. Als het gaat om betaalbare en

duurzame energie (7), heeft het bedrijf in Myanmar met PACT gewerkt, een non-profit organisatie, om in 2017 ongeveer 20.000 mensen te voorzien van toegang tot duurzame energie. Sinds het begin van dit programma in 2015 heeft Shell het levensonderhoud van circa 35.000 mensen verbeterd. Inzake fatsoenlijke banen en economische groei (8) werden via het Shell LiveWire programma onder meer 4159 mensen getraind, 450 ondernemingen opgericht, 465 bestaande ondernemingen ondersteund, 1697 banen gecreëerd en zijn 10 ondernemingen toegetreden tot Shell's supply chain. Er is ook bijgedragen aan verantwoordelijke consumptie en productie (12) door investeringen in technologieën en brandstoffen met een lager koolstofgehalte zoals bio-brandstoffen en elektrisch vervoer. In 2017 heeft Shell NewMotion gekocht, een in Nederland gevestigd bedrijf met

een van Europa's grootste netwerken van oplaadpunten voor elektrisch vervoer. Het bedient ongeveer 30.000 private elektrische oplaadpunten in o.a. Nederland. Ook geeft het ongeveer 100.000 geregistreerde NewMotion charge card gebruikers toegang tot meer dan 50.000 publieke oplaadpunten in 25 Europese landen. Werken aan SDG 13, klimaatverandering tegengaan, blijkt onder meer uit het Quest CCS project (Shell's belang 10%) in Canada dat in 2017 meer dan 1 miljoen ton CO₂ heeft afgevangen en veilig opgeslagen. Daarnaast heeft het bedrijf de ambitie om de netto *carbon footprint* van haar energieproducten – uitgedrukt in gram/CO₂ per verbruikte megajoule – met de helft te verminderen in 2050. Als tussendoel streeft Shell naar een verminderen van 20% om in 2035. Iedere vijf jaar wordt voortgang geëvalueerd en gerapporteerd om er zeker van te zijn dat Shell gelijk loopt met de

samenleving, conform de afspraken in het Parijs-akkoord.

Suiker Unie

Suiker Unie ontwikkelt, produceert en vermarkt suiker en suikerspecialiteiten. Het bedrijf is onderdeel van Royal Cosun en draagt bij aan vier SDGs, te weten 6, 7, 13 en 17. Voorbeelden waarmee wordt bijgedragen aan de SDGs betreft bijvoorbeeld de verdere uitbreiding van de productie van groen gas (met >30 miljoen kuub 30% van de totale productie in Nederland). Een ander voorbeeld met een grote impact betreft het hergebruik van water. Het bedrijf verwerkt jaarlijks ruim 3 miljoen ton suikerbieten tot suiker, een proces waar veel water bij vrij komt. Een suikerbiet bestaat voor driekwart uit water. Een deel van dit restwater wordt nu gezuiverd tot hoogwaardig zoetwater en is beschikbaar voor de tuinders als aanvullende gietwaterbron. De tuinbouwgewassen groeien dus op restwater van suikerbieten. Ondergrondse waterberging ASR (Aquifer Storage and Recovery) in brakke grondlagen maakt het mogelijk om altijd voldoende zoetwater beschikbaar te hebben als de lokale tuinbouw om water vraagt. Tuinders zijn zo verzekerd van voldoende hoogwaardig gietwater, ook bij langdurige droogte in de zomer. Deze duurzame zoetwatervoorziening en de ondergrondse waterberging in Dinteloord (Noord-Brabant) is ontwikkeld door wateronderzoeksinstituut KWR en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) en is in coöperatieve eigendom van de tuinders. Het systeem is een mooi voorbeeld van hoe de ondergrond kan bijdragen aan het halen van waterdoelstellingen in de circulaire economie (zie ook <https://www.glastuinbouwwaterproof.nl/nieuws/ondergrondse-waterberging-voor-hergebruik-restwater-suiker-unie/>).

Thuiswinkel.org

De e-commercesector heeft zich als doel gesteld om de CO₂-uitstoot in de logistieke operatie in 2025 te halveren ten opzichte van de uitstoot in 2017. Hiermee werken we actief aan SDG 13: het bestrijden van klimaatverandering. We hebben Bewust Bezorgd ontwikkeld: een rekenmodel dat de CO₂-uitstoot voor de pakketbezorging inzichtelijk maakt. Dit zorgt ervoor dat e-commerce bedrijven gericht aan de juiste knoppen kunnen draaien om de CO₂-uitstoot verder omlaag te brengen. Uiteindelijk kan ook de consument de keus worden geboden voor de meest duurzame bezorgoptie. Uniek is de samenwerking in de sector om de klimaatdoelen te bereiken: zowel grote webwinkels als bol.com, Wehkamp, Coolblue en OTTO als de vervoerders PostNL, DHL en Dynalonic zijn betrokken bij de ontwikkeling van het rekenmodel.

Topsector HighTech

De Nederlandse High Tech sector speelt een centrale rol in de ontwikkeling van *key enabling technologies* die leiden tot nieuwe oplossingen die cruciaal zijn voor het realiseren van de SDGs. Alle SDG doelen zijn onderling verbonden en relevant en vragen veel nieuwe technologie. Zo zie je de impact van de high tech sector terug op bijvoorbeeld:

- SDG 3, Gezondheid & welzijn: slimme innovaties die direct de toestand – denk aan de huid, de prostaat of het hart – aflezen en zo snel en toegesneden informatie geven aan de zorgverleners. De ontwikkeling van microneedles (door U-needle), lab-on-a-chip solutions (door Micronit) en zelfs organ-on-a-chip ontwikkelingen (Delft Universiteit), bieden oplossingen voor uitdagingen zoals te vaccineren in moeilijke gebieden. Een bedrijf als Intravac in Bilthoven is wereldleider

en door de WHO geselecteerd als de internationale hub voor polio-vaccinatietechnologie.

- SDG 6 (Schoon drinkwater en sanitair): waterschaarste vormt wereldwijd een groot probleem. Een specifiek op het mkb gericht project ontwikkelde een sensor die precies aangeeft hoe het met de waterbehoefte in een perceel staat.
- SDG 7 (Duurzame en betaalbare energie): het Nederlandse tech-bedrijf Dr. Ten ontwikkelde de zeezout batterij die gemaakt wordt met mineralen, koolstof soorten en zouten die grotendeels uit de zee en natuurlijke materialen worden gewonnen. Deze slaat energie op, gewonnen uit wind en zonne-energie en is ook geschikt voor huishoudens wereldwijd.
- SDG 9 (innovatie, industrie en infrastructuur): denk aan lichtgewicht materialen voor constructies, duurzame energie, materialen voor batterijen, zon en wind energie en materialen voor medische implantaten. De techsector maakt ook een volgende sprong in mobiliteit mogelijk, zoals voertuig-tot-voertuig communicatie voor veiliger en duurzamer verkeer.
- SDG 13 (klimaatactie): Nederland is koploper in aardobservatie instrumenten. Nederlandse bedrijven en wetenschapsinstellingen werken aan de ontwikkeling van het satelliet-instrument Tropomi, dat zich in de ruimte beweegt op de ESA-satelliet Sentinel-5-precursor. Dit gaat een belangrijke rol in wereldwijd klimaatonderzoek en meting van de luchtkwaliteit spelen en bijdragen aan oplossingen voor wereldwijde uitdagingen op het gebied van klimaat, mobiliteit en gezondheid.

Transdev NL

Nieuwe innovatieve duurzame mobiliteitsoplossingen is waar Transdev NL op inzet. In diverse regio's in Nederland wordt gereden met 100% elektrische bussen. Op en rond Schiphol rijdt de grootste elektrische busvloot (bestaande uit 100 elektrische bussen) van Europa. Alleen al rond Schiphol zal dit aantal in 2021 uitgroeien tot meer dan 250 bussen. In andere concessies in Nederland rijden ook elektrische bussen. Daarnaast wordt gericht ingezet op vraaggestuurd vervoer (real time on demand mobility), dat leidt tot gerichtere inzet van voertuigen. Dit betekent o.a. betere dienstverlening aan reizigers en minder voertuigen op straat.

Transport en logistiek Nederland (TLN)

Nederland als groene poort van Europa. Dat vat de ambitie van TLN met betrekking tot de SDGs goed samen. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft door de decennia heen een vooruitstrevende positie gerealiseerd op het gebied van transport en logistiek. De ligging met havens en waterwegen maar ook door de weginfrastructuur en de achterlandverbindingen heeft het transporterend bedrijfsleven Nederland stevig op de kaart gezet. Maar resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Duurzaamheid, klimaat, emissies en bereikbaarheid. Het zijn de kernwoorden van nu als het gaat om de mobiliteit, inclusief het goederenvervoer.

Voor Transport en Logistiek Nederland ligt in de uitdaging tevens de oplossing voor de toekomst. TLN neemt daarom in samenspraak met tal van publiek-private partners graag een leidende rol om de transitie naar duurzaam goederenvervoer in goede banen te leiden. Het vermogen om georganiseerd en constructief te

overleggen tussen bedrijfsleven en overheden kenmerkt Nederland in de wereld. Met een doelgerichte aanpak kunnen we die samenwerking krachtig vormgeven.

- Zero emissievrachtauto's, te beginnen in de binnensteden.
- Gebruik van hernieuwbare bio-brandstoffen waar het nog niet elektrisch kan.
- En blijven werken aan maximale efficiëntie in de logistieke ketens.

Zo waarborgt TLN de positie van Nederland op het gebied van transport en logistiek. Dat doet de branche in samenwerking met partners terecht een belangrijk onderdeel van de SDG agenda- zoals de initiatieven die ontplooid worden via de Mobiliteitsalliantie.

TUI Nederland

In 2015 zette TUI haar duurzaamheidsstrategie *'Better Holidays, Better World'* in gericht op drie pijlers – *Step lightly, Make a difference, Lead the Way* – en draagt zo bij aan de SDG-doelen. Deze strategie heeft de *Silver Class Sustainability Award 2018* ontvangen en is vermeld in het *Sustainability Yearbook 2019* van onderzoeksbureau RobecoSam. Een van de doelen is om tegen 2020 tien miljoen duurzame vakanties te leveren. TUI fly wil met haar vliegtuigen de laagste CO₂-uitstoot per passagierskilometer van Europa hebben (tussen 2008 en 2015 is de CO₂-uitstoot van TUI fly Nederland met ruim 21 procent gereduceerd). De airlines van TUI streven gezamenlijk een reductie van 10% van CO₂-uitstoot na, voor 2020. Met de TUI Care Foundation investeert TUI ook 10 miljoen per jaar per 2020 om aangewezen goede doelen te ondersteunen en de positieve impact van het toerisme op de bestemmingen te stimuleren.

- *Step Lightly*: de grootste invloed heeft TUI op de eigen luchtvaartmaatschappijen, hotels, cruises,

reisbureaus en hoofdkantoren. *'Better Holidays, Better World'* start met het reduceren van de milieu-impact van de eigen bedrijfsactiviteiten met 10% tot 2020. De airlines hebben de laagste CO₂-uitstoot van Europa.

- *Make a difference*: Om de kwaliteit en het bijzondere karakter van vakantiebestemmingen te behouden, worden de vakantieproducten met oog voor duurzaamheid geselecteerd. TUI richt zich op het verduurzamen van de inkoop van vervoer, verblijf en vermaak en vergroot dit aanbod – samen met lokale agenten – voor de duurzame ontwikkeling van vakantiebestemmingen. Ze informeren, activeren en stimuleren klanten en collega's actief over duurzaam toerisme. Meer dan één miljoen klanten verblijft in een accommodatie met een erkend duurzaamheidslabel, waarbij ook de lokale bevolking de voordelen heeft.
- *Lead the way*: De schaal waarop TUI opereert als onderdeel van TUI Group geeft de middelen en het bereik om de positieve impact van vakanties verder te vergroten. Door te innoveren en investeren neemt TUI het voortouw in duurzaamheid in toerisme.

Unilever

Unilever is wereldwijd toonaangevend in *fast-moving consumer goods*. Iedere dag gebruiken 2,5 miljard consumenten een Unilever-product, waardoor Unilever zich van oudsher bewust is van haar grote verantwoordelijkheid bij het creëren van welvaart en welzijn voor mens & maatschappij. Paul Polman, CEO Unilever, participeerde daarom in het 'High-Level Panel on the Post-2015 Development Agenda', van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (UN); deze werkzaamheden stonden mede aan de basis van de 'UN Sustainable

Development Goals (SDGs)'. De SDGs vormen het wereldwijde actieplan voor een duurzame planeet en samenleving in 2030. Paul Polman had voorts een belangrijke rol bij de totstandkoming van het rapport Better Business, Better World, waarin de unieke business case wordt belicht, die zich voortdoet wanneer de SDGs daadwerkelijk worden gerealiseerd.

De SDGs sluiten naadloos aan bij het Unilever Sustainable Living Plan, dat in 2010 werd gelanceerd. Unilever is wereldwijd actief, in meer dan 190 landen, en zet zich onder meer in om de gezondheid & welzijn van 1 miljard mensen te verbeteren en de levensstandaard van miljoenen mensen in de keten te verhogen en tegelijkertijd de milieu impact te halveren. Het is een agenda die Unilever niet alleen kan realiseren, maar die mede via partnerschappen — in lijn met SDG17: *'Partnerschap om doelen te bereiken'* — tot stand moet worden gebracht. Daarbij gaat het over samenwerking tussen het bedrijfsleven onderling, maar ook samen met, en tussen bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en wetenschap. Voor nadere informatie over de inspanningen van Unilever op het gebied van de SDGs, zie aub: <https://www.unilever.nl/duurzaam-leven/strategie/un-sustainable-development-goals/>

Vakcentrum

De brancheorganisatie voor zelfstandig retail ondernemers in food, non-food en fast moving consumer goods en de belangenbehartiger voor franchisenemers, zet zich onder meer in voor de SDGs gericht op veilige en duurzame steden, fatsoenlijke banen en een inclusieve samenleving. Voor de realisatie van duurzame steden wordt via het Platform De Nieuwe Winkelstraat samen met lokale stakeholders ingezet op versterking en behoud van toekomstbestendige winkelgebieden

en daarbij het tegengaan van leegstand en het verlies van werkgelegenheid. Als het gaat om fatsoenlijke banen (SDG 8) wordt vanuit de nieuwe CAO ingezet op aandacht voor loopbaanperspectieven, een leven lang leren en opleidingsmogelijkheden. Inzet voor een inclusieve samenleving komt tot uitdrukking in het Actieplan Toegankelijkheid, gericht op activiteiten ten behoeve van mensen met een beperking. Deze activiteiten houden onder meer verband met het verbeteren van fysieke toegankelijkheid van winkels en het vergroten van participatie door werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te moedigen.

Vakcentrum en Super Supermarkt Keurmerk (SSK)

Het SSK keurmerk voor zelfstandige supermarktondernemers die lokaal en maatschappelijk verantwoord ondernemen, is een initiatief van het Vakcentrum en is ontwikkeld in samenwerking met TNO. De kernthema's binnen de MVO Prestatieladder zijn uitgangspunt binnen het keurmerk. Ondernemers worden getoetst op 60 criteria op het gebied maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. In deze criteria zijn veel van de duurzame ontwikkelingsdoelen terug te vinden. Het keurmerk gaat onder meer over een duurzaam productaanbod, zoals fair trade, biologische en lokale producten, de beschikbaarheid van vleesvervangers en deelname aan bewustwordingsactiviteiten. Deze bewustwordingsactiviteiten hebben tot doel het stimuleren van een gezonder en duurzamer consumptiepatroon. Denk bijvoorbeeld aan middelen waarmee de consument voedselverspilling thuis kan voorkomen of voorlichting door een diëtist. Ook gaat het om duurzaam omgaan met energie en het milieu. Bijvoorbeeld de toepassing

van energiezuinige verlichting en koeling in de winkel, het faciliteren van afvalinzamelings- en scheidingsmogelijkheden bij de supermarkt en het efficiënt inrichten van transport.

Van Dorp

Het bedrijf is de afgelopen 30 jaar uitgegroeid tot leidend technisch dienstverlener in de gebouwde omgeving van Nederland. Van Dorp is een familiebedrijf waarbij inclusief ondernemen de basis vormt. Er wordt veel waarde gehecht aan duurzaam ondernemen. In het bijzonder wordt geïnvesteerd in de energietransitie in de gebouwde omgeving en in de bedrijfsvoering (SDG 7). Het bedrijf was de eerste in de branche die zich inzette voor CO₂-reductie. Reeds in 2012 werd niveau 5 van de CO₂-prestatieladder gehaald (SDG 13). De dienstverlening richt zich op het realiseren van een gezonde leefomgeving, waarin mensen in goede welzijn kunnen presteren, leren en herstellen (SDG 3). Het bedrijf neemt verder deel aan onderzoeksprojecten op het vlak van circulariteit en duurzame stedenbouw (SDG 9 en 11). Omdat de armste regionen van Afrika niet het hetzelfde geluk hebben als wij, moet er op ieder van de SDGs een inhaalslag gemaakt worden. De Van Dorp foundation investeert op enige wijze dan ook in alle 17 SDGs. Concrete voorbeelden zijn het renoveren van een ziekenhuis, het opzetten van een boerderij met eigen bakkerij wat (in)direct voor inkomen zorgt voor honderden gezinnen. Ook investeert de foundation in een houtplantage om haar footprint te compenseren, schoon drinkwaterinstallaties, sanitaire voorzieningen en vakopleidingen.

VanDrie Group

Het familiebedrijf VanDrie Group is wereldmarktleider op het gebied van kalfsvlees, kalvervoerders en kalfsvellen. De VanDrie Group

heeft diverse SDGs in haar beleid rond Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen opgenomen. Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) is daar een van. De kalfsvleesproducent wil bijdragen aan een duurzaam voedselproductiesysteem. Het bedrijf implementeert daartoe veerkrachtige praktijken om de productiviteit en productie op niveau te houden met oog voor het ecosysteem en klimaat. Klimaatactie (SDG 13) gaat namelijk hand in hand met verantwoorde productie. De VanDrie Group neemt in elke schakel van de bedrijfsketen actief maatregelen om energieverbruik te reduceren. De groep maakt medewerkers en samenwerkingspartners bewust van de acties die nodig zijn om de impact op het klimaat te verkleinen.

Van Oord

Als internationale maritieme aannemer draagt Van Oord bij aan zeven SDGs. De activiteiten hebben vooral impact op SDG 7, 8, 9, 11, 13, 14 en 17. Het demonstratieproject de Rijke Noordzee is exemplarisch hoe verschillende SDGs samen kunnen komen in een project. Samen met Eneco, Stichting De Noordzee en Natuur & Milieu is een uniek project gestart voor het versterken van onderwaternatuur in offshore windparken. Vanuit Van Oord wordt ervaren hoe innovatieve oplossingen van nu bijdragen aan een duurzame toekomst. Binnen het project is Van Oord verantwoordelijk voor het plaatsen van rifstructuren. Het kunstrijf bestaat uit onder meer zogenaamde 'rifballen' en kooien met volwassen oesters. Deze oester produceren oesterlarven die er aan bijdragen dat in het gebied een volwaardig rif ontstaat met allerlei andere soorten: een kraamkamer voor biodiversiteit. De ontwikkeling van de natuur in het proefproject wordt in samenwerking met o.a. Bureau Waardenburg

en Universiteit Wageningen in een wetenschappelijk onderzoeks- en monitorprogramma gevolgd. Naast dit project heeft Van Oord ook een oesterproject in voorbereiding in de innovatie-kavel Borssele V waardoor de kennisontwikkeling van het terugbrengen van de oesters in de Noordzee versneld kan plaatsvinden. Voor het verbeteren van de biodiversiteit van de Noordzee is dat van groot belang. Lees meer over de duurzame ambities op: <https://www.vanoord.com/nl/over-ons/duurzaamheid>.

Veneca

De vereniging Nederlandse Cateringorganisaties (Veneca) richt zich, naast de SDGs gericht op klimaat, circulariteit en terugdringen van verspilling, onder meer op SDG 3 (gezondheid en welbevinden). Beweging, ontspanning, een goede balans in werk en privé, maar ook eten en drinken zijn factoren die de leefstijl van mensen en daarmee gezondheid bepalen. Vanuit de branche wordt ingezet op de vraag hoe bijvoorbeeld mensen te verleiden tot gezondere keuzes in het bedrijfsrestaurant en daarmee te kunnen bijdragen aan de gezondheid van werknemers. Dit is aanleiding geweest voor een grootschalig onderzoek van Veneca in samenwerking met de Vrije Universiteit. Het onderzoek startte in 2014 waarvan begin 2018 de resultaten zijn gepresenteerd. Het resultaat is een set aan 'strategieën het gezonde bedrijfsrestaurant' dat is toegepast in een 12-weken durend experiment. Men ging aan de slag met o.a. kleinere porties, groter aanbod van de gezondere keuze, aanbod van groente en fruit, gratis water, gevarieerde snacks etc. De conclusie was dat het gezonde bedrijfsrestaurant effectief kan bijdragen om medewerkers gezondere keuzes te laten maken. Belangrijk is bijvoorbeeld de verhouding van het aanbod van de gezondere

keuze. Als dit groter is, kiezen mensen er eerder voor. Belangrijke conclusie is de relatieve eenvoud waarmee de strategieën, naast elkaar, op de werkvloer uit te voeren zijn (zie ook https://www.veneca.nl/wp-content/uploads/2018/09/Def_jaarverslag-2017-juni-2018-spread.pdf).

Vereniging van Nederlandse Houtondernemers/Nederlandse Branchevereniging voor de Timmerindustrie (VVNH/NBvT)

De houtsector draagt bij direct en indirect bij aan de SDGs 1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16 en 17. De Wereldbank rekent voor dat meer dan 1,3 miljard mensen voor hun bestaan direct afhankelijk zijn van bossen. Bossen zijn cruciaal bij het realiseren van de Sustainable Development Goals. Het stimuleren van duurzaam bosbeheer is wereldwijd van belang, vanwege de positieve eigenschappen van bos op klimaat, mens en natuur – CO₂-opslag, behoud biodiversiteit, voorkomen landerosie, water- en luchtzuivering, behoud leefgebied inheemse volken, voedselvoorziening en basisbehoeften lokale bevolking en werkgelegenheid. Het behoud van bos speelt een cruciale rol bij het tegengaan van klimaatverandering en als buffer tegen de effecten van klimaatverandering. LCA studies bewezen bovendien meermaals dat duurzaam geproduceerd hout het meest milieuvriendelijke (bouw) materiaal is. De branches VVNH en NBvT kennen al jaren een sterk duurzaamheidsbeleid en zijn daarnaast initiatiefnemers van het Convenant Bevorderen Duurzaam Bosbeheer https://bewustmethout.nl/wp-content/uploads/2018/09/Def_jaarverslag-2017-juni-2018-spread.pdf. Daarin werken 23 partijen gezamenlijk aan het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout om zo het bos beschermen. Dat klinkt wellicht tegenstrijdig, maar de dreiging

is van buitenaf; bos laat zich zonder economische waarde gemakkelijk omvormen tot andere vormen van landgebruik (livestock, soja, palmolie, mais, etc). De sector beseft heel goed dat duurzaam bosbeheer winst betekent voor iedereen; zonder hout geen bos. Zonder bos geen hout. Duurzaam bosbeheer geeft invulling aan de SDGs. Inmiddels is 85% van het hout dat op de Nederlandse markt wordt gebracht afkomstig uit duurzaam beheerde bossen en streeft de sector naar 100 procent.

VHG, branchevereniging voor ondernemers in het groen

VHG stimuleert groenprofessionals het concept van de Levende Tuin in hun dagelijkse werk te gebruiken. Dat richt zich op de vergroening van de buitenruimte. Er is een nieuw handboek verschenen met achttien duurzaamheidselementen. Daarmee komt de waarde van groen voor leefklimaat, biodiversiteit en gezondheid optimaal tot zijn recht. Groen kan vele functies vervullen. Het handboek inspireert op groene toepassingen in onder andere particuliere tuinen, scholen, zorginstellingen en de openbare ruimte en draagt bij aan biodiversiteit en een gezonde leefomgeving (oa SDG 3 en 13, 15). De branche benut het handboek ook in de verbinding naar overheden, financiers van onroerend goed- en groenprojecten, onderwijs, Ngo's, architecten en eindgebruikers. Doel is om vanuit deze samenwerking bij te dragen aan een duurzame omgeving, waar het voor de mens prettig is om in te leven met respect voor de aarde, planten en dieren (zie ook www.vhg.org).

VNCI

De organisatie is het platform waarin chemische bedrijven in Nederland met elkaar samenwerken. Meer dan 95 % van alle producten bevatten

chemie. Bijdragen aan de SDGs is dan ook kansrijk. Er wordt op verschillende manieren bijgedragen aan de SDGs. In het bijzonder ook gericht op de klimaatopgave (SDG 13). Zo is de routekaart 2050 gepresenteerd eerder dit jaar met een visie om 95 % CO₂ te besparen in zowel energie als grondstofgebruik. Waterstof en de ontwikkelingen rondom dat onderwerp spelen daarin een belangrijke rol. Zo kunnen reststromen uit hoogovens worden gekoppeld aan waterstof zodat nieuwe producten kunnen worden gemaakt. Dan hoeven die reststromen niet te worden verbrand. En ook afgevangen CO₂ kan met waterstof gecombineerd worden tot een nieuw product. Dat is optimaal gebruik maken van *carbon capture usage*. Waterstof moet worden gezien als een middel om tot CO₂-reductie te komen. Daarmee kan een flinke stap worden gemaakt, al is er nog veel innovatie nodig, evenals voldoende middelen en goede samenwerking tussen veel partijen. De visie vanuit de sector op verduurzaming rust op drie duurzame actielijnen. Het gaat om een low carbon economy, een minimale impact van de chemische industrie op mens en milieu en de bijdrage van de sector aan welzijn en welvaart. Per actielijn wordt gelinked aan de bijbehorende SDGs dat in 2019 zichtbaar wordt via een campagne gericht op het tonen welke projecten en initiatieven vanuit de sector een bijdrage leveren aan het behalen van deze doelen.

VNO-NCW Brabant Zeeland

Als het gaat om de SDGs gaat op milieugebied de aandacht van het Brabantse bedrijfsleven uit naar stimuleren van voorbeeldgedrag van duurzame koplopers onder bedrijven, naar het stimuleren van energiebesparing en naar verduurzaming door het bevorderen van zonnecellen op bedrijfsdaken. Op onderwijsgebied

staat VNO-NCW Brabant Zeeland voor aantrekkelijk techniekonderwijs, met bijzondere aandacht voor het VMBO en MBO, waar verschraling dreigt als gevolg van demografie en bezuinigingen op onderwijs. En op het gebied van de arbeidsmarkt wordt gepleit voor volwaardige huisvesting voor de Oost-Europese arbeidsmigranten, dit omdat gemeenten steeds minder medewerking verlenen aan huisvesting van een groeiende groep werknemers in de regio.

VodafoneZiggo

VodafoneZiggo draagt onder meer bij aan de volgende SDGs:

- SDG 4 (Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen). Met SDG 4.4 in het vizier, wil VodafoneZiggo eind 2020 2 miljoen mensen in Nederland digitaal vaardiger hebben gemaakt. Dit wordt onder andere gedaan met de inzet van het lesprogramma *Online Masters* voor 10-14 jarigen. Inmiddels is 10% van het doel bereikt.
- SDG 9 (Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie): SDG 9.1 VodafoneZiggo heeft het snelste nationaal dekkend breedband netwerk van Europa. Toegang tot de digitale wereld is onmisbaar om niet alleen SDG 9, maar ook alle SDGs de halen. Jaarlijks investeert het bedrijf bijna 1 miljard euro om de vaste en mobiele netwerken uit te bouwen.
- SDG 11 (Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam): de Internet of Things (IoT) oplossingen van VodafoneZiggo maken het mogelijk voor steden om uit te groeien tot 'slimme steden'. Hiermee worden steden geholpen om efficiënter, veiliger, en duurzamer te worden

met IoT. Met inmiddels meer dan 3 miljoen IoT verbindingen zijn vele slimme oplossingen in Nederland nu al actief en dragen bij aan SDG 11.

Witteveen+Bos

Witteveen+Bos wil een platform zijn voor talentontwikkeling om bij te kunnen dragen aan een betere wereld. Als ingenieurs kan echt worden bijgedragen aan de grote opgaven waar de wereld op dit moment voor staat. Een goed voorbeeld is het project Water4Virunga dat gaat over water en stabiliteit. Witteveen+Bos is een van de partners in het Water4Virunga project. De Virunga regio ligt in Congo, Rwanda en Uganda. Doel van het project is bijdragen tot regionale stabiliteit door verbeterde dienstverlening voor water en geïntegreerd waterbeheer. Het 4-jarige programma richt zich op een toename van de toegang tot goed drinkwater en het beter beheer van stroomgebieden op lokaal, regionaal en grensoverschrijdend niveau. Het Virunga Nationaal park is het leefgebied van de ernstig bedreigde berggorilla's. In het laaggelegen deel van deze regio zijn diverse waterbronnen en rivieren. Maar in hogere delen van het gebied is hier een tekort aan. Hierdoor betreden mensen illegaal het Virunga-park om water te halen bij de kleine bronnen en moerassen, wat zorgt voor conflict met de natuur en conflicten onderling. Water4Virunga zorgt voor meer waterveiligheid en inclusieve groei. Ook brengt het mensen samen rondom waterproblemen: binnen gemeenschappen, over gemeenschapsgrenzen en over nationale grenzen heen.

Zorgverzekeraars Nederland (ZN)

De zorgverzekeraars dragen o.a. bij aan SDG 3 (gezondheid en welzijn). Een voorbeeld is hoe CZ en partners

inzetten op versnelling van genezing van complexe wonden. Dit komt het welzijn van de patiënt ten goede en maakt ook dat per patiënt ongeveer 700 euro minder is uitgegeven aan wondverzorging (materiaal en zorg). Met een in een pilot geteste werkwijze wordt de periode van het ontstaan van de wond tot aan genezing met gemiddeld 20 weken verkort. Dit resultaat werd behaald via goede triage (de juiste zorg, op het juiste moment en bij de juiste hulpverlener) van wonden, monitoring van het verloop van de wond en het vergroten van kennis over wonden bij huisartsen en thuiszorgorganisaties. Het doel is nu deze wondzorg ook in de rest van het land in te voeren. Verder wordt ook ingezet op SDG 1 (einde aan armoede). CZ werkt daarvoor samen met onder meer de gemeente Breda aan oplossingen voor mensen met meerdere problemen op het terrein van gezondheid, schulden en/of wonen. Met partners werd een 'Maatwerkfabriek' opgericht van waaruit voor 35 cases passende en individuele oplossingen werden gezocht binnen bestaande wettelijke kaders en reguliere vergoedingsmogelijkheden. Zo is geïnvesteerd in laagdrempelige hulp en ondersteuning, het wegnemen van schulden en is gezocht naar werk en een veilige woonomgeving. Het doel is om de actieaanpak vanuit de Maatwerkfabriek nu in te bedden in de dagelijkse praktijk (zie ook [CZ nieuwsbericht](#)). Hiernaast draagt de gehele sector via de ondertekening deze zomer van het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bij aan diverse SDGs. Zie <https://www.zn.nl/338067458/Nieuwsbericht?newsitemid=3155066881>

Verantwoording

Op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken hebben verschillende partijen in 2017 en 2018 elk vanuit hun eigen perspectief een impressie gegeven van hoe het staat met de implementatie van de SDGs. Naast het bedrijfsleven waren dat NGO's, kennisinstellingen, jongeren en decentrale overheden. In 2017 verscheen de eerste 'voortgangsrapportage' en in het voorjaar van 2018 de tweede welke tijdens 'Verantwoordingsdag' is besproken in de Tweede Kamer. VNO-NCW, MKB-Nederland en Global Compact Netwerk Nederland hebben in de zomer van 2018 een nieuwe oproep gedaan aan hun achterbannen om te laten zien welke acties zij ondernemen om de SDGs in hun bedrijfsstrategie en bedrijfsvoering te implementeren. Net als de eerste keer kregen we verrassend veel reacties binnen van grote en kleinere ondernemingen, start-ups en brancheorganisaties. In deze publicatie hebben we die reacties samengevat. Veel dank aan alle ondernemers, vertegenwoordigers van bedrijven,

branches en organisaties die input voor deze publicatie hebben geleverd. In het bijzonder de mensen die bereid waren om in een interview hun visie, ervaring en kennis te delen.

Deze publicatie berust niet op een representatief onderzoek naar de implementatie van de SDGs, maar is gebaseerd op alle ontvangen reacties, rijp en groen. Er zijn ongetwijfeld bedrijven die onze oproep niet hebben gezien, maar wel intensief met dit onderwerp bezig zijn. Er gebeurt dus nog veel meer dan wij hier laten zien. Deze publicatie maakt in ieder geval wel zichtbaar hoe groot het enthousiasme is voor de SDGs bij bedrijven en met hoeveel energie er werk van wordt gemaakt. Wij hopen dat deze voorbeelden een vliegwiel op gang brengen.

Colofon

Deze uitgave is verschenen onder
auspiciën van VNO-NCW, MKB-
Nederland en Global Compact
Netwerk Nederland

Malietoren, Bezuidenhoutseweg 12,
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

www.vno-ncw.nl en www.mkb.nl en
www.gcnetherlands.nl

Auteurs: Eppy Boschma, secretaris
VNO-NCW & MKB-Nederland en
Global Compact Netwerk Nederland
en Sigrid Verweij, directeur
Communicatie & MVO, VNO-NCW &
MKB-Nederland

Eindredactie en interviews:
Corien Lambregtse
(Voorallesiseenwoord.nl)

Ontwerp: Link Design

Foto: Jeroen Poortvliet

November 2018

‘Het kan en het moet’

